

Anu Manninen

"Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2007–2013":n rahoitus Keski-Suomen ELY-keskuksen toimialueen yrityksissä

Opinnäytetyö

Syksy 2011

Maa ja metsätalouden yksikkö, Ilmajoki

Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma

Maatalouden tuotantotalous

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Maa ja metsätalouden yksikkö

Koulutusohjelma: Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma

Suuntautumisvaihtoehto: Maatalouden tuotantotalous

Tekijä: Anu Manninen

Työn nimi: ”Manner-Suomen maaseudunkehittämishjelma 2007–2013”:n rahoitus Keski-Suomen ELY-keskuksen toimialueen yrityksissä

Ohjaaja: Eliisa Kallio

Vuosi: 2011

Sivumäärä: 94

Liitteiden lukumäärä: 4

Tutkimuksen tavoite oli selvittää Keski-Suomen ELY-keskuksen toimialueen yrittäjille myönnetyn ”Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2007–2013”:n rahoituksen vaikutuksia yritystoimintaan. Tutkimus suoritettiin kirjekyselynä, jonka vastausmääräksi tuli 138, eli 29 prosenttia lähetetyistä kirjeistä. Tulokset kirjattiin, käsiteltiin kuvioiksi ja taulukoiksi SPSS:n tilasto-ohjelmalla. EU:n muista jäsenmaista Ruotsi ja Ranska olivat mukana kehitysohjelmien toimintalinjojen vertailussa.

Vastanneista yrittäjistä naisia oli 26,98 %. Vastauksia tuli 21 kunnasta, eniten Jämsästä, 12,12 %. Suurin osa vastaajista, 14,20 %, kertoi yrityksen toimialan liittyvän matkailuun tai pitopalveluun. Yrityksien yleisin juridinen muoto oli osakeyhtiö, 35,88 %. Puolet vastaajista kertoi suunnitelleensa investoinnin tekemistä, vaikka he eivät olisi saaneet tukirahoitusta. Eniten rahoitusta suunniteltiin käytettäväksi koneiden ja laitteiden investointiin, 30,46 %. Rahoituksen vaikutusta yritystoiminnan aloittamiseen koki 37,61 % vastaajista olevan välttämätön, ja rahoituksen vaikutus yrittäjän toimeentuloon koettiin olevan enemmän kuin melko tarpeellinen 45,60 prosentille vastaajista. Vastausmäärät kertoivat rahoituksella olevan positiivinen vaikutus yrityksiin.

Yrittäjistä 66,14 % kertoi ottavansa rahoitusta jatkossa, jos tukirahoituksia on saatavana. Keski-Suomen ELY-keskukselle annettiin yhteistyön toimivuudesta eniten arvosanaa 9, mikä oli 36,15 % vastanneista. Parannettavaa koettiin olevan hitaassa toiminnassa, 31,6 %. Tutkimuksessa selvisi, että vähäisestä kritiikistä huolimatta kehittämisohjelman toimivuus on hyvä. Vastaavia kyselytutkimuksia tulisi suorittaa jatkossakin, jotta ELY-keskus pystyisi hoitamaan tehtäviään hyvällä tasolla ja välittämään korjattavia asioita kehittämisohjelmien suunnittelijoille.

Avainsanat: Maaseutu, tukirahoitus, yritys, EU, Keski-Suomi

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: School of Agriculture and Forestry

Degree programme: Agriculture and Rural Enterprises

Specialisation: Agricultural Production and Economics and Farm Management

Author: Anu Manninen

Title of thesis: Assessment of financial support for enterprises taking part in Mainland Finland's rural area development programme 2007-2013 at Central Finland's ELY Centre

Supervisor: Eliisa Kallio

Year: 2011

Number of pages: 94

Number of appendices: 4

This research aimed to find out how enterprises at the ELY Centre in Central Finland were receiving financial grants from the Mainland Finland rural development programme 2007-2013. The research was carried out with a questionnaire which was sent by post. There were 138 replies in all and the answer rate was 29 percent. The answers were in written form and were handled with both diagrams and tables using the statistics program SPSS. Sweden's and France's programmes were also introduced and comparisons made with their development programme plans.

The results show that 26.98% of those that answered the questionnaire were women. The replies came from 21 different counties. The largest number of replies came from Jämsä, 12.12 %. Most people said they are focusing on tourism or catering, 14.20%. The most popular corporate form for the enterprises was that of company, 35.88 %. 50 % said they are thinking about making investments even without financial support. Most of the finance was planning to be used for machines and equipment, 30.46 %. The effect of the financing on starting the enterprise was thought necessary by 37.61 % of those that replied and the effect of the financing on the entrepreneur's income was classified as "more than useful" by 45.60 %. The answers indicated that financing has a positive influence on enterprises.

66.14 % of entrepreneurs said they would take financial support in the future if it is available. Most entrepreneurs gave a score of 9 on how cooperative ELY Centre was, which was 36.15 % of all those that replied. The development work that was thought to need the most attention at the ELY Centre was its slow service, 31.6 %. The research showed that although there was some criticism, the program is doing quite well. There should also be an identical research questionnaire in the future so that the ELY Centre can maintain a good level of service and can inform the development programme designers' of things that need improving.

Keywords: Rural areas, finance, enterprise, EU, Central Finland

Sisältö

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	2
Thesis abstract.....	3
Sisältö	4
Kuvio- ja taulukkoluetelo.....	6
Käytetyt termit ja lyhenteet	8
1 JOHDANTO	10
1.1 Tausta ja tavoitteet.....	10
1.2 Tutkimuksen viitekehys	11
2 MAASEUDUN JA MAATALOUDEN MUUTOKSET EUROOPASSA	13
2.1 Yleisesti.....	13
2.2 Ranska.....	15
2.3 Ruotsi.....	17
3 MAASEUDUN KEHITYS SUOMESSA.....	19
4 MAASEUDUN KEHITTÄMISOHJELMA 2007–2013	22
4.1 Eurooppa yleisesti.....	22
4.2 Ranska.....	25
4.3 Ruotsi.....	27
5 MANNER-SUOMEN JA AHVENANMAAN MAASEUDUN KEHITTÄMISOHJELMA 2007–2013	29
6 KESKI-SUOMI	31
6.1 Keski-Suomen ELY-keskus.....	34
6.2 Toimintalinjat ”Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2007– 2013”:ssa ja Ahvenanmaan kehittämisohjelmassa	34
6.3 Keski-Suomessa toimivat Leader-ryhmät.....	35
7 TUTKIMUSMENTELMÄ JA AINEISTO	38
8 TUTKIMUSTULOKSET	40
8.1 Vastaajien taustatietoja	40
8.2 Yrityksen taustatietoja	44

8.3 Yrityksen taloudellinen tilanne.....	54
8.4 Rahoitukseen liittyvät kysymykset.....	57
8.5 Yrityksen tulevaisuus	70
8.6 Yrityksen tiedonsaanti rahoituksista	73
9 JOHTOPÄÄTÖKSET	81
LÄHTEET	83
LIITTEET	91

Kuvio- ja taulukkoluetelo

Kuvio 1. Kyselytutkimuksen viitekehys.....	11
Kuvio 2. Keski-Suomen työllistyminen 2007–2008 (Jyväskylän yliopisto, kauppakorkeakoulu/yrittäjyys 2010).....	33
Kuvio 3. Yrittäjien ikä.	40
Kuvio 4. Yrityksen sijaintikunta.....	44
Kuvio 5. Yrittäjien lukumäärä yrityksessä.....	46
Kuvio 6. Yrityksen ulkopuoliset työntekijät.	47
Kuvio 7. Yrityksen perustamistapa.....	49
Kuvio 8. Yritystoiminnan juridinen muoto.	50
Kuvio 9. Kuinka tunnettu yritys on yrittäjän mielestä toiminta-alueella?	52
Kuvio 10. Arvonlisäveroton liikevaihto viimeksi toteutetussa verotuksessa.	54
Kuvio 11. Liikevaihdon kehitys rahoitustuen myöntämisen jälkeen.....	55
Kuvio 12. Toiminnan kannattavuuden/tuloksen kehitys rahoitustuen myöntämisen jälkeen.	56
Kuvio 13. Oletko saanut Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman rahoitukse?	57
Kuvio 14. Minkä toimintaryhmän kautta yrittäjät ovat saaneet rahoitustukea?	58
Kuvio 15. Rahoitustuen vaikutus yritystoiminnan aloittamiseen.....	61
Kuvio 16. Rahoitustuen vaikutus yrittäjän toimeentuloon.....	62
Kuvio 17. Rahoitustuen vaikutukset yritystoiminnan kehittämistoimenpiteisiin.	63
Kuvio 18. Rahoitustuen vaikutukset yrityksen työllistävyyteen.....	64
Kuvio 19. Rahoitustuen vaikutukset yritystoiminnan investointien ja rakentamisen toteuttamiseen.	65
Kuvio 20. Rahoitustuen vaikutukset uuden tuotteen/innovaation toteutukseen. ...	66
Kuvio 21. Onko yritykseen syntynyt uusia työpaikkoja?.....	67
Kuvio 22. Vastasiko rahoitustuki sille asetettuja tavoitteita?	68
Kuvio 23. Yritystoiminnan tilanne tällä hetkellä.	69
Kuvio 24. Yrityksen ja toimialan tulevaisuus.	70
Kuvio 25. Rahoituksen hakeminen maaseutuohjelmista jatkossa.....	71
Kuvio 26. Rahoituksen neuvonta ja avustus.	73

Kuvio 27. Yrittäjien arvosana Keski-Suomen ELY-keskukselle yhteistyön toimivuudesta.....	78
--	----

Taulukko 1. EU:n antama yhteisön tuki jäsenmaiden maaseudun kehittämisohjelma 2007–2013 rahoitukseen vuodelta 2006. (Komission päätös 2006,3).....	24
Taulukko 2. Ranskan maaseudun kehittämisohjelma 2007–2013 rahoituksen sijoitukset (France, päivitetty 2007).....	26
Taulukko 3. Ruotsin kehittämisohjelman 2007–2013 rahoituksen sijoitukset (Sweden, päivitetty 2007).	28
Taulukko 4. ”Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2007–2013”:n rahoitussuunnitelmat (Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2007–2013 2011).....	29
Taulukko 5. Ahvenanmaan maaseudun kehittämisohjelma 2007–2013:lle suunniteltu rahoitus (Ahvenanmaan (Suomen) maaseudun kehittämisohjelma 2007).....	30
Taulukko 6. Keski-Suomen kuntien asukasluvut vuonna 2010 (Väestö kunnittain 95–10, [viitattu 18.10.2011]).	32
Taulukko 7. Yrittäjien koulutustaso.	42
Taulukko 8. Yrittäjien työ/toiminta tällä hetkellä.	43
Taulukko 9. Yrityksen toimiala.	48
Taulukko 10. Tiedon jakaminen.	53
Taulukko 11. Rahoituksen käyttökohde.	59
Taulukko 12. Rahoituksen käyttötarkoitus.	60
Taulukko 13. Syyt toiminnan lopettamiseen.....	72
Taulukko 14. Mistä neuvontaa ja opastusta?.....	74
Taulukko 15. Millaista koulutusta/neuvontaa toivotaan?	76
Taulukko 16. Millaisia palveluja ELY-keskukseen toivotaan?	77
Taulukko 17. Missä Keski-Suomen ELY-keskuksella on parannettavaa?.....	79

Käytetyt termit ja lyhenteet

Elinkeino-, liikenne-

ja ympäristökeskus

ELY-keskus

Keskus, joka on työ- ja elinkeinoministeriön alaisuudessa. Sen tehtäväkuviin kuuluvat muun muassa yritysten neuvonta- ja rahoituspalvelut sekä EU:n rakennerahastohankkeet.

Aluehallintovirasto

AVI

Edistää muun muassa peruspalvelujen saatavuutta, ympäristönsuojelua ja ympäristön kestäväää käyttöä. Vastuualueita ovat muun muassa työsuojelu ja ympäristöluvat.

Alueellisen maaseudun

kehittämishjelma 2000–2006

ALMA 2000–2006

Vuosien 2000–2006 aikana toteutettu kehittämishjelma, jonka toiminta-alueilla on ollut Etelä- ja Länsi-Suomi. Kehittämishjelman toimintalinjat olivat maa- ja metsätalouden kehittäminen, maaseutuelinkeinojen monipuolistaminen ja maaseutuyhteisöjen kehittäminen.

Bruttokansantuote

BKT

Kotimaisten tuotantoyksiköiden lopputulos tuotantotoiminnassa. Voidaan laskea kolmella eri tavalla.

Maaseuturahasto

EAFRD

Euroopan unionin jäsenmaiden rahoittama rahasto, jota käytetään maaseudun kehittämishjelmissä vuosina 2007–2013. Manner-Suomessa rahoitusta käytetään esi-

merkiksi toimintaryhmien rahoituksiin ja maaseudun yrittystukiin.

Mikroyritys

Alle kymmenen työntekijää työllistävä yritys, jonka vuosiliikevaihto tai taseen loppusumma on enintään kaksi miljoonaa euroa.

Pieni- ja keskisuuri yritys**PK-yritys**

Työllistää vähemmän kuin 250 työntekijää. Liikevaihto on vuodessa enintään 50 miljoonaa euroa, tai taseen loppusumma on enintään 43 miljoonaa euroa.

Kansainvälinen maatalousrahasto**IFAD**

Vuonna 1977 perustettu YK:n toimielin, jonka tarkoituksena on muun muassa poistaa maaseudun köyhyyttä ja turvata puhdas ruoka ja vesi.

Maa- ja metsätalousministeriö**MMM**

Ministeriö, jolla on päävastuu Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmasta. Tekee Suomen maa- ja metsätaloutta koskevia lakiehdotuksia.

1 JOHDANTO

1.1 Tausta ja tavoitteet

Suomessa on toiminut vuodesta 2010 alkaen 15 ELY-keskusta, jotka jatkavat yhdessä aluehallintovirastojen (AVI) kanssa entisten TE-keskusten, alueellisten ympäristökeskusten, tiepiirien, lääninhallitusten liikenne- ja sivistysosastojen toimintaa sekä merenkulkulaitoksen tehtäviä. Keski-Suomen ELY-keskus on jatkanut luonnollisesti muun muassa entisen Keski-Suomen TE-keskuksen tehtäviä, joita ovat esimerkiksi tukianomusten käsittely ja päätöksen teko, tukirahojen maksut ja tarkastuskäyntien suorittamiset. Tällä hetkellä ELY-keskuksilla on vastuullinen tehtävä hoitaa Euroopan unionin (EU:n) osarahoittamaa maaseudun kehittämisohjelmaa, nimeltään ”Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2007–2013”.

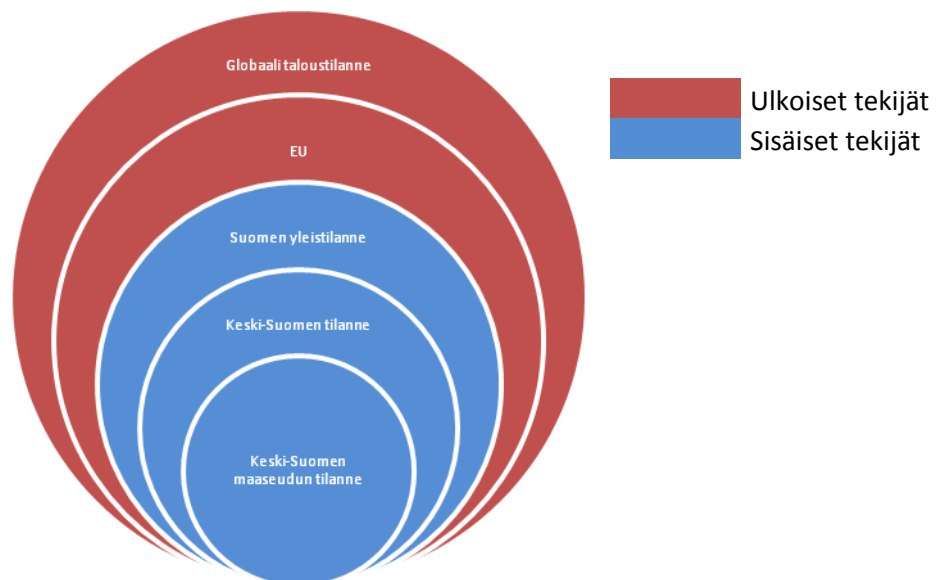
Maaseudun määrittäminen yleisesti on hyvin vaikeaa. Tällä hetkellä Suomessa käytetään maaseudun alueelliseen määrittelyyn kahta asukasmääriin perustuvaa käsitettä: suppea maaseutu, eli yhdyskunta, ja avara maaseutualue. Asukasmäärä yhdyskunnissa on alle 500, kun taas avaran alueen kaupunkien ja kuntien asukkaiden määrä on alle 30 000. Maaseutuja määritellään myös alueellisen sijainnin mukaan kolmeen eri luokkaan, jotka ovat kaupunkien läheinen maaseutu, ydinmaaseutu ja harvaan asuttu ”syrjäinen” maaseutu. Kaupunkien läheisellä maaseudulla on laajat paikallismarkkinat, paljon työmahdollisuuksia keskuksissa, ja asutukseltaan ne ovat usein muuttovoittoisia alueita. Ydinmaaseudulla on vahvaa alkutuotantoa, jonka työpaikat ovat kuitenkin osin uhattuina. Harvaan asutulla maaseudulla on pitkät välimatkat ja pienet paikallismarkkinat, mutta luonnonläheisyys luo lisää mahdollisuuksia. (Maaseudun määrittely, [viitattu 18.10.2011].) Suomalaisia asuu maaseudulla nykyään 39 prosenttia koko väestöstä (Percentage living in rural areas, [viitattu 24.10.2011]).

Maatalouden vaikutus ydinmaaseutuun on kiistaton. Maatalouden harjoittajat tuottavat muun muassa kasvi- ja kotieläintuotannolla raaka-aineita elintarviketeollisuudelle. Maatalousyrittäjät joutuvat tekemään suuria investointeja esimerkiksi koneisiin ja tuotantotiloihin.

Kyselytutkimuksen tavoitteena on selvittää, miten ”Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2007–2013”:n rahoitus Keski-Suomen ELY-keskuksen toimialueella toimiville yrityksille on onnistunut. Muutama kysymys koskee myös yleisesti Keski-Suomen ELY-keskuksen toiminnan kehittämistä. Vastaavanlaisen tutkimuksen Keski-Suomen ELY-keskukselle on tehnyt ”ALMA 2000-2006” -kehittämisohjelmasta Mirja Riipinen vuonna 2009.

1.2 Tutkimuksen viitekehys

Kyselytutkimuksen myötä Keski-Suomen ELY-keskus hyödyntää asiakkailta saamaansa palautetta kehittäessään kokonaisvaltaista toimintaansa. Kyselyssä selvitetään myös, miten kehittämisohjelma on toiminut yrittäjillä, jotka ovat saaneet rahoitustukea. Tiedot siirtyvät ELY-keskuksien kautta ministeriöön, jotta maaseudulle tarkoitettuja kehittämisohjelmia pystytään tulevaisuudessa suunnittelemaan paremmin ja huomioimaan ne seikat, joita asiakkaat tarvitsevat toimintansa tukemiseen ja toteutukseen. Kyselytutkimukseen vaikuttavia tekijöitä on kirjattu kuvioon 1.

Kuvio 1. Kyselytutkimuksen viitekehys.

Kuvion uloimpana vaikuttajana on taloudellinen tilanne yleisesti maailmalla. Sen vaikutus näkyy nopeasti EU:n tekemissä päätöksissä, koska globaali maailmassa talouden muutokset vaikuttavat myös välittömästi jäsenmaiden tilanteisiin. EU:n on reagoitava muuttuviin talouden tilanteisiin välittömästi, koska heikentyvää taloutta on haastava korjata. Toinen ulkopuolelta vaikuttava tekijä tässä kyselytutkimuksessa on EU, koska ”Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2007–2013” on vaatinut Ahvenanmaan vastaavan kehittämisohjelman tavoin EU:n hyväksymien ehtojen toteutumista. Ehdot ovat muun muassa koskeneet rahoituksen myöntämiseen liittyviä ehtoja. Sisäisistä tekijöistä ensimmäinen on Suomen yleistilanne, jossa tarkoitetaan Suomen taloudellisen tilanteen lisäksi Suomen politiikan suuntaviivauksia. Tällä hetkellä Suomella on maaseudun puolesta puhuva suuntalinja, mutta tulevaisuutta on vaikea tietää. Keski-Suomen tilannetta on koko Suomen yleistä tilannetta helpompi arvioida yksittäisen henkilön näkökulmasta, koska pienemmän alueen vahvuuksia ja heikkouksia on huomattavasti helpompi koota, tutkia ja tehdä johtopäätöksiä. Tutkimus on painottunut maaseudulla toimiviin yrityksiin, mikä vähentää tutkimukseen hyväksyttävien yritysten lukumäärää. Tarkemmin sisäisen vaikuttajan tekijöitä voi katsoa tutkimalla yksittäisiä maaseutuvaltaisia kuntia, mutta koska on tarkoitus kartoittaa koko Keski-Suomen alue, tutkimuksessa ei ole syytä keskittyä liikaa yksittäisiin kuntiin.

2 MAASEUDUN JA MAATALOUDEN MUUTOKSET EUROOPASSA

2.1 Yleisesti

Maaseudut ovat syntyneet Euroopassa maatalouden ympärille. Tarkoitus on ollut ensisijaisesti maatalouden harjoittamisella varmistaa ruuan riittävyys tilallisille. Ensimmäiset maalaiskylät ovat olleet laajojen aitausten sisällä, koska näin on estetty petoja hyökkäämästä kotieläinten kimppuun. Aidatulla alueella kotieläimien lisäksi on ollut myös pientä kasvinviljelyä, joka on osaltaan nopeuttanut maaperän heikkenemistä siinä määrin, ettei samalla alueella ole pystytty asumaan pitkiä aikoja. (Värikäs maailman historia 1995, 18–19.) Vuosisatojen kuluessa maaseutu ympäristöineen on muuttunut jatkuvasti. Tällä hetkellä EU:n kokonaisväestöstä peräti 56 prosenttia asuu maaseudulla. (Maaseudun kehittämispolitiikka 2007–2013 päivitetty 2008.)

Vuonna 1957 tehty Rooman sopimus sisältää artiklan, jossa on sovittu yhteisesti maatalouden tukemisesta. Tämän sopimuksen tarkoituksena on ollut edesauttaa Eurooppaa selviytymään toisen maailmansodan aiheuttamista haasteista. Myöhemmin maaseudun tukiasiat ovat keskittyneet Euroopan unioniin, jonka jäsenmaat päättävät maaseutua koskevista asioista muun muassa maatalouteen liittyvällä politiikalla. Maatalous sekä työllistää maaseudulla asuvaa väestöä että tarjoaa monipuolisia palveluja ja ennen kaikkea on ravintotuotannon perusta. EU:n jäsenmaiden bruttokansantuote, BKT, on ollut markkinahinnaltaan vuonna 2009 yhteensä 11 788 046 miljoonaa euroa (Provision of deficit, 2011). Bruttokansantuote tarkoittaa kotimaisten tuotantoyksiköiden tuotantotoiminnan lopputulosta (Bruttokansantuote [viitattu 7.9.2011]). Bruttokansantuotteen seuraaminen on tärkeää, koska sen vaikutus on yksi painavimmista tekijöistä, joiden pohjalta voidaan esimerkiksi suunnitella poliittisia ratkaisuja. Bruttokansantuote kertoo, mikä elinkeino on taloudellisesti tutkittavan alueen määräävin tekijä. Markkinahinta on käypä hinta, joka muodostuu markkinoiden kurseista (Markkinahinta, päivitetty 19.2.2008). Vuonna 2009 EU:n jäsenmaiden työskentelevästä työvoimasta 66,7 prosenttia on ollut palvelualalla, 27,7 prosenttia teollisuudessa ja loput 5,6 prosenttia työvoimasta työllistyy maaseudulla (Talous, [viitattu 7.9.2011]).

EU-maiden yhteisen maatalouspolitiikan perusajatus on pyrkiä auttamaan ja tuomaan ratkaisuja maatalousyrittäjille, joiden yritystoimintaa vaikeuttaa esimerkiksi maantieteelliseen sijaintiin liittyvät seikat. Muista käytännön haasteista voisi mainita nopeasti leviävät eläintaudit ja luonnonolosuhteiden aiheuttamat merkittävät muutokset satotasoon. Maataloudelle on tullut myös negatiivista palautetta muun muassa ympäristöä kuormittavien ravinnepäästöjen suuruudesta sekä tehokkaan maatalouden tuomista ympäristön muutoksista. (Rajakorpi 2011.)

Eurooppalaisen maatalouden tuotannon huolenaiheita lisää globaalin markkinatalouden aiheuttama kilpailu. Euroopassa ei pystytä tuottamaan Etelä-Amerikan tapaan yhtä halvalla myyntihinnalla suuria määriä elintarviketuotteita. Tähän on syynä esimerkiksi elintason tuoma työn korkea hinta ja eurooppalainen ilmasto, joka konkretisoituu pohjoisen alueen lyhyenä kasvukautena. Tästä johtuen EU on joutunut miettimään keinoja jäsenmaidensa maatalouden ylläpitämiseen, ja näin eri tukimuodot tulivat tasapainottamaan maataloustuotantoa kiristyvässä kilpailussa. Tuilla on tarkoituksellisesti pyritty olla vaikuttamatta maailmanmarkkinoiden kilpailuun. Maaseudun ja maatalouden tukiin liittyvät rahoitusasiat hoitaa maaseuturahasto, European Agricultural Fund for Rural Development (EAFRD). (Rajakorpi 2011.)

Maaseuturahasto on EU:n jäsenmaiden yhteisesti ylläpitämä rahasto, josta jäsenmaat jakavat rahaa kohteisiin, jotka parantavat maa- ja metsätalouselämyksen kilpailukykyä, ympäristöä ja maisemaa, maaseutualueiden elämänlaatua sekä monipuolistavat maaseudun elinkeinoelämää. (Euroopan maaseudun kehittämisen, päivitetty 2009.) Rahoitusten tarkoituksena on tukea tuottamista annettujen ehtojen mukaisesti. Tukien muotona on käytetty suoraa tukea. Suoralla tuella tarkoitetaan tukea, joka ei perustu tuotannon suuruuteen. Tällöin suoralla tuella ei ole yhtä suuri vaikutus maailman markkinoihin verrattuna hintatukiin. (Yrjölä & Kola 2000, 34.) Hintatuella tarkoitetaan tukea, joka perustuu tuotteiden myytävän hinnan suuruuteen, joka nostaa tuottajien saamia ja kuluttajien maksamia hintoja. Kyseisellä tukimuodolla on kuitenkin taipumusta vaikuttaa maailman markkinoihin, mikäli tuotannolle ei ole asetettu rajoituskeinoja. Hyvät tuottajahinnat houkuttelevat yrittäjiä kasvattamaan tuotantoaan, mikä johtaa kilpailun kiristymiseen, jolloin luonnollisesti pienimmät tilat häviävät kilpailun. (Yrjölä & Kola 2000, 31.) Tämän perusteella voi-

daan todeta, että suoratuella mahdollistetaan suuremmalle yrittäjämäärälle tukien saaminen verrattuna hintatukeen.

Helmikuun 20. päivänä vuonna 2006 neuvosto on päättänyt tehdä suuntaviivaukset ohjelmakaudelle 2007–2013 (Neuvoston päätös maaseudun, päivitetty 25.2.2006). Tälle ohjelmakaudelle EU on varannut 96 miljardia euroa (Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto (maaseuturahasto), päivitetty 2.5.2011). Rahoitus tulee maaseuturahastosta (Maaseudun kehittämistukien valvonta, päivitetty 20.4.2011). Vuosina 2007–2013 toteutettavaan kehittämisohjelmaan palataan myöhemmässä kappaleessa.

EU on jäsenenä YK:n elintarvike- ja maatalousjärjestössä (FAO), jonka ensimmäinen virallinen tapaaminen on pidetty vuonna 1945. FAOssa pyritään muun muassa järjestämään ihmisille oikeus korkealaatuiseen ravintoon. FAOn toiminta jaetaan seitsemään eri osastoon, jotka ovat Maatalous ja kuluttajaturva, Talouden ja yhteiskunnan kehittäminen, Kalastajat ja maatalous, Metsätalous, Yrityspalvelu, Ihmisapu ja finanssi, Luonnon resurssit, Hallinta ja ympäristö sekä Tekniikan yhteistyö. (About FAO, päivitetty 10.8.2011.)

2.2 Ranska

Ranskan maaseutu on edelleen maatalousvaltainen. Maan historia kertoo, että maaseudulla asunut talonpoikaisväestö joutui hoitamaan 1600–1700 lukujen alkupuolella verojen maksamisen myös aateliston ja papiston puolesta. Maaseudun köyhyys lienee yksi tärkeimmistä tekijöistä, jotka johtivat Ranskan vallankumoukseen vuonna 1789. (Värikäs maailman historia 1995, 438–522).

Nykyään maaseutumatkailu on Ranskassa hyvin suosittua. Se tuo maahan turisteja ja on saanut myös ranskalaiset kiinnostumaan omasta maaseudustaan varteenotettavana matkailukohteena. Erityisen ylpeitä he ovat viinituotannostaan. Ranskan maaseutu jaetaan kolmeen kategoriaan. Maaseudun toimintakeskukset koostuvat maaseutukunnista tai yhtymistä, joissa on 1 500–5 000 työpaikkaa. Maaseudun toimintapiireissä on vähintään 40 prosenttia väestöstä, joiden työmatka suuntautuu maaseutualueiden toimintakeskuksiin. Muu ensisijainen maaseutu

koskee 53 prosenttia Ranskan maa-alasta ja 12 prosenttia asukkaista. Maaseudun toimintakeskukset ja toimintapiirit edustavat maaseudun työllistämisalueista noin kuutta prosenttia väestöstä, kuutta prosenttia työllisyydestä ja kuutta prosenttia maa-alasta. (The Role of agriculture, [viitattu 24.10.2011].) Ranskan väestöstä asuu 24 prosenttia maaseudulla (Percentage living in rural areas, [viitattu 24.10.2011]).

Ranskassa on Länsi-Euroopan suurin maatalouden tuotanto, vaikka joka seitsemäs ranskalainen asuu Pariisin alueella. Ranska tuottaa vehnää neljänneksi eniten koko maailmassa. (Ranska, [viitattu 6.9.2011]). Tämän ovat mahdollistaneet muun muassa hyvät kasvuolosuhteet ja mittavat maatalouteen varatut maa-alat. Vuonna 2008 maataloudella on työllistynyt 630 000 henkilöä (Economically active population in agriculture (number) in France, 2011). Ranskalaisilla maatiloilla on vuonna 2007 ollut viljeltävää peltoa keskimäärin 55,7 hehtaaria (File: Land use by size of the farm, France, 2007, päivitetty 31.5.2010). Maatalouden osuus on Ranskan bruttokansantuotteesta noin kaksi prosenttia (Ranska, [viitattu 6.9.2011]). Metsätalouden osuus bruttokansantuotteeseen ei Ranskassa ole merkittävä, vaikka metsäalaa on 15,3 miljoonaa hehtaaria (Euroopan metsät 2011). Vuonna 2009 Ranskan bruttokansantuote on ollut 1 907 miljardia euroa (Maatiedosto Ranska: Talous, päivitetty 2011). Tämä kertoo selkeästi, että perinteisillä maaseutuelinkeinoilla ei ole enää merkittävää sijaa Ranskan talouden ylläpitäjänä.

Ranskan poliittinen kanta on tukea maataloutta elinkeinona koko Euroopassa. Ranskalaiset eivät kannata maatalouden harjoittamista vain niissä maissa, joissa maatalous on kannattavaa ilman tukia maailman markkinoiden kiristyvässä kilpailussa. Ranskan aktiivisesta maatalouden kehittämisestä kertoo liittyminen YK:n elintarvike- ja maatalousjärjestöön vuonna 1945, sekä Kansainväliseen maatalousrahastoon (IFAD), johon Ranska liittyi vuonna 1977. (Maatiedosto Ranska, päivitetty 2011.)

Nykyinen Ranskan presidentti Nicolas Sarkozy on tunnettu Ranskan ja koko Euroopan maatalouden puolestapuhujana. Hänen virkakautensa päättyy vuonna 2012. Eri tahot ovatkin arvioineet, että Ranskan maaseudun tulevaisuuden näkymät voivat muuttua presidentin vaihtuessa. Euroopan maatalouden tehotuottajamaan todellisena uhkakuvana on jo nyt jatkuvasti lisääntyvä maa-alueiden tarve

suurien kaupunkien ja lähiöiden nopean kasvun tarpeisiin. Samalla, kun maaseutu katoaa, heijastuvat muutokset myös pienyrittäjien, tuottajien ja kuluttajien toimintaan.

2.3 Ruotsi

Ruotsin maaseutu kamppailee Suomen maaseudun tavoin elinkeino- ja tuotantorakenteessa tapahtuvien muutosten sekä asukkaiden ikääntymiseen liittyvien ongelmien kanssa. Ruotsin pohjoisosissa on kansainvälisessä maaseudun kehittämisen suunnittelemassa syrjäistä maaseutualuetta, ja helppopääsyistä maaseutua on Ruotsin keski- ja eteläosissa. Kaupunkialueita on eniten Etelä-Ruotsissa, mutta muutamia on myös Pohjois-Ruotsista. Kaupunkialueiksi katsotaan alueita, joissa asuu enemmän kuin 3 000 ihmistä ja joilta päästään viidessä minuutissa ympäröivälle seudulle. Syrjäiseksi maaseuduksi katsotaan aluetta, josta on yli 45 minuutin kestävä ajomatka lähimmälle maaseutualueelle. Helppopääsyinen maaseutu on 5–45 minuutin ajomatkan päässä lähimmästä maaseutualueesta, missä asuu enemmän kuin 3 000 asukasta. (Kahila & Hedström, [viitattu 24.10.2011].) Ruotsin väestöstä 17 prosenttia asuu maaseudulla (Percentage living in rural areas, [viitattu 24.10.2011]).

Ruotsissa ja Suomessa olosuhteet maatalouden harjoittamiseen ovat hyvin samankaltaiset, mikäli ei oteta huomioon Ruotsin eteläistä ja viljavaa Skånen aluetta. Molemmissa maissa kasvukausi, maaperä ja teknologia ovat samaa tasoa. Maatalous on Ruotsin bruttokansantuotteesta myös noin kaksi prosenttia. Vuonna 2010 BKT on ollut noin 833 miljardia kruunua. (Maatiedosto Ruotsi: Talous, päivitetty 2011.) 1800-luvulla ruotsalaisista yli puolet sai elantonsa maataloudesta. Se on ollut vuosisatojen ajan puuteollisuuden ohella tärkeä Ruotsin talouden perusta. (Maatiedosto Ruotsi, päivitetty 2011.) Teollistumisen myötä ja elintason noustessa maatalouden merkitys on vähentynyt myös Ruotsissa lähes romahdusmaisesti, mistä maatalouden vähäinen bruttokansantuotteen osuus on myös viime vuonna laskennallisesti todettu. Vuonna 2007 ruotsalaisella maatilalla on ollut keskimäärin 51,9 hehtaaria peltoa (File: Land use by size of the farm, Sweden, 2007, päivitetty

24.9.2011). Maatalous on työllistänyt 120 000 henkilöä vuonna 2008 (Economically active population in agriculture (number) in Sweden, 2011).

Ruotsi on ollut myös kansainvälisesti mukana maaseudun ja maatalouden kehittämisessä. Ruotsi on liittynyt YK:n elintarvike ja maatalousjärjestelmään 13.2.1950 (FAO membership, päivitetty 2011). IFAD:n jäseneksi Ruotsi hyväksyttiin vuonna 1977 (List A, [viitattu 27.9.2011]) ja EU:n jäseneksi Ruotsi liittyi vuonna 1995.

Ruotsin maatalouspolitiikka poikkeaa kuitenkin huomattavasti vastaavasta Suomessa harjoitettavasta politiikasta. Ruotsissa korostetaan markkinoiden vapaata kilpailua mukaan lukien myös maatalous. Ruotsalaiset eivät kannata tukien maksamista maataloustuotantoon. Ruotsi on EU:n jäsenmaa, jonka on kuitenkin noudatettava EU:ssa tehtyjä päätöksiä.

3 MAASEUDUN KEHITYS SUOMESSA

Suomessa maaseudun kehitykseen ovat vaikuttaneet sekä historian eri tapahtumat että elinkeinorakenteen tuomat murrokset. Sotien jälkeen Suomen maaseudulle asutettiin siirtolaisia, jolloin maaseudun väkiluku nousi huomattavasti. Siirtolaiset saivat ns. asutustiloja, jotka oli lohkottu entisistä suurtiloista. Nämä he rakensivat ja raivasivat silloisen mittapuun mukaan tuottaviksi tiloiksi. Pientilalliset, jotka joutuivat hankkimaan lisäänsioita, työllistyivät yleensä pääasiassa maa- ja metsätalouteen liittyvissä töissä. Suomi liittyi myös FAOon vuonna 1945 (Toimiminen YK:n elintarvike- ja maatalousjärjestö FAOssa, [viitattu 20.9.2011]). IFAD:n jäseneksi Suomi hyväksyttiin myös vuonna 1977.

Maa- ja metsätalouden työn tuottavuuden vähäisyys verrattuna palvelualoihin ja teollisuuteen alkoi näkyä maaseudun väkiluvun vähentymisenä 1960-luvulla alkaneen elinkeinorakenteen muutoksen myötä (Kola 2004, 4). Pienet, ”elinkelvottomat” tilat eivät pystyneet antamaan toimeentuloa seuraavalle sukupolvelle, ja näin ihmiset lähtivät maaseudulta töiden perässä joko kaupunkeihin tai ulkomaille, lähinnä Ruotsiin. Maaseudun väestön keski-ikä on kohonnut ja tällä hetkellä toimintaansa jatkavat tilat ovat jatkuvasti suurentuneet, koneellistuneet, erikoistuneet ja ovat verrattavissa mihin tahansa yritystoimintaan. Suomessa on ollut vuonna 2010 maatiloja 62 767, joiden keskimääräinen peltoala on ollut 36,70 hehtaaria (Maatilojen rakenne 2011). Vuonna 2007 maatalous on ollut Suomen koko bruttokansantuotteesta kaksi prosenttia (Knuuttila, 2010).

Maataloudelle maksettavat erilaiset tuet ja palkkiot ovat mahdollistaneet maatalouden toiminnan Suomessa. Maatalousyrittäjien lisäksi maatalous tarjoaa työtä lomittajille, eri alojen urakoitsijoille, jalostavalle elintarviketeollisuudelle ja kaupalle. Asuinpaikkana maaseutu on todettu innovatiiviseksi ympäristöksi, minkä monet eri alojen etätöitä tekevät ovat panneet merkille. Kysynnän ja tarjonnan laki karsii kuitenkin toimijoita, koska jos tarjontaa on liikaa, tuottajat eivät välttämättä saa tarpeeksi korvausta työstään ja se johtaa väistämättä yritysten lopettamiseen. Yritysten lopettamiseen vaikuttavat myös yrittäjien terveys ja ikääntyminen sekä elämäntilanteiden muutokset. (Meriläinen, Niemelä & Niittykangas 2005, 32–33.) Meriläisen, Niemelän ja Niittykankaan (2005, 21–23) tutkimuksessa on kuitenkin

huomattu, että yrityksen lopettaminen ei tarkoita yrittäjän lopettavan yrittäjänä toimimista. Yritysten lopettamisen muodot on jaettu tutkimuksessa aidosti lopettaneet, oikeudellisen muodon muuttaneet, siirtyneet ja sulautuneet. Aidosti lopettaneita yrityksiä ovat tutkimuksissa yritykset, jotka ovat lopettaneet yrityksen toiminnan kokonaan esimerkiksi kuolematapauksen takia. Tutkimuksessa lopettaneista yrityksistä suurin osa oli henkilöyhtiöitä.

Maaseudun kehittämiseen ja maatalouden harjoittamiseen liittyvää neuvontaa on järjestetty myös yhdistyksissä, joista Pellervo-seura ja Marttaliitto aloittivat toimintansa vuonna 1899. Molempien päämäärä on ollut neuvoa ja tukea maaseudulla asuvia ihmisiä työssä sekä myös auttaa pitämään yllä kokonaisvaltaista hyvinvointia. Toiminta ei ole ollut yritysvoittoon pyrkivää, ja ehkä juuri siksi työ on jatkunut yli sata vuotta uudistuen aina ajan hengen mukaisesti uusien sukupolvien tarpeiden mukaan. Maatalousväestöä päätettiin tukea neuvontaryhmien lisäksi myös taloudellisesti muun muassa vuonna 1956 käyttöön otetulla maataloustulolailalla (Rajakorpi 2011).

Suomen liittyessä EU:n jäseneksi vuonna 1995 myös maaseudun tukiasiat muutuivat ratkaisevasti. Enää Suomi ei pysty tekemään itsenäisiä päätöksiä omien tukiensä puolesta, vaan tukien sallivuus on varmistettava EU:n kautta. EU:n politiikka on kuitenkin ollut maaseudun kehittämistä tukevaa, koska avustusta tarvitsevat jäsenmaat ympäri Eurooppaa.

Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmä (YTR) on joutunut myös ottamaan huomioon EU:ssa tehtyjä päätöksiä. YTR on valtioneuvoston kokoama yhteistyöelin, jonka tehtävänä on edistää maaseudun hyvinvointia (YTR, [viitattu 7.9.2011]). Tavoitteen toteuttamiseksi YTR muun muassa toteuttaa maaseutupolitiikkaa yhteistyönä hallinnonalojen kanssa, luo ja ylläpitää maaseutupoliittista keskustelua, ja valmistelee, toteuttaa ja seuraa maaseutupoliittisia ohjelmia (Tavoitteena hyvinvoiva maaseutu 2008). Näiden toimenpiteiden toteuttamiseksi YTR julkaisee tietyllä väliajalla kokonaisohjelman, jossa kerrotaan valtakunnan tasolla toteutettavista toimintaohjelmista.

EU:n jäsenyyden aikana Suomi on saanut rahoitusta Euroopan unionilta muun muassa Alueellisen maaseudun kehittämisohjelman (ALMA) vuosien 2000–2006

toteutukseen. Tämän kyseisen ohjelman kokonaisrahoituksen suuruus on ollut noin 388 miljoonaa euroa. Rahoitus on koostunut Euroopan maatalouden ohjaus ja tukirahaston tukiosaston, valtion, kuntien ja muiden julkisten tahojen yhteistyönä. Yhtenä tärkeimmistä tavoitteista on ollut pysäyttää syrjäisen ja ydinmaaseudun väkiluvun aleneminen. Tavoitteisiin pääsemiseksi maaseutukyliä on kannustettu säilyttämään toimiva asuin-, työ- ja yrittämisen ympäristö, monipuolistamaan elinkeinorakennetta vastaamaan kysyntää sekä lisäämään yritystoimintaa ja työmahdollisuuksia. Lisäksi kehittämisohjelman tavoitteiden onnistumiseksi on työskennelty vahvistaen mautilojen toimeentuloperustaa, kannustettu lisäämään laaja-alaista osaamista ja tuettu myönteisesti ympäristön tilaan vaikuttavia toimenpiteitä. (Ponnikas ym. 2008, 29.) Ohjelmaa ei ole kuitenkaan toteutettu koko Suomessa, vaan keskitytty Etelä- ja Länsi-Suomen maaseutualueille (Ponnikas ym. 2008, 27).

4 MAASEUDUN KEHITTÄMISOHJELMA 2007–2013

4.1 Eurooppa yleisesti

EU:n uudella maaseudun kehittämisohjelmalla 2007–2013 pyritään jatkamaan siitä, mihin vuosien 2000–2006 ohjelmakausi jäi. Ohjelmakausi on saanut säännöksensä jäsenvaltioiden ja alueiden toimenpiteiden neuvoston asetuksesta nro 1698/2005. Sen mukaan nykyisessä ohjelmassa keskitytään kolmeen toimintalinjaan: maa- ja metsätalouden kilpailukyvyn parantamiseen, ympäristön ja maaseudun tilan parantamiseen sekä elämänlaadun ja elinkeinoelämän parantamiseen. Rahoitusta annetaan myös Leader-yhteistyötä hyödyntäville hankkeille. (Maaseudun kehittämispolitiikka 2007–2013, päivitetty 2008.)

Ensimmäinen toimintalinja on nimeltään Maa- ja metsätalouden kilpailukyvyn parantaminen. Se keskittyy kilpailukyvyn lisäämiseen kartuttamalla viljelijöiden ja muiden maaseudun asukkaiden osaamista ja aineellista pääomaa. (Euroopan maaseudun kehittämisen 2005.)

Ympäristön ja maaseudun tilan parantaminen on toimintalinjoista toinen. Tässä toimintalinjassa varmistetaan kestävän maatalouden jatkuvuus huomioimalla myös ympäristö. Päämäärä on maatalouden kuormitusten vähentäminen maaperään, ilmaan, sekä pinta- ja pohjavesiin. Lisäksi toimintalinjan päämääränä on säilyttää luonnon monimuotoisuus ja maaperän hyvä kasvukunto. Tässä toimintalinjassa on myös eläinten hyvinvointia edistäviä toimenpiteitä. (Tietosivut, päivitetty 2010.)

Kolmas toimintalinja on nimeltään Maaseutualueiden elämänlaatu ja maaseudun elinkeinotoiminnan monipuolistaminen. Tämä linja panostaa nimensä mukaisesti maaseudun viihtyvyyden ja hyvinvoinnin kasvattamiseen lisäten yrittäjyyttä ja työllisyyttä sekä peruspalveluita, kulttuuri- ja vapaa-ajanpalveluita. (Euroopan maaseudun kehittämisen 2005.)

Leader-toimintapa-nimellä on suunniteltu viimeinen, eli neljäs, toimintalinja. Tässä toimintalinjassa annetaan maaseudun asukkaille mahdollisuus vaikuttaa myös ”Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2007–2013”:n vetäjiin ehdottamalla kehittämisohjelmaan sopivia hankkeita. Rahoitus myös tässä toimintalinjas-

sa on EU-osarahoitusta. Toimintatapaa toteutetaan paikallisen Leader-toimintaryhmän kautta, mitä käsitellään seuraavassa kappaleessa. (Euroopan maaseudun kehittämisen 2005.)

Kehittämisohjelman tavoitteet on jaettu näihin neljään toimintalinjaan, jotka taas on jaettu pienimpiin toimenpiteisiin ja alatoimenpiteisiin. Kaikissa maaseudun kehittämisohjelmissa rahaa varataan toimintalinjojen käytön lisäksi tekniseen apuun.

Maaseudun kehittämisohjelma 2007–2013 edellyttää, että jokainen jäsenvaltio tekee oman strategiasuunnitelman, jossa noudatetaan EU:n strategisia suuntaviivoja. Jäsenmaiden on tarkistettava suunnitelmansa kuitenkin aina EU:n asettamaan, hyväksyttävään muotoon. Mikäli todetaan, että suunnitelma ei noudata suuntaviivoja, se pyydetään tarkistamaan uudelleen ja tekemään tarvittavat muutokset.

Taulukko 1. EU:n antama yhteisön tuki jäsenmaiden maaseudun kehittämisohjelma 2007–2013 rahoitukseen vuodelta 2006. (Komission päätös 2006,3).

Käypinä hintoina	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Kausi 2007–2013 yhteensä
Belgia	63 991 299	63 957 784	60 238 083	59 683 509	59 267 519	56 995 480	54 476 632	418 610 306
Tšekki	396 623 321	392 638 892	388 036 387	400 932 774	406 640 636	412 672 094	417 962 250	2 815 506 354
Tanska	62 592 573	66 344 571	63 771 254	64 334 762	63 431 467	62 597 618	61 588 551	444 660 796
Saksa	1 184 995 564	1 186 941 705	1 147 425 574	1 156 018 553	1 159 359 200	1 146 661 509	1 131 114 950	8 112 517 055
Viro	95 608 462	95 569 377	95 696 594	100 929 353	104 639 066	108 913 401	113 302 602	714 658 855
Kreikka	461 376 206	463 470 078	453 393 090	452 018 509	631 768 186	626 030 398	619 247 957	3 707 304 424
Espanja	1 012 456 383	1 030 880 527	1 006 845 141	1 013 903 294	1 057 772 000	1 050 937 191	1 041 123 263	7 213 917 799
Ranska	931 041 833	942 359 146	898 672 939	909 225 155	933 778 147	921 205 557	905 682 332	6 441 965 109
Irlanti	373 683 516	355 014 220	329 171 422	333 372 252	324 698 528	316 771 063	307 203 589	2 339 914 590
Italia	1 142 143 461	1 135 428 298	1 101 390 921	1 116 626 236	1 271 659 589	1 266 602 382	1 258 158 996	8 292 009 883
Kypros	26 704 860	24 772 842	22 749 762	23 071 507	22 402 714	21 783 947	21 037 942	162 523 574
Latvia	152 867 493	147 768 241	142 542 483	147 766 381	148 781 700	150 188 774	151 198 432	1 041 113 504
Liettua	260 974 835	248 836 020	236 928 998	244 741 536	248 002 433	250 278 098	253 598 173	1 743 360 093
Luxemburg	14 421 997	13 661 411	12 655 487	12 818 190	12 487 289	12 181 368	11 812 084	90 037 826
Unkari	570 811 818	537 525 661	498 635 432	509 252 494	547 603 625	563 304 619	578 709 743	3 805 843 392
Malta	12 434 359	11 527 788	10 656 597	10 544 212	10 347 884	10 459 190	10 663 325	76 633 355
Alankomaat	70 536 869	72 638 338	69 791 337	70 515 293	68 706 648	67 782 449	66 550 233	486 521 167
Itävalta	628 154 610	594 709 669	550 452 057	557 557 505	541 670 574	527 868 629	511 056 948	3 911 469 992
Puola	1 989 717 841	1 932 933 351	1 872 739 817	1 866 782 838	1 860 573 543	1 857 244 519	1 850 046 247	13 230 038 156
Portugali	562 210 832	562 491 944	551 196 824	559 018 566	565 142 601	565 192 105	564 072 156	3 929 325 028
Slovenia	149 549 387	139 868 094	129 728 049	128 304 946	123 026 091	117 808 866	111 981 296	900 266 729
Slovakia	303 163 387	286 531 906	268 049 256	256 310 239	263 028 387	275 025 447	317 309 578	1 969 418 078
Suomi	335 121 543	316 143 440	292 385 407	296 367 134	287 790 092	280 508 238	271 617 053	2 079 932 907

Ruotsi	292 133 703	277 225 207	256 996 031	260 397 463	252 975 513	246 760 755	239 159 282	1 825 647 954
Yhdis- tynyt kunin- gas- kunta	263 996 373	283 001 582	274 582 271	276 600 084	273 334 332	270 695 626	267 364 152	1 909 574 420
Yh- teensä	11 357 312 403	11 182 240 092	10 734 731 213	10 827 092 785	11 238 887 764	11 186 469 323	11 136 037 766	77 662 771 346

Taulukossa 1 kerrotaan EU:n jäsenmaiden rahoituksen suuruus Maaseudun kehittämisohjelmassa 2007–2013. Taulukko ei sisällä lähentymistavoitealueille varattua osuutta. Rahoitus on määräytynyt muun muassa maiden maantieteellisen sijainnin mukaan, sillä vaikeat alueet pohjoinen sijainti mukaan lukien vaativat paljon panostusta alueiden kehittämisessä. Muita vaikuttavia tekijöitä ovat maan suuruus ja maaseudun ympäristön tilanne. Taulukon mukaan kaikista eniten rahoitustukea saa Puola ja pienin rahoitustuki on Maltalla. Suomen tuki on yli kaksi miljardia euroa, Ranskan yli kuusi miljardia euroa ja Ruotsi saa tukea hieman vajaa kaksi miljardia euroa.

4.2 Ranska

Ranskalla on käytössä 2007–2013:n ohjelmakaudelle yhteensä 10 842,2 miljona euroa. Tämä summa jakaantuu ohjelman neljän toimintalinjan lisäksi tekniikan apuun. Taulukko 2 kertoo tarkemmin Ranskan varojen jakautumisen ko. ohjelmakaudelle.

Ensimmäisessä toimintalinjassa Ranska painottaa neljää tavoitetta, jotka edesauttavat maatalouden ja metsätalouden kilpailukykyä. Ensimmäisenä on tuoda ruuan tuotannon tapahtumaketjuun kehitystä, uudistusta ja sovitusta nykyajan tarpeisiin. Toinen toimintalinja panostaa maatalouden ja ruuan tuotannon korkeaan laatuun ja nykyaikaiseen tuotantoon. Kolmantena on modernisoidun maatalouden tuotannon mainostaminen. Neljäntenä on metsätalouden sektorin kilpailukykyyn kasvattaminen. (France 2007.)

Toinen toimintalinja keskittyy myös neljään tavoitteeseen. Ensimmäisenä tavoitteena on edistää työn saatavuuden tasaisuutta. Tavoitteena on myös ympäristöä

huomioivalla maataloudella säästää luonnon varoja. Tällä toimintalinjalla pyritään myös edistämään metsätalouden ympäristöä säästävää toimintaa. Neljäs tavoite keskittyy muun metsätalouden vahinkoihin, esimerkiksi vuoden 1999 myrskytuhoihin, sekä kansainväliseen metsäohjelmaan. (France 2007.)

Kolmas toimintalinja keskittyy valvomaan ja kehittämään taloutta sekä tallentamaan maaseutualueiden toimintaa. Tätä toimintaa varten koulutetaan aktiivisia työntekijöitä, jotka tallentavat tietoa uusille sukupolville luonnon ja kulttuurin perimätiedosta. (France 2007.)

Neljännessä toimintalinjassa, eli Leader linjassa, käynnistetään edelliset toimintalinjat (France 2007). Ranskassa toimii 52 Leader-toimintalinjaa hoitavaa paikallista toimintaryhmää (Local Action Groups, [viitattu 16.9.2011]).

Taulukko 2. Ranskan maaseudun kehittämisohjelma 2007–2013 rahoituksen sijoitukset (France, päivitetty 2007).

Toimintalinjat	Kokonainen yhteiskunnallisesti (miljoonaa €)	Tuen osuus on maaseuturahoitusta (%)	Maaseuturahoitusta (miljoonaa €)	Tuen osuus koko rahoituksen suuruudesta (%)
1	3 921,5	50,00	1 960,8	34,24
2	5 599,9	55,00	3 079,5	53,77
3	696,9	50,00	348,4	6,08
Leader	520,6	55,00	286,3	5,00
Tekninen apu	104,0	50,00	52,0	0,91
Kokonaisuudessaan	10 842,2	52,82	5 727,1	100,00

Eniten Ranska on varannut rahoitustaan toisen toimintalinjan tavoitteiden toteuttamiseen. Syy on muun muassa vuonna 1999 tapahtuneet metsätuhot, joiden korjaamiseen on varauduttu strategiassa. Vähiten on varattu tekniikan apuun. Nykyaikaisella tekniikalla voidaan helposti ja edullisesti tiedottaa esimerkiksi kehittämisohjelmista laajalle yleisölle. Samalla kehittämisohjelman toimivuudesta vastaavat työntekijät pystyvät seuraamaan tarkasti ohjelman toimivuutta ja tuloksia.

4.3 Ruotsi

Ruotsi on ottanut käyttöön vuosille 2007–2013 uuden maaseutuohjelman, Landsbygdsprogrammetin. Tämä ohjelma perustuu sekä Ruotsin maatalousministeriön että EU:n päättämien toimintalinjojen mukaisesti.

Ensimmäisessä toimintalinjassa Ruotsi panostaa rohkaisemaan luonnonvarojen tukikelpoiseen käyttöön ja kilpailuun maa- ja metsätalouden yrityksiä, poronkasvattajia ja ruuantuottajia (Sweden, päivitetty 2007). Toisessa toimintalinjassa keskitytään säilyttämään ja kehittämään maaseudun vetovoimaisuutta ja kannustamaan maaseudulla asumiseen. Tukikelpoinen tuotanto ja resurssien tehokas käyttö kuuluvat myös toisen toimintalinjan sisältöön. (Sweden, päivitetty 2007). Kolmannessa toimintalinjassa keskitytään rohkaisemaan ja laajentamaan maaseutuekonomiaa, joka edistää työpaikkojen säilymistä sekä kannustaa tarjoamaan parempaa elämän laatua maaseudun asuinalueilla. Kolmannessa toimintalinjassa kannustetaan myös tukimahdollisuuksien käyttämiseen maaseutualueilla (Sweden, päivitetty 2007). Neljännessä toimintalinjassa työskentelevät Ruotsin omat toimintaryhmät. Heidän tehtävänä on EU:n määäämien suuntaviivojen mukaisesti edistää tehokasta maaseudun kehittämistä edellisten toimintalinjojen toteutumiseksi. (Sweden, päivitetty 2007). Ruotsissa Leader-toimintalinjaa työstävät 63 paikallista toimintaryhmää (Local Action Groups, [viitattu 16.9.2011]).

Taulukossa 3 Leader rahoituksen osuus rahoituksen kokonaisuudesta prosentteina puuttuu, koska sen osuudet on liitetty muihin toimintalinjoihin.

Taulukko 3. Ruotsin kehittämisohjelman 2007–2013 rahoituksen sijoitukset (Sweden, päivitetty 2007).

Toimintalinjat	Kokonainen yhteiskunnallisesti (miljoonaa €)	Tuen osuus on maaseuturahoitusta (%)	Maaseuturahoitusta (miljoonaa €)	Tuen osuus koko rahoituksen suuruudesta (%) (sisältää leaderin toimintaan varatun rahoituksen)
1	555	50	278	15,5
2	2 702	46,66	1 261	71
3	326	45	147	12
Leader	264	40	105	-
Tekninen apu	70	50	35	1,9
Kokonaisuudessaan	3 917	46,61	1 826	100

Ruotsin suunnitelmassa rahoituksen suurin osa varataan toiselle toimintalinjalle, kuten Ranskan suunnitelmassakin. Ensimmäinen ja kolmas toimintalinja saavat rahoitusta lähes yhtä paljon. Tekniseen apuun sijoitetaan vain 1,9 prosenttia koko Ruotsin suunnitellusta tuesta.

5 MANNER-SUOMEN JA AHVENANMAAN MAASEUDUN KEHITTÄMISOHJELMA 2007–2013

Suomessa Maaseudun kehittämisohjelma 2007–2013 toteutetaan Manner-Suomen ja Ahvenanmaan ohjelmilla. Ahvenanmaan maaseudun kehittämisohjelman suunnitelmasta vastaa Ahvenanmaan maakuntahallitus, kun taas Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma on maa- ja metsätalousministeriön hallinnassa. (Maaseudun kehittämisohjelmat 2011.)

Manner-Suomi on saanut tälle ohjelmakaudelle käytettäväksi Euroopan maaseuturahastosta noin kaksi miljardia euroa. Maaseuturahaston rahaa on annettu Ahvenanmaan kehittämisohjelman rahoittamiseen lähes 18 miljoonaa euroa. Suomella on Euroopan maaseuturahaston rahoitusta käytettävissään kokonaisuudessaan 2 155 miljoonaa euroa. (Ohjelmakausi 2007–2013 2011.)

Tekniikan avusta vastaavat Manner-Suomen ohjelmassa maa- ja metsätalousministeriö, Maaseutuvirasto, kansallinen maaseutuverkosto ja aikaisemmin TE-keskus, jonka tehtäviä hoitaa tällä hetkellä ELY-keskus. Avustuksella varmistetaan ohjelman tiedottaminen ja toimeenpano. (Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2007–2013, [viitattu 21.10.2011].)

Taulukko 4. ”Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2007–2013”:n rahoitussuunnitelmat (Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2007–2013 2011).

Toimin- talinjat	Julkinen rahoitus yhteensä (miljoonaa €)	Maaseuturahaston rahoitus- osuus (%)	Maaseuturahaston rahoituksen määrä (miljoonaa €)	Tuen osuus koko rahoituksen suuruudesta (%)
1	520,81	45	234,36	7,85
2	5 388,61	28	1 508,81	81,21
3	421,78	45	189,80	6,36
Leader	254,43	45	114,49	3,83
Tekni- nen apu	49,90	45	22,24	0,75
Kokonai- suudes- saan	6 635,53	31,19	2 069,92	100,00

Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaan varatusta rahoituksesta tullaan eniten käyttämään toiseen toimintalinjaan. Sen toimintalinjan prosenttinen suuruus koko rahoituksesta on suurin verrattuna Ranskan ja Ruotsi vastaaviin rahoituksiin.

Taulukko 5. Ahvenanmaan maaseudun kehittämisohjelma 2007–2013:lle suunniteltu rahoitus (Ahvenanmaan (Suomen) maaseudun kehittämisohjelma 2007).

Toimintalinjat	Julkinen rahoitus yhteensä (€)	Maaseuturahaston rahoitusosuus (%)	Maaseuturahaston rahoituksen määrä (€)	Tuen osuus koko rahoituksen suuruudesta (%)
1	8 391 195	40	3 356 478	14,74
2	43 965 857	26,72	11 747 677	77,21
3	1 688 238	50	844 119	2,97
Leader	1 643 853	55	904 119	2,89
Tekninen apu	1 254 366	50	627 183	2,20
Kokonaisuudessaan	56 943 509	30,71	17 479 576	100,00

Ahvenanmaan kehittämisohjelmassa toinen toimintalinja on saanut suurimman osan koko rahoituksesta. Tekninen apu on saanut prosentuaalisesti eniten koko rahoituksesta verrattuna muihin esitelyihin suunnitelmiin. Manner-Suomen kehittämisohjelmaan verrattuna Ahvenanmaan kehittämisohjelma on saanut enemmän tukea maaseuturahoituksesta toimintalinjoissa kolme ja neljä.

Rahoitustukia investointeihin, toiminnan aloittamiseen ja kehittämiseen haetaan aina ennen hankinnan tekemistä. Mikroyritys saa tukea 20 prosenttia ja pk-yritys 10 prosenttia investoinnista. Tuki maksetaan jälkikäteen kuittien mukaan. Lisäksi yrityksen tulee työllistää alle 10 henkilöä, ja yrityksen on toimittava maaseudulla, joskin lähes koko Suomi lasketaan maaseuturahoituksessa maaseudeksi. Sama hakija voi hakea tukea useamman kerran. (Poutanen 2011.)

6 KESKI-SUOMI

Keski-Suomi on vuonna 2010 tehdyn mittauksen mukaan pinta-alaltaan 19 950,38 km² eli 5,1 prosenttia koko Suomen pinta-alasta (390 919, 94 km²). Tästä alueesta maata on 16 705,90 km² eli 5,5 prosenttia koko Suomen vastaavasta alasta (303 906,67 km²). (Pinta-ala kunnittain 2010, [viitattu 13.9.2011].) Keski-Suomessa on kaikkiaan 23 kuntaa, joista kuusi luokitellaan kaupungiksi. Kaupungeiksi luokiteltavat kunnat ovat Jyväskylä, Jämsä, Keuruu, Saarijärvi, Viitasaari ja Äänekoski. Muut kunnat ovat Hankasalmi, Joutsa, Kannonkoski, Karstula, Kinnula, Kivijärvi, Konnevesi, Kuhmoinen, Kyyjärvi, Laukaa, Luhanka, Multia, Muurame, Petäjävesi, Pihtipudas, Toivakka ja Uurainen.

Keski-Suomen lääni muuttui läänituudistuksessa vuonna 1997 Keski-Suomen maakunnaksi. Vuonna 2010 toteutetun aluehallinnon uudistuksen myötä nyt yhdessä Keski-Suomi, Etelä-Pohjanmaa, Keski-Pohjanmaa, Pohjanmaa ja Pirkanmaa kuuluvat kaikki Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston alueeseen (Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto, päivitetty 2011).

Vuonna 2007 bruttokansantuote on ollut käyvin hinnoin Keski-Suomessa 7 592,2 miljoonaa euroa, kun koko Suomen vastaava arvo on ollut 179 659 miljoonaa euroa (BKT 00-07, [viitattu 20.9.2011]). Prosentteina se on 4,2. Keski-Suomessa on asunut vuonna 2010 kaikkiaan 273 637 henkilöä; luku on ollut 5,1 prosenttia koko Suomen väestöstä. (Väestö kunnittain 95–10, [viitattu 18.10.2011].) Taulukko 6 kertoo kuinka paljon asukkaita on missäkin Keski-Suomen kunnassa.

Taulukko 6. Keski-Suomen kuntien asukasluvut vuonna 2010 (Väestö kunnittain 95–10, [viitattu 18.10.2011]).

Kunnat	asukkaiden määrä, kpl
Hankasalmi	5 542
Joutsa	5 053
Jyväskylä	130 816
Jämsä	22 691
Kannonkoski	1 577
Karstula	4 507
Keuruu	10 666
Kinnula	1 821
Kivijärvi	1 364
Konnevesi	2 963
Kuhmoinen	2 554
Kyyjärvi	1 508
Laukaa	18 142
Luhanka	831
Multia	1 890
Muurame	9 256
Petäjävesi	4 022
Pihtipudas	4 563
Saarijärvi	10 580
Toivakka	2 418
Uurainen	3 455
Viitasaari	7 174
Äänekoski	20 244
Yhteensä	273 637

Asukasmäärältään suurin kunta Keski-Suomessa on Jyväskylän kaupunki, joka on myös Keski-Suomen talousalueen keskus. Vähiten asukkaita on Luhangassa, joka on myös pinta-alaltaan Keski-Suomen pienin kunta.

Kuviossa 2 esitetään työllistävimmät alat Keski-Suomen kunnissa. Kuva kertoo selkeästi maa- ja metsätalouden työllistävän vaikutuksen vähenemisen, sekä kaupan ja julkisen hallinnon nousun suurimmaksi työllistäjäksi. (Jyväskylän yliopisto, kauppakorkeakoulu/yrittäjyys 2010, 23.)

Kuvio 2. Keski-Suomen työllistyminen 2007–2008 (Jyväskylän yliopisto, kauppa-korkeakoulu/yritystäjyys 2010).

6.1 Keski-Suomen ELY-keskus

Keski-Suomessa valtionhallinnon toimeenpano- ja kehittämistehtäviä hoitaa kolmen vastuualueen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, ELY-keskus. Se vastaa ja edistää alueellista kehitystä elinkeinojen, työmarkkinoiden ja maaseudun muuttuviin tarpeisiin. Painopistealueina ovat alueellisen kilpailukyvyn ja väestön hyvinvoinnin edistäminen, ilmastomuutoksen hillintä ja kestävän kehityksen edistäminen. Keskus vastaa tienpidosta ja julkisen liikenteen hankinnoista toimialueellaan. (Keski-Suomen ELY-keskus 2010.) Keski-Suomen ELY-keskuksen toiminta-alueelle on varattu maaseudun kehittämisohjelmasta rahoitusta tällä hetkellä 36,7 miljoonaa euroa, josta maaseuturahaston osuus on 16,5 miljoonaa euroa ja valtion osuus 20,2 miljoonaa euroa (Mehto-Hämäläinen 2011b). Vuoden 2010 loppuun mennessä ELY-keskus on käyttänyt varatusta kiintiöstä yritystukiin 7 064 420 euroa (Ryymän 2011b).

ELY-keskukset, joita on 15 eri puolella Suomea, ovat merkittäviä toimijoita maakunnissa. Keski-Suomen ELY-keskuksen tavoitteena on kehittää asiakaslähtöistä toimintaa, yhteistyötä maakunnan liittojen, virastojen ja muiden sidosryhmien kanssa sekä pyrkiä olemaan kehittävä ja kannustava asiantuntijayhteisö. (Keski-Suomen ELY-keskus 2010.)

6.2 Toimintalinjat ”Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2007–2013”:ssa ja Ahvenanmaan kehittämisohjelmassa

”Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2007–2013”:n toimintalinjat ovat hyvin samankaltaisia verrattuna muiden EU-maiden toimintalinjoihin. Suomessa toimintalinjoilla tavoitellaan maaseudun elinvoimaisuuden ja elämänlaadun parantamista. Huomioidaan paikallisia aloitteita, joissa kannustetaan harjoittamaan maa- ja metsätaloutta taloudellisesti, eettisesti ja ekologisesti kestäväällä tavalla sekä toteuttaa yritysten kilpailukyvyn parantamista toimenpiteillä, jotka myös mahdollis-

tavat uusien yritysten perustamisen ja parantavat yrittäjien verkostoitumista. (Suomen maaseudun kehittämissuunnitelma 2007.)

Ensimmäisessä toimintalinjassa keskitytään nuoriin maanviljelijöihin, maatilojen nykyaikaistamiseen sekä maa- ja metsätalouden tuotteiden lisäarvon tuottamiseen. Toisessa toimintalinjassa panostetaan luonnonhaittakorvauksiin ja maatalouden ympäristökorvauksiin. Tähän toimintalinjaan on varattu eniten Suomen suunnittelemapa rahoituksesta. Kolmannessa toimintalinjassa kannustetaan muita kuin maatalouden aloihin keskittyviä yrityksiä monipuolistumaan sekä kehittämään ja perustamaan esimerkiksi mikroyrityksiä. Leader-ohjelmassa rahoja jaetaan eniten kolmannen toimintalinjan toteuttamiseen. (Suomen maaseudun kehittämissuunnitelma 2007.)

Ahvenanmaan tavoitteena on säilyttää ahvenanmaalaisen maiseman perinteiset piirteet: huolehtia maaseutu- ja saaristoalueiden kiinnostavuudesta asuinpaikkana sekä yritysten toimipaikkana. Maanviljelijöiden ja metsätalouden harjoittajien tehokas ja luonnonvarojen kestävä käyttö sekä kilpailukyvyyn parantaminen painottuvat myös linjauksessa. Toimintalinjat ovat hyvin samanlaiset verrattuna Manner-Suomen ohjelmaan. (Ahvenanmaan (Suomi) maaseudunkehittämissuunnitelma 2007.)

Toimintalinjoja päivitetään maaseutu.fi-verkkosivuilla. Kyseistä verkkosivua pitää yllä Maaseutuverkosto, joka koostuu Manner-Suomen ja Ahvenanmaan maaseudun kehittämisohjelmien keskeisistä toimijoista. Verkosto välittää tietoa maaseudun kehittämisohjelman mahdollisuuksista ja tuloksista. (Maaseutuverkosto, [viitattu 5.9.2011].) Ahvenanmaan maaseudun kehittämisohjelma päivitetään ruotsin kielellä Ålands landskapsregering -nettisivuilla.

6.3 Keski-Suomessa toimivat Leader-ryhmät

Leader-ryhmät, joita kutsutaan myös toimintaryhmiksi, ovat maaseudun kehittämiseen rekisteröityjä kehittämisyhdistyksiä. Toimintaryhmiä on Manner-Suomessa yhteensä 55, joista neljä toimii Keski-Suomessa. Ahvenanmaalla on vain yksi toi-

mintaryhmä, nimeltään Leader Ahvenanmaa. (Avain vaikuttamiseen, ei julkaisuai-
kaa).

Toimintaryhmien toimenkuviin kuuluu yleishyödyllisiä, elinkeinotoimintaa edistäviä
hankkeita ja yritystukia. Ne toteuttavat käytännössä ”Manner-Suomen maaseudun
kehittämisojelma 2007–2013”:n neljättä toimintalinjaa, nimeltään Leader-
toimintatapa. Rahoitus tulee vuosittain Maa- ja metsätalousministeriöltä. Toiminta-
ryhmien hallitukset päättävät ohjelmistaan rahoitettavista hankkeista, joista viran-
omaispäätös tehdään toiminta-alueen ELY-keskuksessa. (Mehto-Hämäläinen
2011a.)

Keski-Suomen Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kanssa kehittämiso-
jelmaa työstävät toimintaryhmät ovat JyväSRiihi ry, Maaseutukehitys ry, Vesuri-
ryhmä ry ja Maaseudun Kehittämisyhdistys Viisari ry.

JyväSRiihi ry on Jyväskylän alueella toimiva toimintaryhmä, johon kuuluvat myös
Laukaan, Muuramen ja Uuraisten kunnat. Toimialueeseen ei kuulu nykyään Jy-
väskylään kuuluva Korpilahti. (Ikäheimonen 2010a, 9.) Toimintaryhmä on asetta-
nut tavoitteekseen kehittää ratkaisuja maaseutualueiden tarpeisiin, parantaa asuk-
kaiden elinoloja ja elämänlaatua sekä uusien osallistumis- ja vaikutusmahdoli-
suuksien luomista (Ikäheimonen 2010b, 10). Tälle ohjelmakaudelle on kokonais-
rahoituskehys 4,7 miljoonaa euroa, josta maaseuturahaston osuus on 1,38 miljo-
onaa euroa. Rahoitus koostuu kaikilla toimintaryhmillä EU:n, valtion, kunnan ja yk-
sityisestä rahoituksesta. (Mehto-Hämäläinen 2011b.) Rahoituskauden alusta vuo-
den 2010 loppuun JyväSRiihi ry on käyttänyt yritystukiin 520 614 euroa (Ryymin
2011b).

Maaseutukehitys ry toimii Luhangassa, Joutsassa, Toivakassa, Hankasalmella ja
Konnevedellä (Ikäheimonen 2010a, 9). Toimintaryhmän tavoitteita toiminta-
alueellaan ovat tulevaisuuden uskotahtotilan luominen, kehittää tahtotilaa, kehit-
tämiseen vaadittavien aktiivisten toimijoiden ja voimavarojen kokoaminen, elämän-
laadun ja viihtyvyyden lisääminen sekä luoda uusia työmahdollisuuksia paranta-
malla yrittämisen edellytyksiä (Maaseutukehitys ry: Yhdistys, [viitattu 13.7.2011]).
Toimintaryhmällä on kehittämisojelma toiminta-alueelleen, mitä toteutetaan Man-
ner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman rahoituksella (Maaseutukehitys ry:

Kehittämishjelmat, [viitattu 13.7.2011]). Kokonaisrahoituskehys tälle toimintakaudelle on 5,6 miljoonaa euroa, josta maaseuturahaston osuus on 1,64 miljoonaa euroa (Mehto- Hämäläinen 2011b). Meneillään olevan kehittämishjelman aikana Maaseutukehitys ry on käyttänyt yritystukiin 278 238 euroa (Ryymän 2011b).

Vesuri-ryhmä ry:n toiminta-alueita ovat Kuhmoinen, Jämsä, Jyväskylän Korpilahden alue, Petäjävesi, Keuruu ja Multia (Ikäheimonen 2010a, 9). Tavoitteiksi on asetettu kannustaa maaseudulla asuvia ihmisiä kehittämään omaa toimintaympäristöään, houkuttelevuuden ja viihtyvyyden lisäämistä toiminta-alueelle, yritystoimintojen edellytysten parantamista sekä lisätä yhteistyötä yhteisöllisyys mukaan lukien. Toimintaryhmä toteuttaa Manner-Suomen maaseudun kehittämishjelman tukien myöntämisen lisäksi omaa MOTO-ohjelmaa, eli maaseudun kehittämisen MONITOimikone-maaseudun kehittämishjelmaa. (Vesuri-ryhmä ry, [viitattu 13.7.2011].) Vesuri-ryhmän kokonaisrahoituskehykseksi on varattu 5,7 miljoonaa euroa (Mehto-Hämäläinen 2011b), summasta on käytetty vuoden 2010 loppuun mennessä yritystukiin 419 228 euroa (Ryymän 2011b). Rahoituskehysten kokonaissummasta maaseuturahaston osuus on 1,67 miljoonaa euroa (Mehto-Hämäläinen 2011b).

Maaseudun Kehittämisyhdistys Viisari ry (Viisari ry) toimii Äänekoskella, Saarijärvellä, Karstulassa, Kannonkoskella, Kivijärvellä, Kyyjärvellä, Viitasaarella, Pihtiputaalla ja Kinnulassa (Ikäheimonen 2010a, 9). Päämääränä on osaavien ja yritteliäisten asukkaiden viihtyisä maaseutu. Päämäärän saavuttamiseksi kehittämishjelma tukee monipuolisesti pienyrittäjyyden edistämistä, yhdessä tekemisen lisäämistä sekä kestävää alueen luonnonvarojen hyödyntämistä. Viisari ry hallinnoi myös Keski-Suomen maaseutualueiden Koheesio- ja kilpailukykyohjelmaa (KO-KO). (Peiponen 2010.) Viisari ry:n kokonaisrahoituskehys on 7,6 miljoonaa euroa, josta maaseuturahaston osuus on 2,2 miljoonaa euroa (Mehto-Hämäläinen 2011b). Vuoden 2010 loppuun mennessä toimintaryhmä on käyttänyt maaseudun kehittämishjelmaan yritystukiin 561 942 euroa (Ryymän 2011b).

7 TUTKIMUSMENTELMÄ JA AINEISTO

Tämän Keski-Suomen ELY-keskuksen toimeksiannosta laaditun kyselytutkimuksen kysymykset pohjautuvat aikaisempaan, opiskelija Mirja Riipisen tekemään kartoitukseen ALMA 2000–2006 rahoituksesta. Kyselylomakkeessa on 41 kysymystä, joista osassa valitaan vain yksi annetuista vaihtoehdoista. Osa on monivalintaisia ja osa avoimia kysymyksiä, joihin vastaaja on saanut vapaasti kirjoittaa vastauksen. Kyselytutkimusta ovat johtaneet Keski-Suomen ELY-keskuksen rahoituspäällikkö Jaakko Ryymin sekä maaseutu- ja energiayksikön päällikkö Ulla Mehto-Hämäläinen.

Kyselylomakkeet, joita oli 466 kappaletta, lähetettiin Keski-Suomen ELY-keskuksesta yrittäjille postitse 19.8.2011. Yrittäjät saivat kolme viikkoa aikaa vastata kyselyihin, joten lomakkeiden palauspäivä on ollut 9.9.2011 mennessä. Kyselyn mukana oli palautuskirjekuori. Kyselylomake on opinnäytetyön liitteenä. Kysely päätettiin tehdä kirjeellä, koska kaikkien yritysten vastuuhenkilöiden sähköpostiosoitteita ei ollut merkitty tukea saaneiden yritysten osoitteiden listalle. Näin on pyritty saamaan mahdollisimman moni yritys mukaan kyselyyn. Vastausprosentiksi on odotettu noin 40 prosenttia. Tässä tutkimuksessa on päästy käsittelemään noin 29 prosenttia lähetetyistä lomakkeista. Kyselylomakkeiden lähettämisen jälkeen on myös selvinnyt, että osoitetiedot sisälsivät kyselyn ulkopuolelle jätettäviä hankkeita, mikä vähensi hyväksyttäviä vastauksia. Ensimmäinen arvio vastaajien lukumäärästä perustuu Keski-Suomen ELY-keskuksen aiempiin kyselyiden vastausprosentteihin. Tutkimusta varten on toivottu suurempaa vastausmääräprosenttia, koska se tuo tutkimukseen luotettavuutta. Pienen vastausmäärän pohjalta on vaikeaa arvioida suuren ammatinharjoittajaryhmän näkökantaa. Vaikka muutaman yrityksen vastaukset olisivat luotettavia, monilla muilla yrityksillä voi olla tilanne aivan päinvastainen verrattuna kyselyihin vastanneisiin yrittäjiin. Näin siis mahdollistetaan realistinen tilanne tukea saaneiden yritysten tilanteesta Keski-Suomessa. Kyselylomakkeiden vastauksia on käsitelty SPSS tilasto-ohjelmalla, jolla on tehty vastauksista kertovat taulukot ja kuviot.

Keski-Suomen ELY-keskuksen rahoituspäällikkö Jaakko Ryyminin ehdotuksesta tutkimuksessa on ollut tarkoitus esittää muutamalle yrittäjälle syventäviä kysymyk-

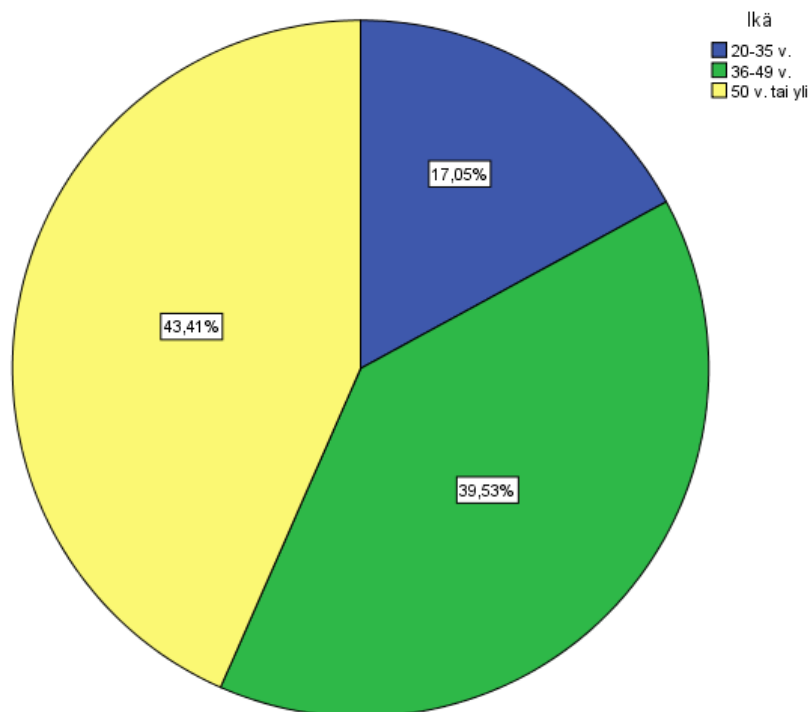
siä haastattelun muodossa koskien ”Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2007–2013”:n tuen vaikutusta yritykseen. Haastatteluja ei pystytty järjestämään tiukan aikataulun vuoksi. Yrittäjistä 69,75 prosenttia kieltäytyy antamasta haastatteluja. Tämä ei ole suuri yllätys, mutta se on kuitenkin harmillista. Onnistuneen haastattelun antaminen antaa yrityksestä positiivisen kuvan. Haastattelun tärkein merkitys on kerätä tietoa kehittämisohjelmien kehittämiseen kysymyksillä, joita ei lomakkeessa ole voitu ottaa niiden laajuuden vuoksi. Kysymykseen on jättänyt vastaamatta 16 lomakkeen lähettänyttä yritystä. Syynä voi olla esimerkiksi se, ettei yrittäjä halua antaa yleisesti tarkempia tietoja yrityksestään.

8 TUTKIMUSTULOKSET

Vastausmäärät ovat vaihdelleet kysymyksittäin, vaikka kysely on tehty nimettömänä. Syynä on ollut esimerkiksi yrityksen juridinen muoto, jolloin ei ole todennäköisesti haluttu antaa vain yhden omistajan henkilötietoja. Yrityksen taloudellista tilannetta koskevia kysymyksiä on jätetty myös vastaamatta. Syynä voi olla, että yrityksen taloudellista tilannetta ei haluta kommentoida.

8.1 Vastaajien taustatietoja

Lomakkeen alussa kysymykset koskevat pääasiassa yrityksestä vastuussa olevaa yrittäjää. Ensimmäiseksi kyselyssä kysytään yrittäjän perustietoja, minkä jälkeen kysytään perustietoa yrityksestä, rahoituksesta, tiedonhausta sekä yrittäjien näkökantaa Keski-Suomen ELY-keskuksen toiminnasta.

Kuvio 3. Yrittäjien ikä.

Kyselyn ensimmäisen kysymyksen tulos näkyy kuviossa 3. Kysymykseen on jättänyt vastaamatta kuusi yritystä. Suurin osa vastaajista on iältään yli 50-vuotiaita. Vastaus kertoo maaseudun yrittäjien keski-ikänsä olevan suhteellisen korkea. Yrittäjyys on myös usein vuosikymmenten mittainen työ, joten elämäkokemus maaseudulla yrittämiseen on merkittävä. Kokemuksen tuoma etu on tärkeä yritysten välisessä kilpailussa, tuotannon suunnittelussa sekä riskin otossa. Yrittäjän korkea ikä nostaa esiin tärkeän kysymyksen: onko yrityksellä jatkajaa yrittäjän jäädessä eläkkeelle?

Nuorilla, aloittavilla yrittäjillä on kokemattomuuden lisäksi haasteena yrityksen alkuvaiheessa saada ostavat asiakkaat tuotteilleen ja palveluilleen. Nuoret ovat myös kriittisempiä yritystoiminnan valitsemisessa, koska heillä on enemmän mahdollisuuksia verrattuna edellisiin sukupolviin. Kyselyyn vastanneista yrittäjistä kukaan ei ole alle 20-vuotias. Tämä johtuu todennäköisesti yrittäjyyden suuresta vastuusta, opiskelusta tai halukkuudesta hakea työkokemusta ensin muiden palveluksessa. Näin kehittyä tietotaito ja näkemys yrittämisen eri sektoreihin. Kuudesta lomakkeesta puuttui ikämerkintä. Näissä lomakkeissa on ollut enemmän kuin yksi yrittäjä, mikä lienee syy merkinnän puuttumiseen.

Kyselyihin vastanneista yrittäjistä 73,02 prosenttia on miehiä, mikä viittaa Keski-Suomen yrittäjyyden olevan miesten johtamaa. Yhdeksässä kyselylomakkeessa ei ole merkitty sukupuolta tai on valittu molemmat vaihtoehdot. Nämä merkinnät ovat olleet lomakkeissa, joissa on yritysmuotona monen henkilön omistama yritys.

Suomessa suurin osa yrityksistä on miesvaltaisia, sillä vuonna 2008 tehdyssä mitauksessa 30 prosenttia yrittäjistä on naisia (Työ ja elinkeinoministeriö, päivitetty 2011). Lauri Hautamäki (2000, 27) selittää miesten omistamien yritysten menestymisestä Maaseudun menestyjät kirjassaan sillä, että miespuoliset yrittäjät ovat kiinnostuneita yrityksistä, joita on mahdollista kasvattaa. Naisyrittäjät ovat keskittyneet muun muassa sosiaali- ja palvelualoihin, näiden yritysten kasvattaminen on haastavaa. Naisyrittäjyyden haasteina pidetään myös yrittäjyyden vaatimaa kovaa ajallista panostusta. Naisyrittäjiä tuetaan kuitenkin erilaisilla rahallisilla ja neuvonnallisilla tuilla. Naisyrittäjyyttä kannustava ryhmittymä on Naisyrittäjyyskeskus ry,

joka tarjoaa koulutusta, neuvontaa ja yrittäjämentorointia. (Visio, missio ja arvot, [viitattu 16.10.2011]). Yrittäjämentorointi tarkoittaa kokeneen yrittäjän lähinnä käytännön asioiden neuvonnan antamista aloittaville yrittäjille. Keskus kehittää ja levittää uusia toimintamalleja sekä edistää yrittäjiä että yrittäjyyttä tukevien toimijoiden verkostoitumista (Visio, missio ja arvot, [viitattu 16.10.2011]).

Taulukko 7. Yrittäjien koulutustaso.

Koulutus		
	Kpl	Prosenttia
ammattikoulu	50	35,21
ammattikorkeakoulu	29	20,42
kansakoulu/ peruskoulu	22	15,49
lukio	15	10,56
yliopisto	11	7,75
ammattikursseja	9	6,34
yrittäjäopisto	6	4,23
Yhteensä	142	100,00

Edellä oleva taulukko näyttää yrittäjien koulutustason. Moni yrittäjä on vastannut korkeimman koulutuksensa lisäksi käyneensä kansakoulun tai peruskoulun. Näissä tapauksissa ei ole huomioitu kansakoulu/peruskoulu-merkintää, koska Suomessa kaikilla on peruskouluvelvollisuus. Tämä merkintä on otettu huomioon vain tapauksissa, joissa kyseinen merkintä on ollut ainoa vastaus kysymykseen. Taulukko 7 kertoo ammattikoulun olevan monen yrittäjän taustalla. Yrittäjien ammattitaidon hakeminen näyttää tämän tutkimuksen mukaan perustuvan suoraan käytännön työhön, ja ammattikoulu mahdollistaa käytännöllisten töiden oppimisen. Käytännöntaitoja opetetaan ammattikorkeakoulussakin, jonka käyneitä on ollut kyselyssä toiseksi eniten. Kansakoulun tai peruskoulun ainoana koulutuksenaan on ilmoittanut kaikkiaan 15,49 prosenttia vastanneista. Vain perusopetuksen saaneiden yrittäjien korkea määrä selittyy vastaajien korkeasta iästä. Moni yli 50-vuotias on todennäköisesti siirtynyt heti peruskoulun jälkeen työelämän palvelukseen. Yrittäjäopistojen ja ammattikurssien määrä on suhteellisen pieni mutta positiivinen asia. Nämä kurssit mahdollistavat yrittäjille ammatillisten tietojen ja taitojen päivittämistä tai jopa laajempaa ammattiopetusta. Yliopistossa opiskelleita on ky-

selytutkimuksessa viidenneksi eniten. Yliopistoissa yrittäjät ovat opiskelleet muun muassa menestyvän yrityksen johtamisen vaatimuksia. Seitsemässä lomakkeessa ei ollut vastausta koulutusta koskevaan kysymykseen. Kyseiset lomakkeet kuuluvat monen henkilön omistamiin yrityksiin.

Taulukko 8. Yrittäjien työ/toiminta tällä hetkellä.

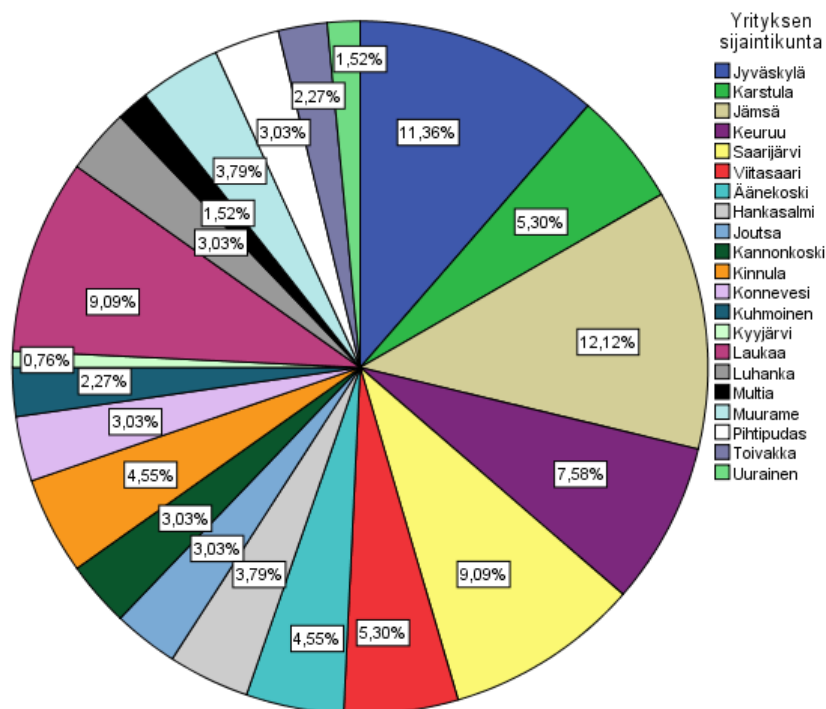
Työ/toiminta tällä hetkellä		
	Kpl	Prosenttia
työ omassa yrityksessä	110	82,09
maaseudun yritystoiminta + palkkatyö	13	9,70
työ vieraan palveluksessa	7	5,22
sairausloma	2	1,49
työtön/työnhakija	1	0,75
eläkeläinen	1	0,75
Yhteensä	134	100,00

Taulukko 8 kertoo yrittäjien työstä ja toiminnasta kyselyn hetkellä. Suurin osa vastaajista yli 82 prosenttia kertoo työskentelevänsä omassa yrityksessään. Tämä on positiivinen asia, koska se tarkoittaa monen yrittäjän pystyvän maaseudulla harjoittamaan yritystoimintaa. Uusien työpaikkojen syntyminen maaseudulle on mahdollista uusien yritysten myötä tai toiminnassa olevien yrittäjien laajentaessa toimintaansa. Mielenkiintoinen on myös toiseksi suurin ryhmä, joka työllistyy maaseudun yritystoiminnan lisäksi palkkatyöllä. Tämä on erinomainen vaihtoehto pienyrittäjälle tai kausiluontoista yritystoimintaa harjoittavalle yrittäjälle. Työ vieraan palveluksessa on kolmanneksi yleisin vaihtoehto. Vieraan palveluksessa palkka tulee oman yrityksen ulkopuolelta, ja omaa yritystä hoitavat joko perheenjäsenet tai vieras henkilökunta. Vastaajista työttömiä ja eläkeläisiä on kumpaakin yksi kappale. Yrittäjältä vaaditaan sisukkuutta ja halukkuutta yrittämiseen, jos yritystä pidetään yllä eläkeikäisenä. Työttömänä oleva henkilö voi yrittäjyyden avulla työllistää itsensä. Sairauslomalaisia on kyselyihin vastanneista kaksi kappaletta, mikä on 1,49 prosenttia vastauksista. Sairausloman yhteydessä yrittäjää tuetaan sairauspäivärahal-

la (Yrittäjän etuudet ja korvaukset yrittäjän sairaustuessa, päivitetty 2011). Kuudessa monen yrittäjän työllistävässä yrityksen lomakkeessa ei ollut merkintää yrittäjien työpanoksesta yrityksessä.

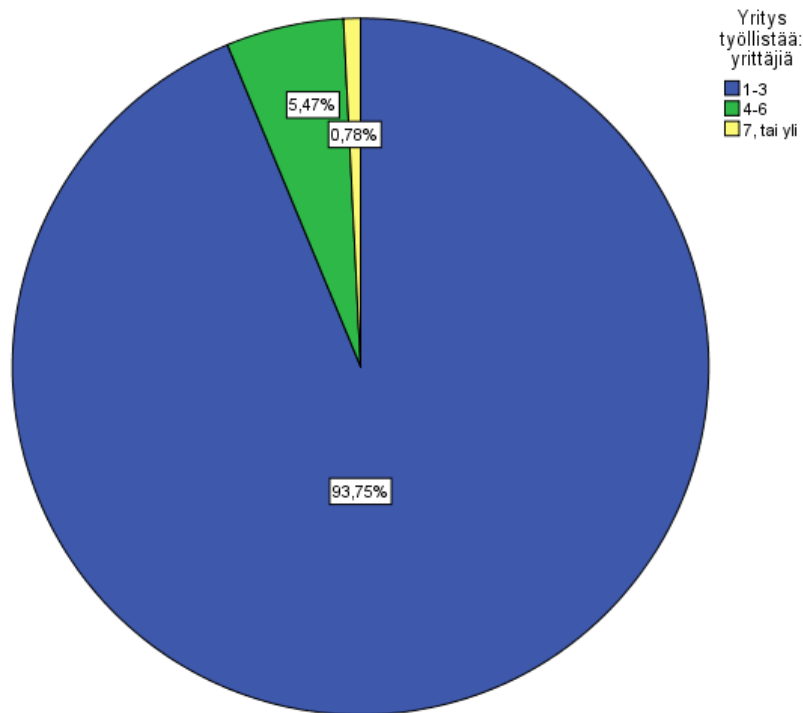
Kyselyssä kysyttiin mahdollisesta maa- tai metsätalouden harjoittamista tuetun yritystoiminnan lisäksi. Vastaajista 43,20 prosenttia ilmoittaa kyselyssä harjoittavansa yritystoiminnan lisäksi maa- tai metsätaloutta. Yrityksillä on tällä hetkellä kiinnostusta erikoistua ja näin vastata kiristyvään kilpailuun. On kuitenkin huomattava, että vastaajia joilla ei ollut maa- tai metsätaloutta muun, tuetun yritystoiminnan lisäksi oli hieman enemmän. Maa- ja metsätalouden harjoittaminen voi kertoa, että yrittäjät joko kehittävät yritystensä toimintoja käytössään olevan maa- tai metsätalouteen tarkoitettujen tarvikkeiden ympärille tai päättävät pitää maa- tai metsätalouden tuettavan yritystoiminnan voimavarana. Mikäli yrittäjä ei menesty tuetussa yrityksessään, hän voi vielä turvautua maa- tai metsätalouteen. Kysymykseen ei vastattu kymmenessä lomakkeessa.

8.2 Yrityksen taustatietoja

Kuvio 4. Yrityksen sijaintikunta.

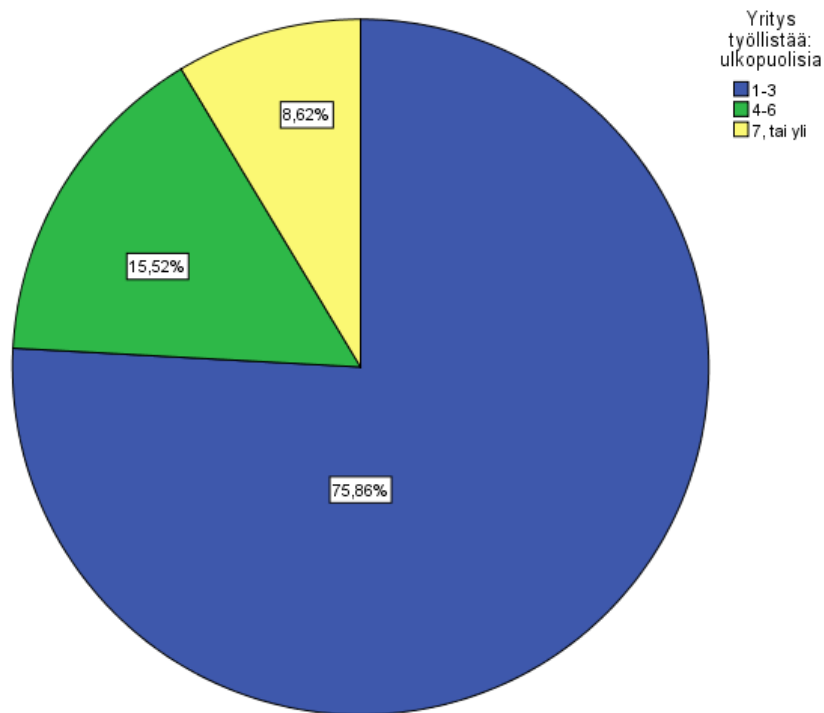
Yrityksen yksi tärkeimmistä menestymisen tekijöistä on sen sijaintikunta. Tämä johtuu kysynnän ja tarjonnan laista. Yrityksellä on menestymisen mahdollisuus, kun yrittäjä tietää, missä päin tarvitaan hänen yrityksensä tuotteita ja osaamista. Suurin osa vastaajista, yli 10 prosenttia, kertoo sijaintikunnakseen Jämsän ja Jyväskylän, jotka ovat asukasluvultaan suurimmat kunnat Keski-Suomessa. Vastaajista yli viisi prosenttia on Laukaassa, Saarijärvellä, Keuruulla, Viitasaarella ja Karstulassa. Alle viisi prosenttia yrityksistä sijaitsee Äänekoskella, Kinnulassa, Hankasalmella, Luhangassa, Toivakassa, Pihtiputaalla, Muuramessa, Multialla, Kuhmoisissa, Konnevedellä, Kannonkoskella ja Joutsassa. Vähintään kyselyyn vastanneista yrittäjistä kertoo yrityksensä sijaitsevan Uraisilla, noin 0,76 prosenttia. Asukasmäärän lisäksi yrityksen sijaintikuntaan vaikuttavat kunnan työllistämisen eri aloille ja naapurikuntien vastaavat tilanteet. Esimerkiksi maatalouden urakointia tarjoava yritys on parhaimmillaan, mikäli se sijaitsee kunnassa, jossa maataloudella on hyvä jalansija. Urakointiyritys ei luonnollisestikaan menesty niin hyvin, jos alueella on jo yrityksiä tarjoamassa samoja palveluja. Tällöin kilpailuun vaikuttaa muun muassa yrittäjän taito. Hyvä tai huono työn jälki lisää tai vähentää työtilauksia merkittävästi. Mitä enemmän on kilpailijoita markkina-alueella, sitä painavampi on yrittäjän tekemän työn laadun arvo. Pienillä paikkakunnilla, kuten Multialla ja Uraisilla, mahdollisuudet vapaaseen yrittämiseen ovat erinomaiset, koska vastaavaa yritystoimintaa on vähän. Kolmessa lomakkeessa ei kerrottu yrityksen sijaintikuntaa.

Kuvio 5. Yrittäjien lukumäärä yrityksessä.

Kuviossa 5 näytetään yrityksessä työllistyneiden yrittäjien lukumäärä. Kyselyn palauttajista 93,75 prosenttia vastaa työllistävänsä enintään kolme yrittäjää. Yli seitsemän yrittäjän työllistäviä yrityksiä on vähän. Maaseudulla moni yritys aloittaa joko pienenä tai keskisuurena yrityksenä. Yritykset kasvattavat yrittäjiensä määrää taloudellisen tilanteen ollessa hyvässä kunnossa. Maaseudulla on myös hyvin paljon perheyrityksiä, jossa yrityksen johdossa on aviopari, tai todennäköisesti heidän lapsiaan. Seitsemässä lomakkeessa ei ole vastattu kysymykseen.

Kyselyyn vastanneiden yritysten työntekijöistä perheenjäseniä on enintään kolme. Työt vaativat osaamista ja ammattitaitoa, mikä osaltaan karsii perheenjäsenten työllistymistä yritykseen. Toisaalta yrittäjän perheenjäsenet ovat tuttuja, jolloin yrittäjä tietää työntekijän vahvuudet ja heikkoudet, mikä osaltaan helpottaa työtehtävien suunnittelussa ja suorittamisessa. Hyvät suhteet luotettaviin työntekijöihin on yrittäjän ja yrityksen tärkein voimavara. 98 lomakkeen palauttajaa on jättänyt tähän kysymykseen vastaamatta.

Kuvio 6. Yrityksen ulkopuoliset työntekijät.

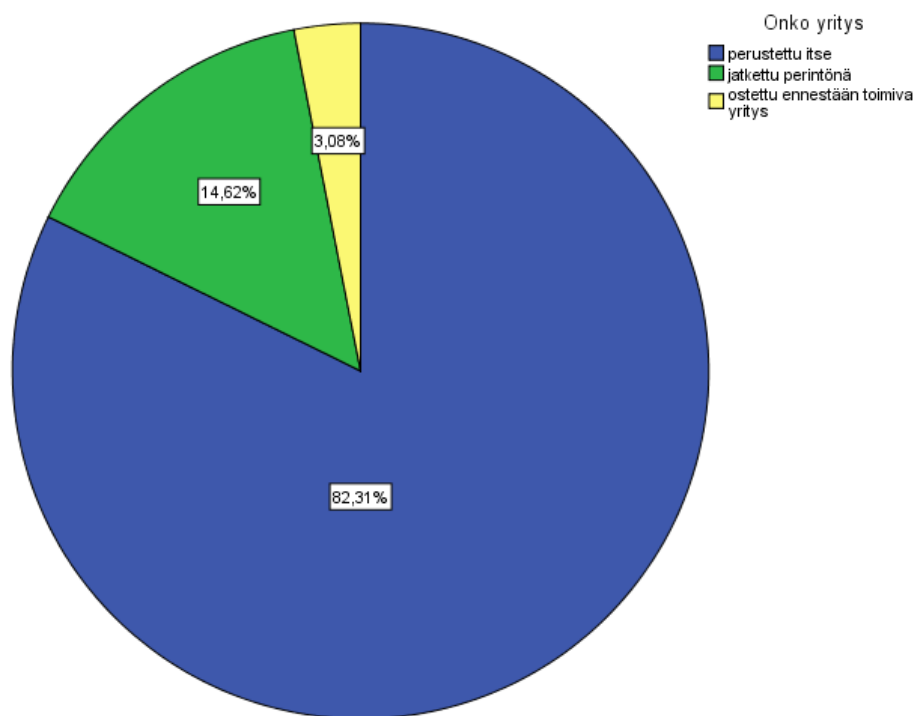
Kuvio 6 kertoo yritysten ulkopuolisten työntekijöiden määrän. Ulkopuolisella työntekijällä tarkoitetaan henkilöä, joka ei ole yrityksen omistaja tai osakas eikä ole sukua yrittäjälle. Yhdestä kolmeen ulkopuolista työllistäviä yrityksiä on 75,86 prosenttia vastanneista. Yli kolmen ulkopuolisen henkilön työllistäviä yrityksiä on kyselyssä positiivisen paljon eli yli 15 prosenttia. Tulos osoittaa, että yritysten saama rahoitustuki mahdollistaa uusien työntekijöiden palkkaamisen ja on hyvä viesti yrityksestä, jolla on potentiaalia laajentua ja kehittyä alallaan. 77 lomaketta ei ole merkinnyt mitään arvoja tähän kysymykseen.

Taulukko 9. Yrityksen toimiala.

Yrityksen toimialaa		
	Kpl	Prosenttia
matkailu, pitopalvelu	25	14,20
urakointi	21	11,93
metsätalous	21	11,93
metalli	13	7,39
bioenergia	12	6,82
virkestyspalvelu	10	5,68
palvelu-/ sosiaaliala	10	5,68
ratsastus-/ hevostalous	9	5,11
elintarvikkeiden jatkojalostus	6	3,41
käsi- ja taideteollisuus	6	3,41
puun jalostus	6	3,41
ohjelmapalvelu/ valomainokset	5	2,84
maatalous	4	2,27
puutarha	3	1,70
vesihuolto	3	1,70
teollisuuden kunnossapito- palvelu	2	1,14
eläinten hoito/ lääkintä	2	1,14
suunnittelu/ laboratorio	2	1,14
tilitoimistopalvelu	2	1,14
neuvontapalvelu	2	1,14
muovi/paperi	2	1,14
maanrakennus/ betonituotanto	1	0,57
tukkukauppa (jäte ja romu)	1	0,57
eläinkuljetus	1	0,57
korjaamo	1	0,57
kauppa	1	0,57
markkinointipalvelu	1	0,57
kulttuuri	1	0,57
rakennus-/ sähköurakointi	1	0,57
valokuvaamo	1	0,57
jalkineiden valmistaminen	1	0,57
Yhteensä	176	100,00

Taulukossa 9 kerrotaan vastanneiden yritysten toimialasta. Matkailua ja pitopalvelua toimialoinaan harjoittaa kyselyyn vastanneista 14,20 prosenttia. On kuitenkin

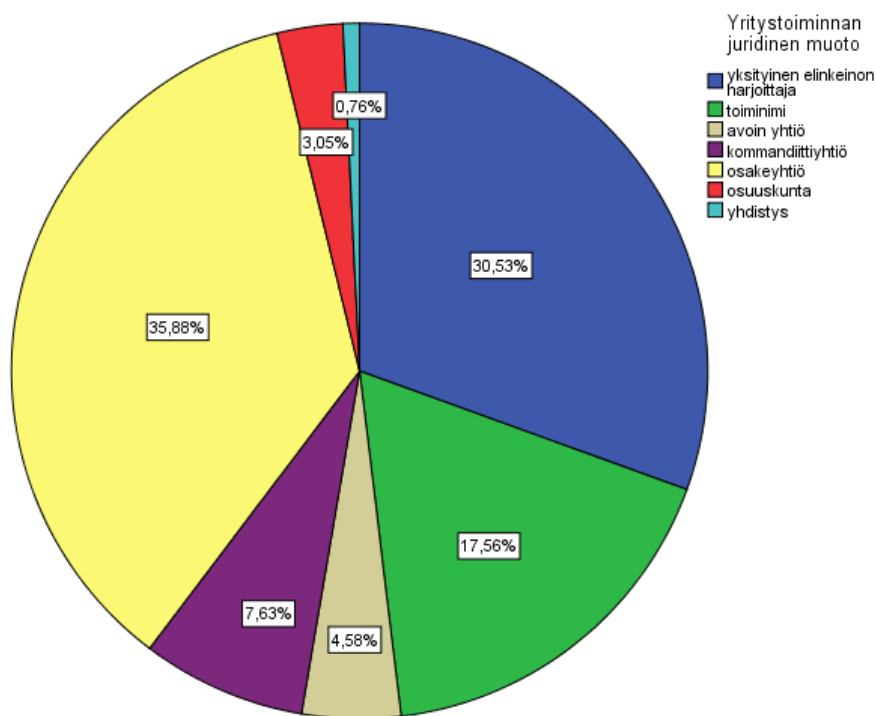
otettava huomioon, että tähän kysymykseen yrittäjällä on oikeus valita useampi vaihtoehto, jos yrittäjä katsoo sen olevan tarpeellista. Moni yrittäjä on ilmoittanut enemmän kuin yhden vaihtoehdon, mikä kertoo yrittäjien tietotaidon laajuudesta ja yrittäjien hyvästä ideoinnista. Perinteisistä toimialoista poikkeavat esimerkiksi valokuvaamo, jalkineiden valmistus, eläinkuljetukset, kulttuuri sekä jätteille ja romuille perustettu tukkukauppa. Edellä mainitut yritykset ilmoittavat vain tämän kyseisen toiminta-alan. Erikoisalojen yritykset vaativat yrittäjiltään yleensä erikoisalojen osaamista ja näin yrittäjät eivät pysty keskittymään monen toimialan työstämiseen samassa yrityksessä. Neljä lomaketta ei sisällä merkintöjä yrityksen toimialoista.

Kuvio 7. Yrityksen perustamistapa.

Rahoituksen saaneen yrityksen perustamistapa on kuviossa 7. Kuvio kertoo, että 82,31 prosenttia vastanneista yrittäjistä on perustanut yrityksensä itse. Yrittäjät ovat mahdollisesti huomanneet omalla paikkakunnallaan tarvetta tiettyyn toimintalaan, johon he ovat katsoneet pystyvänsä tarjoamaan palveluitaan. Toiseksi eniten yrityksistä on jatkettu perintönä. Kolme prosenttia yrityksistä on aloittanut yritystoimintansa ostamalla toimivan yrityksen. Perintönä jatkettu yritys mahdollistaa yrittäjälle hyvän alun, koska yrityksellä on ennestään tunnettavuutta, tuotantotilat, yhteistyökumppanit ja yrittäjällä on myös ollut todennäköisesti mahdollisuus työ-

kennellä ja seurata yrityksen toimintaa useita vuosia. Maatalousyritykset ovat yleensä perittyjä yrityksiä. Ostetussa yrityksessä on samanlaisia etuja kuin perityssä yrityksessä. Tuotantotilat ovat jo olemassa, yrityksellä on asiakaskuntaa ja tunnettavuutta alueella. Yrityksellä on todennäköisesti entuudestaan myös yhteistyökumppaneita. Ostettujen yritysten pieni lukumäärä kertoo, että menestyvät yritykset siirtyvät usein perintönä sukupolvelta toiselle, mutta yrityksen heikko taloudellinen tilanne heikentää mahdollisten uusien yrittäjien ostohalukkuutta ja näin kannattamattomat yritykset ovat pakotettuja lopettamaan yritystoimintansa. Viisi yritystä ei ole vastannut tähän kysymykseen.

Kuvio 8. Yritystoiminnan juridinen muoto.

Kuviossa 8 käsitellään yritystoiminnan juridista muotoa. Juridisella muodolla tarkoitetaan yrityksen omistamistapaa. Tähän kysymykseen on jättänyt vastaamatta neljä yritystä. Suurimman vastausmäärän on kerännyt osakeyhtiö 35,88 prosentilla. Osakeyhtiön muodostaa yksi tai useampi luonnollinen tai juridinen henkilö. (Osakeyhtiö, [viitattu 12.10.2011]). Juridinen henkilö on oikeustoimikelpoinen ja oikeuskelpoinen. Oikeustoimikelpoisella on oikeus tehdä sopimuksia, kun taas oikeuskelpoisella on oikeuksia ja velvollisuuksia. (Sanaselitys: Juridinen henkilö, [viitattu 12.10.2011].) Osakeyhtiö perustetaan perustamiskokouksen ja kauppare-

kisteriin merkitsemisen kautta. Osakkaiksi tullaan perustamiskokouksen jälkeisessä merkintäajassa. Yhtiön johdossa on osakkeenomistajien valitsema hallitus (Laitila 2009.)

Yksityisen elinkeinon harjoittajana toimivia yrityksiä on 30,53 prosenttia vastanneista. Yksityinen elinkeinon harjoittaja on ammatin- tai liikkeenharjoittaja. Toiminimellä tarkoitetaan elinkeinoharjoittajan käyttämää nimeä toiminnassaan. Toiminimeen saa yksinoikeuden, kun se rekisteröidään kaupparekisteriin tai vakiinnuttamalla toiminimi käytännössä. Vakiintuneeksi toiminimi katsotaan, kun se on tunnettu elinkeinoharjoittajan toimintaan suuntautuneiden keskuudessa. (Toiminimilaki, [viitattu 12.10.2011].)

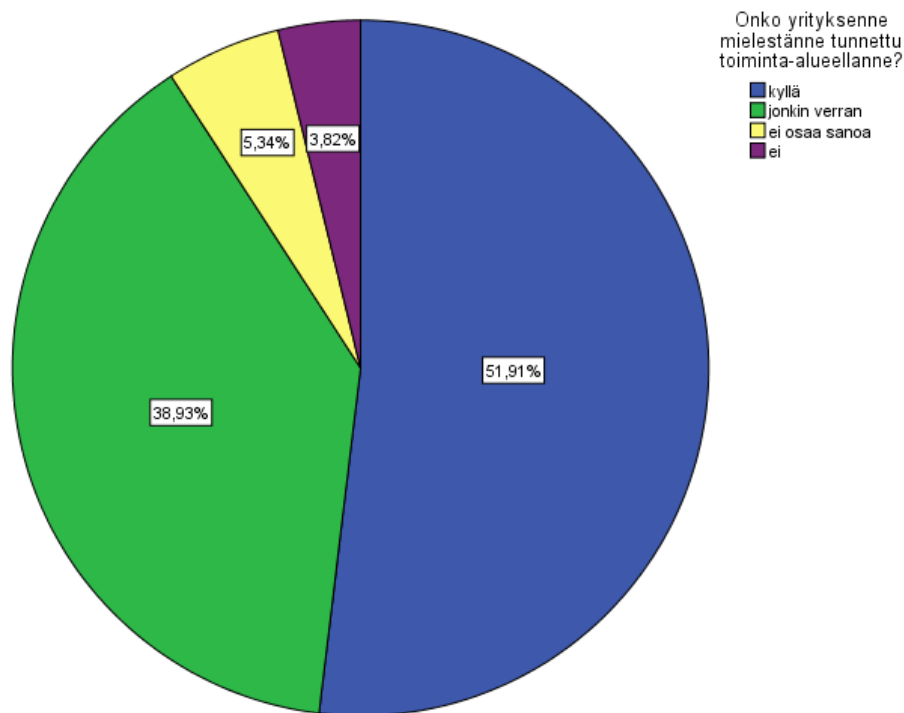
Kyselyn mukaan avoimena yhtiönä toimii 4,58 prosenttia vastanneista yrittäjistä. Avoin yhtiö on vähintään kahden henkilön väliseen yhtiösopimukseen perustuva yritys, jossa yhtiömiesten yhteinen tavoite on taloudellisen tavoitteen saavuttaminen. Yhtiömiesten vastuuta yhtiön velvoitteista ei ole mitenkään rajoitettu. (Laitila 2009.)

Vastaajista 7,63 prosenttia kertoo yrityksen olevan kommandiittiyhtiö. Kommandiittiyhtiö on avoimen yhtiön tavoin vähintään kahden henkilön väliseen yhtiösopimukseen perustuva yhtiömiesten yhteisen taloudellisen tavoitteen saavuttamiseen perustuva yritys. Avoimeen yhtiöön verrattuna kommandiittiyhtiössä vähintään yhdellä henkilöllä on rajalliset velvoitteet. Häntä kutsutaan äänettömäksi yhtiömieheksi. Hänellä ei ole samoja oikeuksia, kun vastuunalaisilla yhtiömiehillä. (Laitila 2009.)

Osuuskuntia on 3,05 prosenttia kyselyyn vastanneista yrittäjistä. Osuuskunnan voi perustaa kolme henkilöä, jotka eivät ole henkilökohtaisesti vastuussa osuuskunnan velvoitteista. Osuuskunta perustetaan usein jäsenten taloudenpidon tai elinkeinon tukemiseksi harjoittamaan taloudellista toimintaa käyttämällä osuuskunnan palveluja hyväkseen. (Laitila 2009.) Esimerkkejä osuuskunnista ovat muun muassa teurastamot, meijerit ja vesiosuuskunnat, joita yrittäjät käyttävät hyödykseen.

Yhdistyksiä on vastanneista 0,76 prosenttia. Aatteellisella yhdistyksellä on oikeus harjoittaa elinkeino- tai ansiotoimintaa, mikäli se on määritelty yhdistyksen sään-

nöissä tai sitä pidetään taloudellisesti vähäarvoisena. (Aatteellinen yhdistys, [viitattu 12.10.2011]).

Kuvio 9. Kuinka tunnettu yritys on yrittäjän mielestä toiminta-alueella?

Kyselyssä selvitetään myös yrittäjän näkemystä yrityksen tunnettavuuteen toiminta-alueella, josta kuvio 9 kertoo. Yrittäjistä 51,91 prosenttia katsoo yrityksen olevan tunnettu. Tämä on positiivinen tieto, koska yrityksen tunnettavuus on yksi merkittävistä tekijöistä yrityksen menestymiseen. Yrittäjän on helpompi tehdä oikeanlaisia kehittämispäätöksiä, kun yritys tunnustetaan jo alueella. Toiseksi eniten, eli 38,93 prosenttia, yrittäjät katsovat yrityksen olevan jonkin verran tunnettu. Vastajista, jotka ovat valinneet vaihtoehdon ”yrityksen tunnettavuutta ei osata sanoa”, on 5,34 prosenttia. ”Yrityksen ei katsota olevan tunnettu”-vaihtoehdon on valinnut 3,82 prosenttia vastanneista. Nämä arvot ovat harmillisia, koska tunnettavuuden parantaminen vaatii paljon töitä ja yleensä myös taloudellista panostusta. Neljässä lomakkeessa ei ollut vastattu tähän kysymykseen.

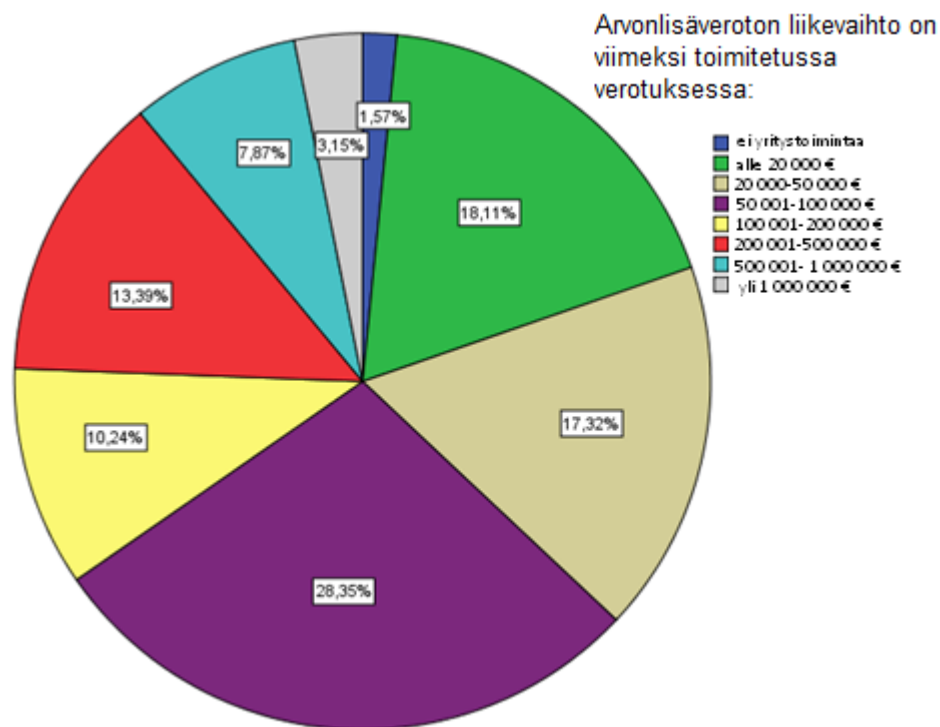
Taulukko 10. Tiedon jakaminen.

Voisitteko ajatella jakavanne tietoa:

	Kpl	Prosenttia
ottamalla "kisällejä"	32	33,68
antamalla työnäytöksiä tapahtumissa	31	32,63
tallentamalla työtapoja videolle, valokuviiin tai sanallisella kerronnalla	21	22,11
yritysneuvontaa	7	7,37
yritysvierailuja	3	3,16
kirjoittamalla kirja	1	1,05
Yhteensä	95	100,00

Taulukossa 10 kerrotaan yrittäjien tavasta jakaa tietoa yrityksen toiminnoista ja työtavoista. Eniten yrittäjät ovat valmiita ottamaan "kisällejä" töihin, yli 33 prosenttia vastanneista. Kisälleillä tarkoitetaan työharjoittelijoita, lähinnä oppisopimuskoulutuksessa olevia. Työnäytöksiä esimerkiksi eri tapahtumisissa oli valmis antamaan 32,63 prosenttia yrittäjistä. Yritystään tai sen toimintaa halusi tallentaa valokuvien tai kirjoituksin 22,11 prosenttia. Yritysneuvonta ja -vierailut jäivät alle 10 prosentin kannatukseen. Kysymykseen ei ole vastattu 61 lomakkeessa.

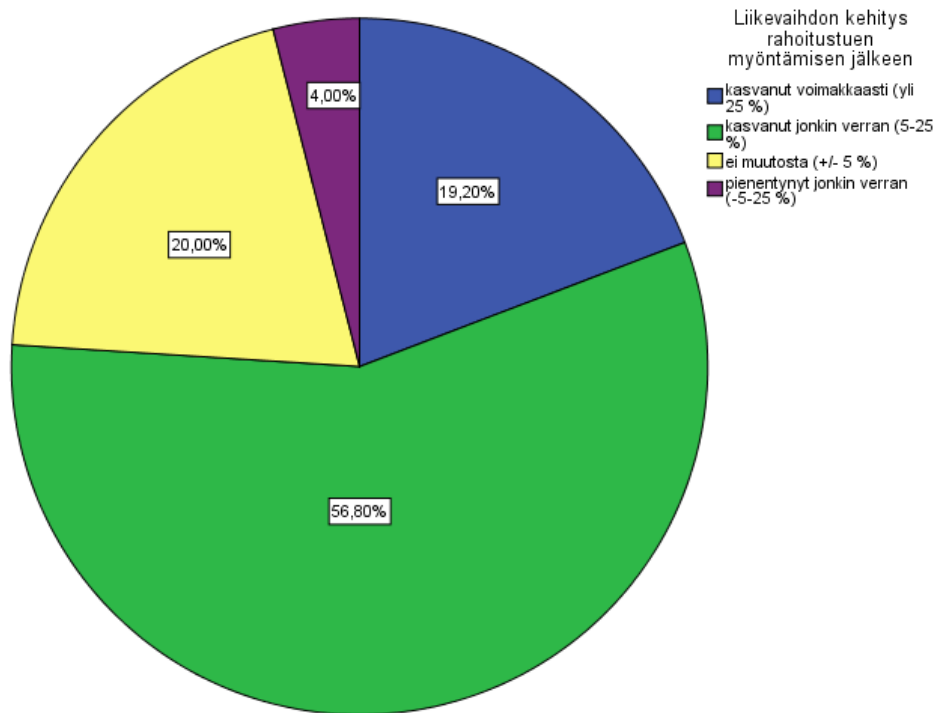
8.3 Yrityksen taloudellinen tilanne

Kuvio 10. Arvonlisäveroton liikevaihto viimeksi toteutetussa verotuksessa.

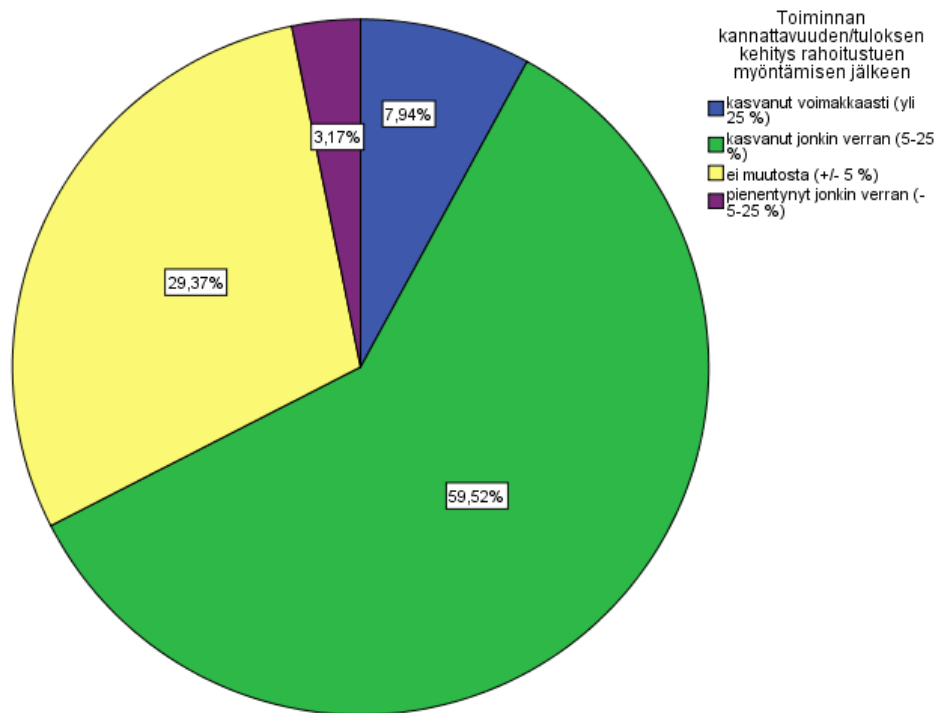
Arvonlisäverottoman liikevaihdon suuruutta viimeksi toteutetussa verotuksessa kysytään yrityksen taloudellisen tilanteen selvittämiseksi. Eniten vastauksia 28,35 prosenttia on tullut 50 001–100 000 suuruusluokalta. Yli kymmenen prosenttia vastanneista yrityksistä on kertonut arvonlisäverottoman liikevaihdon olleen alle 20 000 ja 20 001–50 000, myös 100 001–200 000 on yli kymmenellä prosentilla yrityksistä arvonlisäverottoman liikevaihdon määrä. Liikevaihto 500 001–1 000 000 on 7,87 prosentilla yrityksistä ja yli 1 000 000 liikevaihdon on saanut 3,15 prosenttia kyselyyn vastanneista yrityksistä. Yritykset, joilla ei ole ollut liikevaihtoa, ovat todennäköisesti uusia yrityksiä. Yritystoimintaa ei ole ollut 1,57 prosentilla yrityksistä. Kysymykseen jätti vastaamatta 8 yritystä.

”Olisiko investointeja tehty ilman tukirahoitusta”-kysymys jakaa vastaajat tasaisesti. Vastaajista 50,00 prosenttia myöntää, että investointeja ei olisi tehty ilman tukea. Investoinnit ovat olleet todennäköisesti suuria, koska taloudellinen tuki on näin tärkeä. Loput, eli tasan puolet vastaajista olisi tehnyt investointinsa ilman tukea. Nämä ovat olleet joko välttämättömiä investointeja tai investointeja, joihin yritystä on itse varannut rahoituksen. Viisi yritystä ei osannut vastata kysymykseen.

Kuvio 11. Liikevaihdon kehitys rahoitustuen myöntämisen jälkeen.

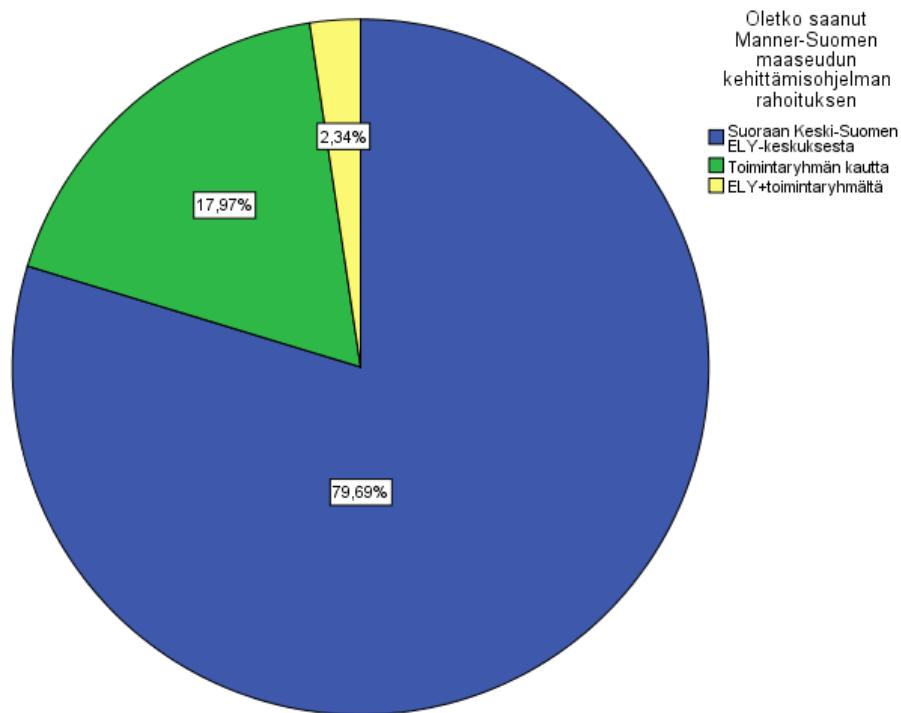
Tukien vaikutusten selvittämiseksi on tärkeää selvittää tuen vaikutus yrityksen toimivuuteen vaikuttaviin tekijöihin. Yrityksen taloudellinen tilanne kertoo aina yrityksen kunnosta. Yritys ei pysty kehittymään riittävästi, mikäli liikevaihto on liian alhainen. Liikevaihdolla tarkoitetaan toiminnan laajuutta laskemalla myyntituotot ja tuet yhteen (Käsitteiden selvityksiä, [viitattu 12.10.2011]). Vastaajista 56,80 prosenttia on valinnut vaihtoehdon ”kasvanut jonkin verran”, eli prosentteina kasvu on ollut 5–25. Liikevaihdon kehitykseen tuki on vaikuttanut positiivisesti kaikkiaan 76 prosenttia vastanneista. Tulos on hyvä, mutta 4,00 prosentilla yrityksistä liikevaihto on pienentynyt jonkin verran, ja 20,00 prosenttia yrityksistä ei katso muutoksia tapahtuneen. Kymmenen yritystä on jättänyt tämän kysymyksen vastaamatta.

Kuvio 12. Toiminnan kannattavuuden/tuloksen kehitys rahoitustuen myöntämisen jälkeen.

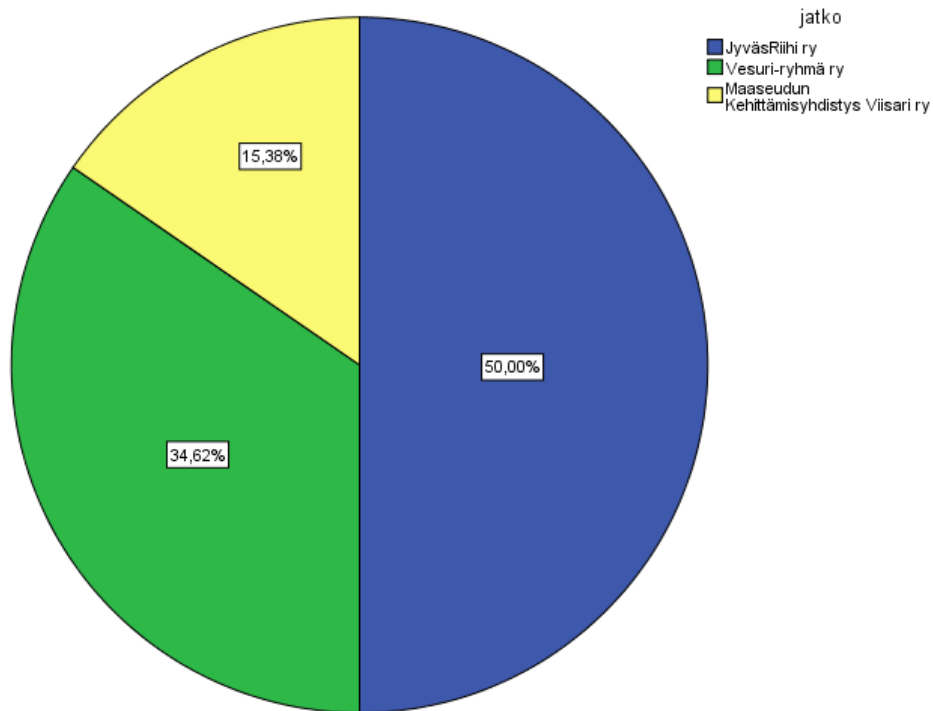
Toiminnan kannattavuuden tai tuloksen kehityksen seuraaminen rahoituksen myöntämisen jälkeen on tärkeää, koska toiminnan kannattavuus antaa yrittäjälle kannustusta yrityksen jatkamiseen ja edelleen kehittämiseen. ”Kasvanut jonkin verran, 5-25 prosenttia” on yrittäjien yleisin valitsema vaihtoehto, tässä tapauksessa 59,52 prosentin määrällä. He ovat mahdollisesti pystyneet kehittämään yritystään rahoitustuella esimerkiksi hakemalla kannattavuutta parantavia koneita. Vastaaajista 29,37 prosenttia ei arvele tuen vaikuttaneen toiminnan kannattavuuteen. Voimakkaasti toiminnan kannattavuutta on kasvattanut 7,94 prosenttia vastanneista yrityksistä. Yli 60 prosenttia vastanneista kertoo rahoitustuella olevan vaikutusta toiminnan kannattavuudelle. ”Pienentynyt jonkin verran” -vaihtoehdon on valinnut 3,17 prosenttia vastanneista. Yhdeksän yritystä ei ole vastannut tähän kysymykseen.

8.4 Rahoitukseen liittyvät kysymykset

Kuvio 13. Oletko saanut Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman rahoitukseen?

Vastaajista Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman rahoitusta on saanut suoraan ELY-keskukselta 79,69 prosenttia. Toimintaryhmiltä rahoitusta on saanut 17,97 prosenttia. Toimintaryhmään vastanneista yrittäjistä on tehty kuvio 14, josta selviää miltä toimintaryhmältä yritys on saanut rahoitusta. Sekä ELY-keskukselta että toimintaryhmältä on saanut rahoitusta 2,34 prosenttia vastanneista. Rahoituksen saaminen riippuu muun muassa hankkeen suunnitelmasta ja rahan tarpeesta. Seitsemän yritystä ei ole vastannut kysymykseen.

Kuvio 14. Minkä toimintaryhmän kautta yrittäjät ovat saaneet rahoitustukea?

Kuvio 14 kertoo, miltä toimintaryhmiltä edellisessä kuviossa vastanneet yritykset ovat saaneet rahoitusta. Toimintaryhmiltä saaduista rahoituksista 50 prosenttia on saatu Jyväskylä ry:ltä, Vesuri-ryhmä ry:ltä on saanut tukea 34,62 prosenttia ja ”Maaseudun kehittämisyhdistys Viisari ry:ltä 15,38 prosenttia. Maaseutukehitys ry:ltä ei ole kukaan kyselyyn vastanneista saanut rahoitustukea. Vastauksiin vaikuttaa yrityksen sijaintikunta, sillä se on määräävä tekijä siinä, mikä toimintaryhmä toimii yrityskunnan alueella.

”Oletteko saaneet starttirahoitusta TE-keskuksesta” -kysymykseen 70,23 prosenttia vastanneista yrittäjistä on vastannut, ettei ole saanut starttirahoitusta. Tämä kertoo, että yrittäjien pääoma on ollut riittävä yritystoiminnan aloittamiseen. Neljä yritystä jätti vastaamatta tähän kysymykseen.

Taulukko 11. Rahoituksen käyttökohde.

Rahoituksen käyttökohde

	Kpl	Prosenttia
matkailu, pitopalvelu	23	14,74
urakointi	14	8,97
bioenergia	13	8,33
metsätalous	12	7,69
virkestyspalvelu	10	6,41
metalli	9	5,77
elintarvikkeiden jatkojalostus	8	5,13
puun jalostus	8	5,13
laitteet/ tarvikkeet/ koneet/ rakentaminen	8	5,13
markkinointipalvelu	7	4,49
ratsastus-/ hevostalous	6	3,85
käsi- ja taideteollisuus	5	3,21
vesihuolto	3	1,92
neuvontapalvelu	3	1,92
konsultointi ja koulutus	3	1,92
ohjelmapalvelu	3	1,92
raaka-aineen jatkojalostus	2	1,28
teollisuuden palvelu	2	1,28
kiinteistö	2	1,28
hoivapalvelu	2	1,28
puutarhatalous	2	1,28
korjaamo/ pesuhalli	2	1,28
suunnittelu	2	1,28
vähittäiskauppa	2	1,28
graafinen ala	1	0,64
eläinten hoito/ lääkitys	1	0,64
tilitoimisto	1	0,64
maatalous	1	0,64
kahvila	1	0,64
Yhteensä	156	100,00

Rahoituksen käyttökohteita on ollut hyvin paljon, minkä lisäksi moni yrittäjä on valinnut useita vaihtoehtoja. Tämä osoittaa, että yrittäjät ovat innovatiivisia kehittäessään yritystensä toimivuutta. Eniten rahoitusta on käytetty matkailuun ja pitopalveluun 14,74 prosenttia merkinnöistä, mikä on ainoa kymmenen prosenttia ylittänyt rahoituksen käyttökohde. Maatalouden rahoitukseen on käytetty kyselyn mukaan vain 0,64 prosenttia. Maatalouden ohella harjoitettuihin toimintamuotoihin, kuten

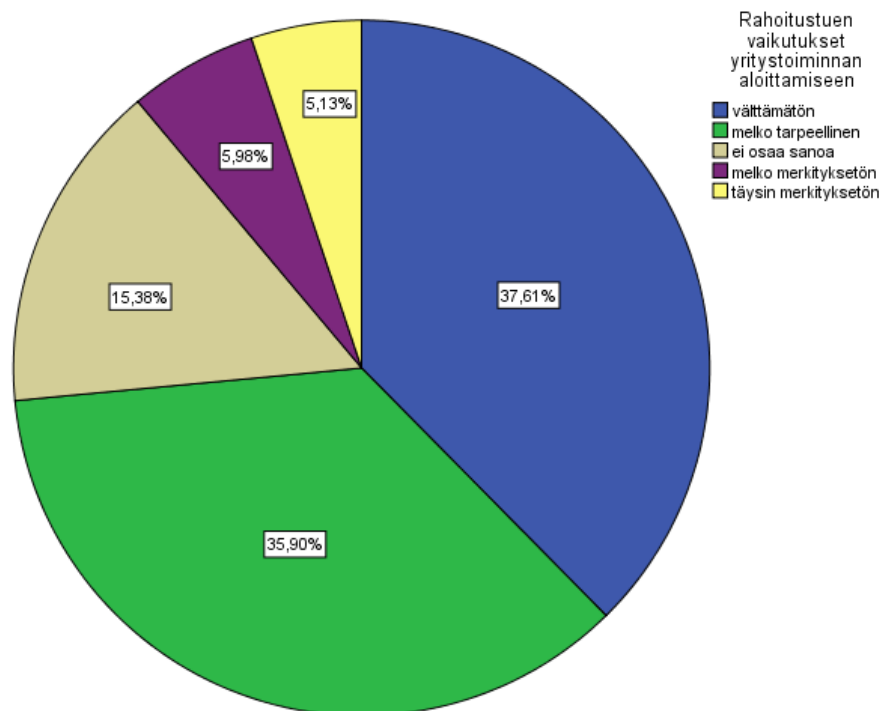
urakointiin on käytetty 8,97 prosenttia ja bioenergiaan 8,33 prosenttia rahoituksista. Metsätalouteen on sijoitettu 7,69 prosenttia ja puun jalostukseen 5,13 prosenttia saaduista rahoituksista. Elintarvikkeiden jatkojalostukseen rahoitusta on käytetty 5,13 prosenttia, puutarhatalouteen 1,28 prosenttia ja ratsastus sekä hevostalouteen 3,85 prosenttia. Rahoituksesta 0,64 prosenttia on käytetty kahvilaan, graafiselle alalle ja eläinten hoitoon. Muita yli viiden prosentin rahoituksen saaneita kaikista vastauksista on saanut virkistyspalvelu ja metalliala. Yli yksi prosenttia valinnoista on saanut hoivapalvelu, neuvontapalvelu, kiinteistöala, raaka-aineiden jatkojalostus, teollisuuden palvelu, konsultointi ja koulutus, ohjelmapalvelu, korjaamo ja pesuhalli, suunnittelu ja vesihuolto sekä vähittäiskauppa. Kuusi yritystä ei ole vastannut tähän kysymykseen.

Taulukko 12. Rahoituksen käyttötarkoitus.

Rahoituksen käyttötarkoitus

	Kpl	Prosenttia
investoida koneisiin/ laitteisiin	60	30,46
investoida rakentamiseen	38	19,29
yritystoiminnan aloittaminen	26	13,20
työntekijän palkkaamiseen	20	10,15
kehittää yritystoiminnan tuotekehitystä	20	10,15
kehittää yritystoiminnan markkinointia	14	7,11
kehittää yritystoiminnan osaamista/koulutusta	6	3,05
tuotantotila	5	2,54
rata	2	1,02
liiketoiminnan kartoitus	2	1,02
henkilökuntaa	1	0,51
sidontalinja	1	0,51
viemäriverkosto	1	0,51
ympäristön suojelu	1	0,51
Yhteensä	197	100,00

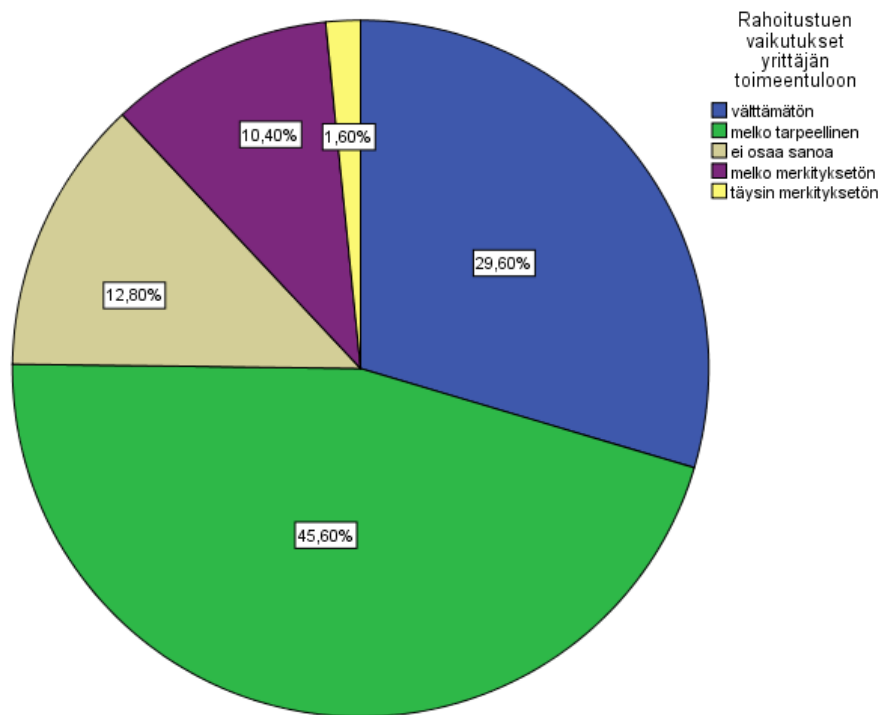
Rahoituksen käyttötarkoitukseen on moni yrittäjä valinnut monta eri vaihtoehtoa, mikä on lisännyt vastaajien kappalemäärää taulukossa 12. Eniten yrittäjät ovat sijoittaneet rahoitusta investoidakseen koneita tai laitteita, merkinnöistä 30,46 prosenttia. Rakentamisen investointiin on käytetty 19,29 prosenttia. Korkeat prosenttiluvut kertovat siitä, ettei yksikään yritys pysty toimimaan ilman asianmukaisia koneita ja toimitiloja. Yli kymmenen prosenttia vaihtoehtoista ovat saaneet työntekijän palkkaaminen ja yritystoiminnan tuotekehitys. Yli prosentin kaikista valituista vaihtoehtoista ovat saaneet yritystoiminnan osaamisen kehittäminen, tuotantotilat yleensä, liiketoiminnan kartoittaminen ja hevostalouden ratahanke. Alle prosentin vastausmäärästä ovat saaneet ympäristön suojelun, viemäriverkoston ja henkilökunnan koulutus. Kuudessa lomakkeessa tämä kysymys on jätetty tyhjäksi.

Kuvio 15. Rahoitustuen vaikutus yritystoiminnan aloittamiseen.

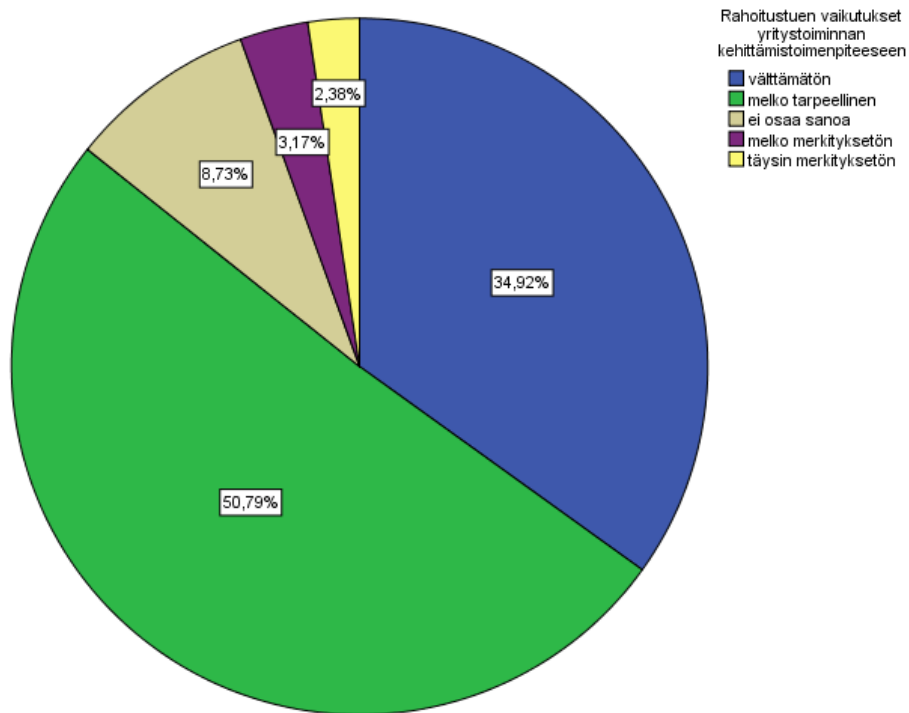
Rahoituksen vaikutus yritystoiminnan aloittamiseen on hyvin tärkeä kysymys, koska yritystoiminnan aloittaminen ilman tarpeellista rahoitusta on lähes mahdotonta. Yrittäjän on varauduttava muun muassa laitteiden hankintaan, työntekijöiden palkkaamiseen ja työtilojen ostamiseen tai vuokraamiseen. Vastausvaihtoehtoista suosituin on ollut "välttämätön" -vaihtoehto, 37,61 prosenttia. Toiseksi eniten on valittu "melko tarpeellinen" -vaihtoehto, 35,90 prosenttia. Näiden yhteenlaskettu

summa paljastaa, että rahoitus on vaikuttanut käytännössä yritystoiminnan aloittamiseen merkittävästi. Kysymykseen ei osannut vastata 15,38 prosenttia vastaajista. Melko merkityksettömänä yrityksen aloittamiseen tukea pitää 5,98 prosenttia ja täysin merkityksettömänä rahoitusta pitää 5,13 prosenttia vastaajista. Vastaajista 18 on jättänyt tähän kysymykseen vastaamatta.

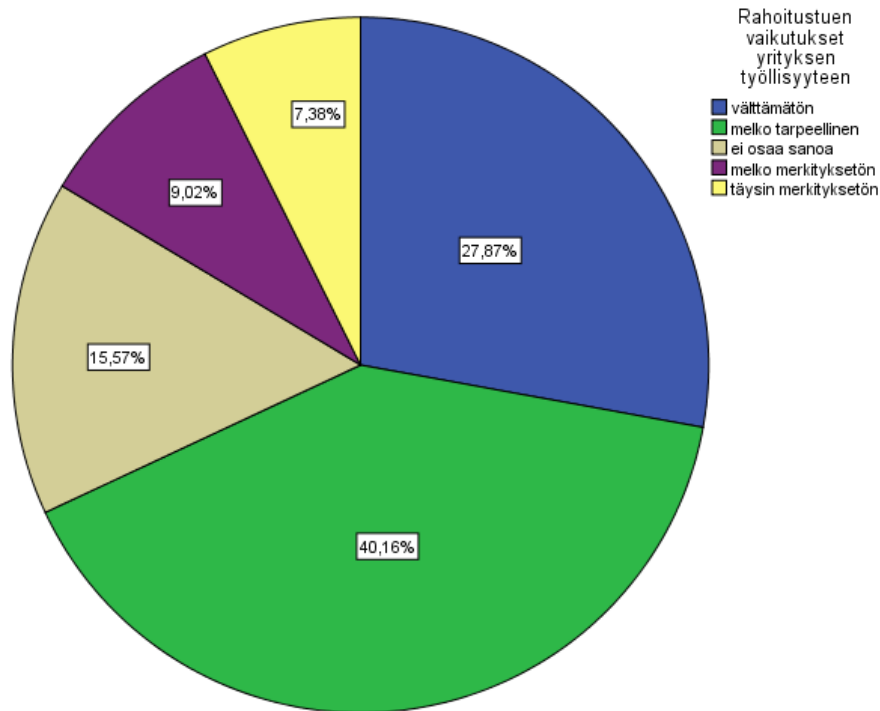
Kuvio 16. Rahoitustuen vaikutus yrittäjän toimeentuloon.

Rahoitustuen vaikutus yrittäjän toimeentuloon on yksi yritystoiminnan tärkeimpiä tekijöitä, koska yrittäjät luovat yleensä yrityksen oman toimeentulonsa turvaamiseksi. ”Melko tarpeellinen” -vaihtoehdon on valinnut 45,60 prosenttia vastanneista. Välttämättömänä rahoitustukea piti yrittäjän toimeentuloon 29,60 prosenttia. Rahoitustuella näyttää olevan positiivinen vaikutus yrittäjän toimeentulon kehittymiseen. Yrityksen onnistunut panostus toiminnan kehittämiseen tuo tulosta hyvinkin nopeasti. Yrityksistä 12,80 prosenttia ei osannut kertoa rahoituksen vaikutuksesta yrittäjän toimeentuloon. Melko merkitsemättömänä rahoitusta pitää 10,40 prosenttia vastaajista. Täysin merkityksettömänä rahoitusta toimeentulon takaajana pitää vain 1,60 prosenttia vastanneista. Kymmenen vastaajaa on jättänyt tämän kohdan vastaamatta.

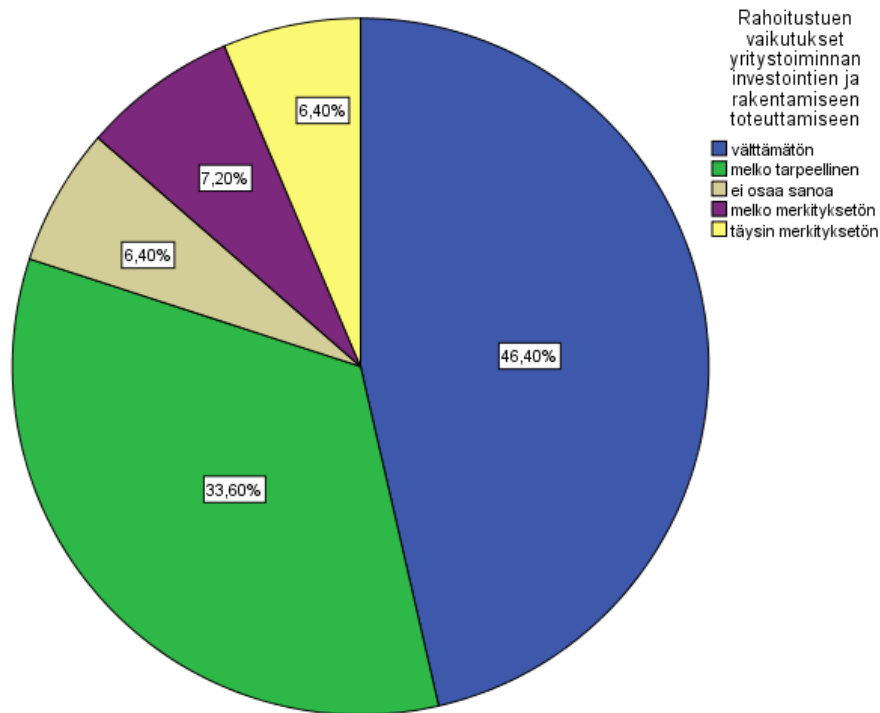
Kuvio 17. Rahoitustuen vaikutukset yritystoiminnan kehittämistoimenpiteisiin.

Rahoitustuen vaikutus yritystoiminnan kehittämistoimenpiteisiin varmistaa tukea saaneiden yritysten pystyvän kehittämään yrityksensä kilpailun vaatimalle tasolle. Yli puolet vastaajista pitää rahoitustukea kehittämistoimenpiteisiin melko tarpeellisenä. Välttämättömänä sitä pitää 34,92 prosenttia. Näiden yhteenlaskettu summa, 85,71 prosenttia vastaajista, katsoo rahoitustuen vaikuttavan yritystoiminnan kehittämistoimenpiteisiin myönteisellä tavalla. Yrityksistä 8,73 prosenttia ei osaa sanoa rahoitustuen vaikutuksesta yrityksen kehittämiseen mitään. Melko merkityksettömänä rahoitustukea pitää 3,17 prosenttia yrityksistä ja loput 2,38 prosenttia vastaajista kertoo rahoitustuen olevan merkityksetön yrityksen kehittämistoimenpiteissä. Yhdeksän yritystä on jättänyt tähän kysymyksen vastaamatta.

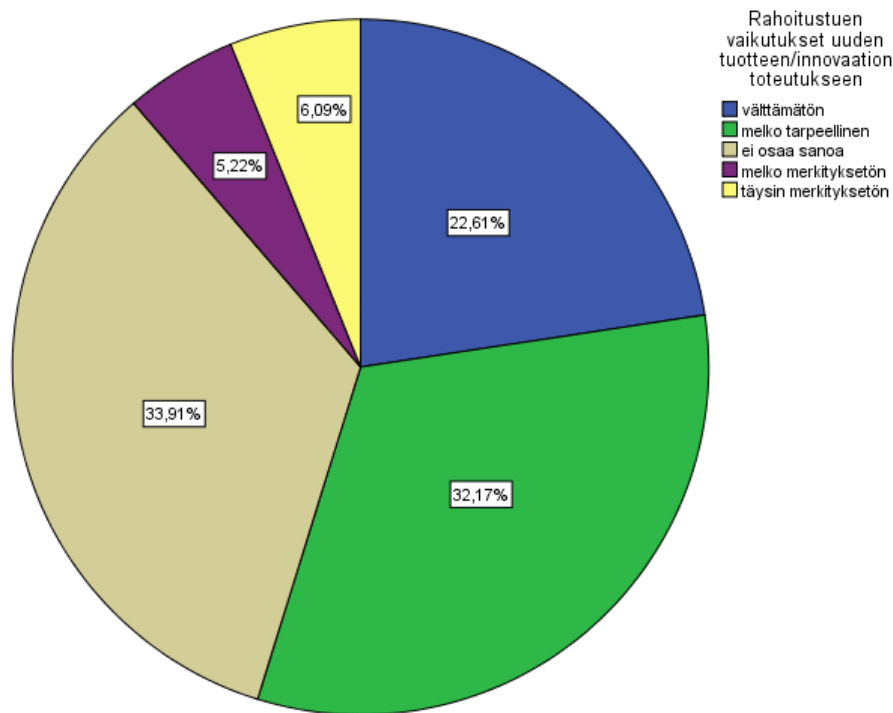
Kuvio 18. Rahoitustuen vaikutukset yrityksen työllistävyyteen.

Moni vastaajista on kertonut lomakkeessaan käyttäneensä rahoitustukea työntekijöiden palkkaamiseen. Uusien työpaikkojen syntyminen maaseudulle on yksi kehittämisohjelman tavoitteista, mitä kysytään kyselylomakkeessakin. Tähän on jättänyt vastaamatta 13 yrittäjää. Rahoituksen vaikutusta yrityksen työllistävyyteen pitää melko tarpeellisenä 40,16 prosenttia vastaajista. Yrittäjistä 27,87 prosenttia pitää rahoituksen vaikutusta välttämättömänä. Vastaajista 15,57 prosenttia ei osannut vastata kysymykseen. Melko merkitsemättömänä rahoitustukea pitää 9,02 prosenttia kyselyyn vastaajista, ja heistä 7,38 prosenttia pitää rahoitustuen vaikutusta yrityksen työllistävyyteen täysin merkityksettömänä. Kysely osoittaa, että uusien työntekijöiden palkkaamiseen näyttää rahoitustuella olevan todella merkittävä vaikutus.

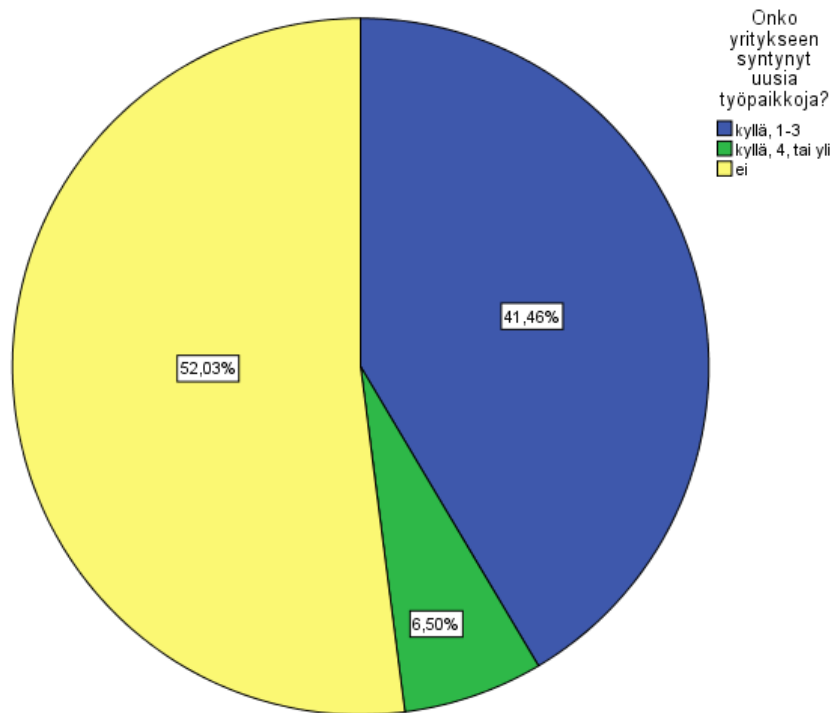
Kuvio 19. Rahoitustuen vaikutukset yritystoiminnan investointien ja rakentamisen toteuttamiseen.

Yritysten suurin menoerä on yleensä investointi ja rakentaminen, mikä voidaan todeta kuviosta 19. Vastaajista peräti 46,40 prosenttia kertoo rahoitustuen olevan välttämätön juuri investointeihin ja rakentamiseen. Melko merkittävänä tukea pitää 33,60 prosenttia. Näiden vastausten summaksi tulee 80,00 prosenttia, mikä kertoo rahoitustuen olevan todella merkittävä investointien toteuttamisessa. Melko merkityksettömänä tukea pitää 7,20 prosenttia vastaajista ja 6,40 prosenttia vastaajista kertoo rahoitustuen olevan tässä tapauksessa täysin merkityksetön tai eivät osaa sanoa sen vaikutusta. Kymmenen yritystä ei ole vastannut kysymykseen.

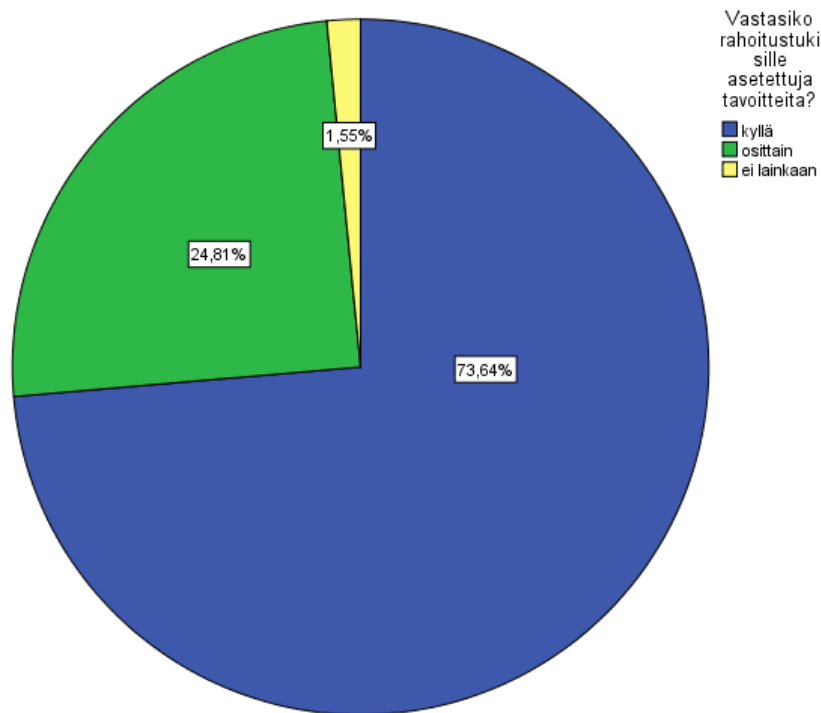
Kuvio 20. Rahoitustuen vaikutukset uuden tuotteen/innovaation toteutukseen.

Uusilla tuotteilla ja innovaatioilla voidaan parantaa yrityksen liikevaihtoa, mikäli tuote tai innovaatio on onnistuneesti markkinoitu, suunniteltu ja asiakkaat osoittavat uuden tuotteen olevan tarpeellinen. Yritys voi saada näin kilpailuetua, mikäli muilla yrityksillä ei ole vastaavaa tarjontaa tai tarjonta on vähäistä. Vastaajista 33,91 prosenttia ei osaa sanoa rahoitustuen vaikutusta tähän asiaan. Yrityksistä 32,17 prosenttia katsoo rahoitustuella olevan kuitenkin melko tarpeellinen merkitys. Sitä pitää välttämättömänä 22,61 prosenttia vastaajista. Täysin merkityksettömänä rahoitusta uuteen tuotteeseen pitää 6,09 prosenttia vastaajista. Melko merkityksettömänä rahoitustuen vaikutusta toteutuksessa pitää 5,22 prosenttia vastaajista. Moni yrittäjä ei varmaan osaa sanoa rahoitustuen vaikutuksesta tuotteen ja innovaation toteutukseen, koska toteutus vaatii rahoituksen sijasta enemmän esimerkiksi tietoa suunnittelussa. Rahoituksen avulla voidaan esimerkiksi palkata yritykseen ulkopuolista osaamista ja koota tuotemalleja. Rahoitustuella on positiivista vaikutusta uuden tuotteen tai innovaation toteutukseen, tätä mieltä on 54,78 prosenttia vastaajista. Tähän kysymyksen 20 jätti vastaamatta.

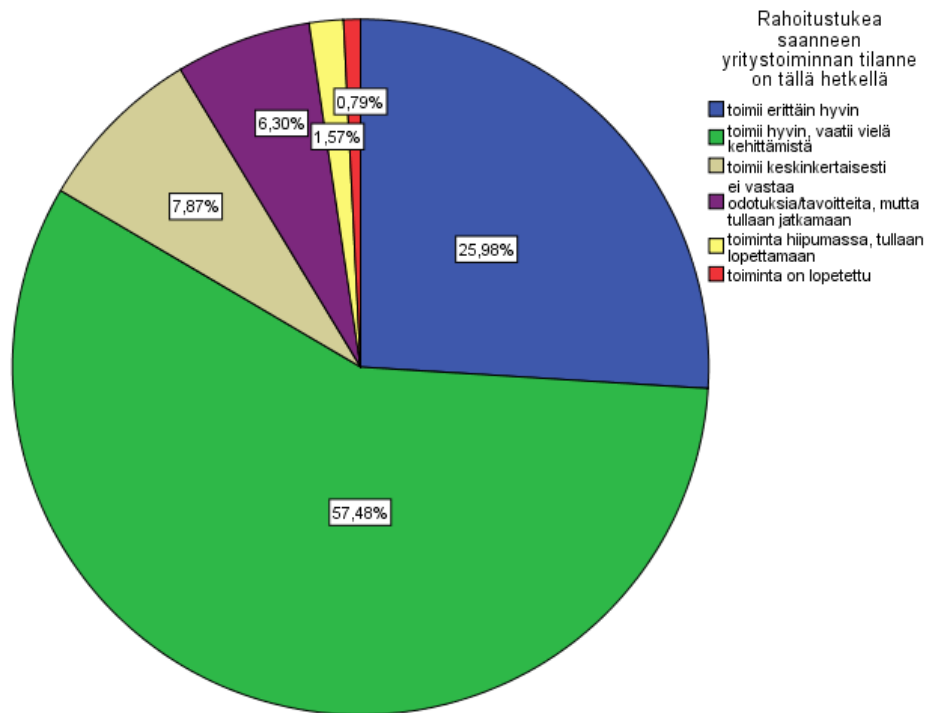
Kuvio 21. Onko yritykseen syntynyt uusia työpaikkoja?

Yrityksistä 52,03 prosenttia kertoo, ettei tuen myöntämisen aikana ole syntynyt uusia työpaikkoja. Työllistäminen vakituiseksi työntekijäksi on kallista, mikä saat-
taa selittää työllistämättömien yritysten korkean lukumäärän. Yrityksille myönnetyt
rahoitustuet on todennäköisesti kohdennettu muihin yrityksessä kehitettäviin osa-
alueisiin. Yhdestä kolmeen henkilöön on pystynyt työllistämään 41,46 prosenttia
vastaajista. Neljä työntekijää tai enemmän on onnistunut työllistämään 6,50 pro-
senttia yrityksistä. Työllistävien yritysten prosenttiosuus kaikista yrityksistä on
47,96 prosenttia, mikä kertoo rahoitustuen vaikuttavan työpaikkojen määrään posi-
tiivisesti. Kysymykseen ei vastannut 12 yritystä

Kuvio 22. Vastasiko rahoitustuki sille asetettuja tavoitteita?

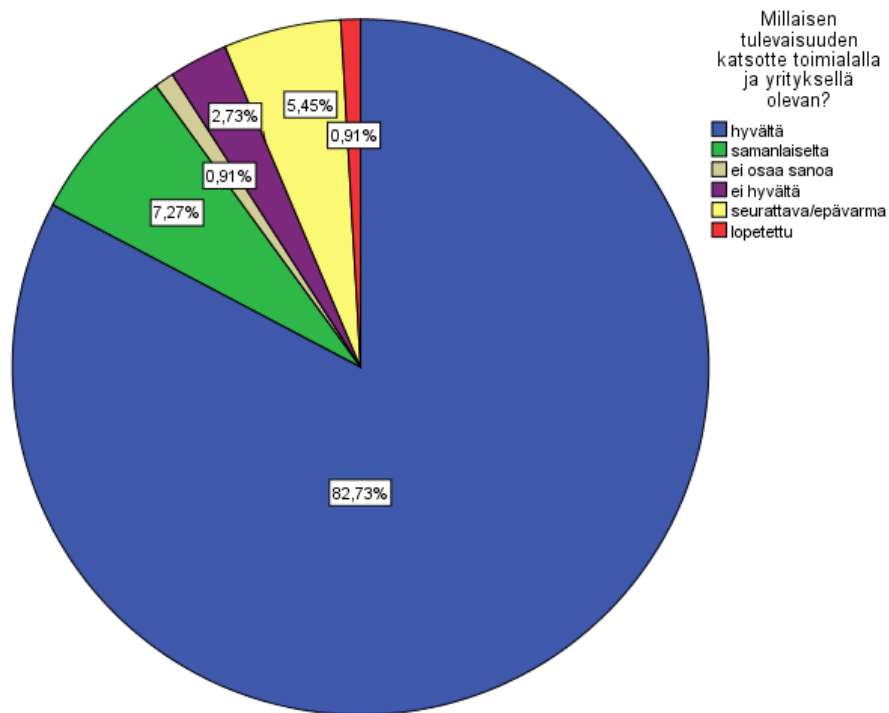
Kyselyssä selvitetään, vastasiko yrittäjien mielestä rahoitustuki sille asetettuja tavoitteita. Tällä kysymyksellä selvitetään myös esimerkiksi yritys- ja rahoitusneuvojen ammattitaidon taso. Tavoitteiden onnistumisessa yrittäjät ovat kuitenkin avainasemassa, sillä he tekevät lopulliset päätökset omassa yrityksessään. Yrityksistä 73,64 prosenttia kertoo asetettujen tavoitteiden onnistuneen. Vastaajista 24,81 prosenttia kertoo tavoitteiden onnistuneen osittain. Kuitenkin 1,55 prosenttia myöntää tavoitteiden jääneen saavuttamatta. Rahoitustukiin kohdennettujen tavoitteiden onnistumisia voidaan parantaa esimerkiksi tarjoamalla yrittäjille riittävästi neuvontaa. Kysymykseen ei vastannut kuusi yritystä.

Kuvio 23. Yritystoiminnan tilanne tällä hetkellä.

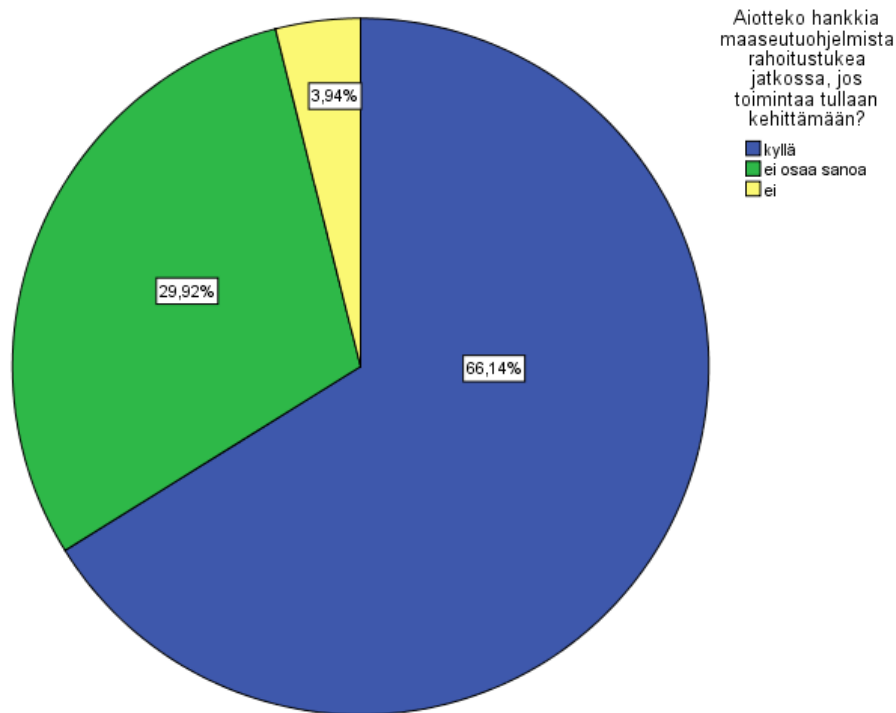
Tällä hetkellä rahoitustukea saaneiden yritysten toiminnan tilanne on hyvin toimiva, mutta vaatii vielä kehittämistä, näin vastaa 57,48 prosenttia yrittäjistä. Yrityksistä 25,98 prosenttia kertoo toimivansa erittäin hyvin. Keski-Suomessa näyttää kehittämisohjelman rahoitustukea saaneet yritykset voivan hyvin, kun vastaajista kaikkiaan 83,46 prosenttia kertoo näin positiivisen vastauksen. Yrityksistä 7,87 prosenttia kertoo toiminnan olevan keskinkertaisella tasolla. Odotukset ja tavoitteet eivät ole toteutuneet 6,30 prosentilla vastaajista. He joutuvat miettimään toimintansa ongelmakohtia, jotta pysyvät mukana yritysten välisessä kilpailussa. Vastaajista 1,57 prosenttia kertoi lopettavansa toimintansa. Toiminta on lopetettu 0,79 prosentilla vastaajista. Kysymykseen on jättänyt vastaamatta kahdeksan yritystä.

8.5 Yrityksen tulevaisuus

Kuvio 24. Yrityksen ja toimialan tulevaisuus.

Yritysten ja toimialan tulevaisuus on tärkeä kysymys, onko maaseudulla mahdollista harjoittaa yritystoimintaa tulevaisuudessa? Yrityksistä 82,73 prosenttia kertoo toimialalla ja yrityksellä todennäköisesti olevan hyvä tulevaisuus. Vastaajista 7,27 prosenttia kertoo tulevaisuuden näyttävän yritykselle ja toimialalle samanlaiselta kuin se on tällä hetkellä. 5,45 prosenttia vastaa, että toimialaa ja tulevaisuutta täytyy seurata tarkasti. Vastaajista 2,73 prosenttia ei usko tulevaisuuden näyttävän hyvältä. Yrityksiä, jotka ovat lopettaneet tai eivät ole osanneet vastata tähän kysymykseen, on kumpiakin ollut 0,91 prosenttia vastaajista. Kysymykseen ei ole antanut vastausta 25 yritystä.

Kuvio 25. Rahoituksen hakeminen maaseutuohjelmista jatkossa.

Rahoitustuen hakeminen maaseutuohjelmista jatkossa on tärkeä kysymys, jonka avulla tiedetään, kuinka tarpeellisenä tätä kehittämisohjelmaa pidetään. Vastaajista 66,14 prosenttia kertoo hakevansa tukea, jos toimintaa tullaan jatkamaan kehitettynä. Yrityksistä 29,92 prosenttia ei osannut vielä vastata kysymykseen. Nämä yritykset haluavat todennäköisesti nähdä ensin rahoitustuen ehdot ja kehittämisohjelman suunnitelmat ennen päättämistä tai haluavat tiettyjen asioiden muuttuvan jatkossa ennen rahoituksen hakemista. Yrityksistä 3,94 prosenttia ei usko ottavansa edes kehitetyltä kehittämisohjelmalta rahoitustukea. Heidän päätökseensä voi vaikuttaa muun muassa rahoitustuen vaatima byrokratia ja hidas asioiden käsittely. Kahdeksasta yrityksestä ei ole annettu tähän kysymykseen vastausta.

Taulukko 13. Syyt toiminnan lopettamiseen.

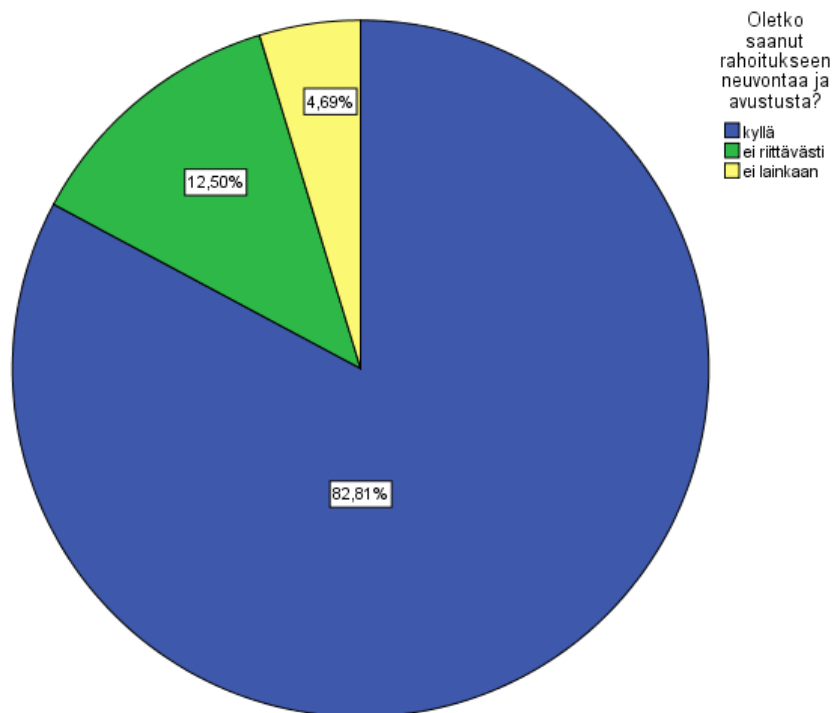
Mitkä syyt ovat aiheuttaneet/on aiheuttanut toiminnan lopettamisen?

	Kpl	Prosenttia
kannattamaton	1	16,67
liian heikosti kannattava	1	16,67
markkinointi ongelmat/asiakkaiden vähyys	1	16,67
yrittäjän väsyminen	1	16,67
ylitarjonta toimialalla	1	16,67
eläkkeelle/jatkajan puute	1	16,67
Yhteensä	6	100,00

Mitkä syyt ovat aiheuttaneet toiminnan lopettamisen-kysymys on tarkoitettu yrityksille, jotka ovat jo lopettaneet tai tulevat lopettamaan yrityksensä toiminnan lähiaikoina. Moni toimintaansa jatkava yrittäjä on vastannut myös tähän kysymykseen, vaikka yritystä ei olla lopettamassa. Näiden lomakkeiden merkintöjä ei otettu huomioon tulosten tarkastelussa. Ainoastaan kahden lomakkeen vastaukset ovat hyväksyttäviä tähän kysymykseen, vaikka yrittäjät eivät ole numeroineet valintojaan tärkeysjärjestykseen lomakkeessa annetun ohjeen mukaisesti. Molemmat yritykset ovat valinneet täysin erilaiset vaihtoehdot toisiinsa verrattuna. Tämä kertoo yritysten joutuvan lopetusuhan alle monesta eri syystä. Kyselylomakkeen neljä ensimmäistä vaihtoehtoa olivat kannattamattomuus, liian heikosti kannattava, työvoiman puute tai vähyys ja markkinointiongelmien tai asiakkaiden vähyys. Kaikki ovat ongelmia, jotka johtavat siihen, ettei yritystoiminta ole kannattavaa ja johtaa väistämättä toiminnan loppumiseen.

8.6 Yrityksen tiedonsaanti rahoituksista

”Onko teillä selkeää kuvaa, mistä yritystoiminnan kehittämiseen saa tukea?”-kysymys on tärkeä, sillä rahoitustuen saamisen on oltava yrittäjille mahdollisimman helppoa ja yksinkertaista. Tällä kysymyksellä selvitetään, onko yrittäjille tiedotettu riittävästi kehittämisohjelman rahoitustukien saamisesta. Yrityksistä 71,77 prosenttia kertoo tietävänsä lähteet, joista he saavat tukea. Tämä kertoo neuvonnan ja markkinoinnin olevan tehokasta, mutta vielä on myös parannettavaa. Syynä voi olla myös byrokratia, minkä monet yrittäjät kokevat erittäin vaikeaksi. Yrittäjät eivät halua selvittää itse monimutkaisia toimintatapojen käytäntöjä vaan haluavat yksinkertaiset tiedot tukien hakemiseen. Kysymykseen on jätetty vastaamatta 11 lomakkeessa.

Kuvio 26. Rahoituksen neuvonta ja avustus.

”Oletko saanut rahoitukseen neuvontaa ja avustusta?”-kysymys on tärkeä, koska se kertoo neuvojen osaamisesta. Neuvojen täytyy olla ammattitaitoisia, jotta yrittäjät eivät saa virheellistä informaatiota rahoituksesta. Väärä informaatio voi esimerkiksi estää yrityksen saamasta rahoitusta. Kyselyyn vastanneista yrityksistä

82,81 prosenttia katsoo saaneensa riittävästi neuvontaa ja avustusta rahoitusasioissa. Suurin osa vastaajista on tyytyväisiä. Yrityksistä 12,50 prosenttia ei ole mielestään saanut riittävästi neuvontaa ja avustusta, ja 4,69 prosenttia vastaajista ei koe saaneensa ollenkaan neuvontaa ja avustusta rahoitukseensa. Tilannetta voidaan parantaa tutkimalla kyseisten yritysten tapahtumia tarkemmin ja suunnitella niiden pohjalta keinoja vastaavien tilanteiden välttämiseksi. Seitsemän yrittäjää ei ole vastannut kysymykseen.

Taulukko 14. Mistä neuvontaa ja opastusta?

Mistä olette saaneet neuvontaa ja opastusta?

	Kpl	Prosenttia
Yrityspalvelukeskuksesta/ kehittämisyhtiöstä	63	24,05
ELY-keskuksesta	62	23,66
Internetistä	30	11,45
muilta yrittäjiltä	18	6,87
ProAgriasta	17	6,49
esitteistä	15	5,73
paikallisilta toimintaryhmiltä	11	4,20
lehdistä	10	3,82
pankista	7	2,67
yksittäisestä neuvontayrityksestä	6	2,29
Yritysten Taitava Keski-Suomelta	6	2,29
muilta yksityishenkilöiltä	5	1,91
järjestöiltä	3	1,15
kirjoista	3	1,15
Finnveralta	2	0,76
tilitoimistolta	1	0,38
Kunnan maataloussihteeriltä	1	0,38
verottajalta	1	0,38
Jykes Osakeyhtiöltä	1	0,38
Yhteensä	262	100,00

”Mistä olette saaneet neuvontaa ja opastusta?”-kysymyksessä yrittäjät ovat valinneet monta vaihtoehtoa osoittaen olevansa kiinnostuneita hakemaan tietoa. Eniten yrittäjät ovat saaneet neuvontaa ja opastusta yrityspalvelukeskuksista ja kehittä-

misyhtiöistä. Kaikista merkinnöistä näitä palveluja on käyttänyt 24,05 prosenttia vastaajien valinnoista. Toiseksi eniten on haettu tietoa ELY-keskukselta, eli 23,66 prosenttia. Kolmanneksi eniten on käytetty tiedonhaussa Internetiä. Yli viisi prosenttia on saanut tietoa ProAgriasta, muilta yrittäjiltä ja esitteistä. Kaikista valinnoista yksittäiset neuvontayritykset, lehdet, kirjat, järjestöt, pankit ja paikalliset toimintaryhmät ovat saaneet yli prosentin vastauksista.

Jonkin verran tietoa, 2,29 %, on haettu myös Yritysten Taitava Keski-Suomi kehittämistoiminnan verkostosta. Sen tarkoituksena on auttaa etenkin pk-yrityksiä kehittämään yritystaitoja ja toteuttamaan henkilöstön osaamisen kehittämistä osana yrityksen liiketoiminnan kehittämistä (Yritysten Taitava Keski-Suomi, [viitattu 17.10.2011]). Vähiten on haettu tietoa verottajalta, kunnan maataloussihteeriltä, tilitoimistosta ja Jykesiltä. Jykes Oy on Jyväskylän seudun kehittämissyhtiönä toimiva elinkeinoyhtiö, joka auttaa yrityksiä kehittämään toimintaansa ja parantamaan kilpailukykyään kotimaisilla ja kansainvälisillä markkinoilla. Käytännössä Jykes Oy kehittää ja luo yrityksiin toimintaedellytyksiä, edistää kannattavan liiketoiminnan ja uusien työpaikkojen syntyä sekä edistää elinkeino yhteistyötä Jyväskylän seudulla ja ympäristökunnissa. (Yleistä Jykesistä, [viitattu 17.10.2011].) Kolmesta yritystä jätti vastaamatta kysymykseen 36.

”Onko hakuprosessi ollut myönteinen, sujuva ja hyvin ohjeistettu?” -kysymys on kyselyn yksi tärkeimmistä kysymyksistä. Kävi ilmi, että yrittäjiä on kieltäytynyt ottamasta tukia, koska hakeminen on epämiellyttävää. Hakuprosessien ei ole tarkoitus olla kielteisiä, haastavia tai huonosti ohjeistettuja, mutta niiden on noudatettava annettuja ohjeita. Muita hakuprosessiin vaikuttavia tekijöitä ovat muun muassa asiakaspalvelun laatu ja asiantuntijan ammattitaito. Vastaajista 71,77 prosenttia kertoo hakuprosessin olevan myönteinen, sujuva ja hyvin ohjeistettu. Hakuprosessissa on vielä kehitettävää, mutta tilanne on hyvässä vaiheessa. Tähän kysymykseen ei ole osattu vastata yhdessätoista yrityksessä.

Taulukko 15. Millaista koulutusta/neuvontaa toivotaan?

Millaista koulutusta/neuvontaa toivoisitte jatkossa?		
	Kpl	Prosenttia
verkostoituminen/ markkinointi	35	30,17
taloushallinto ja verotus	30	25,86
ammattillisen osaamisen päivittämistä	27	23,28
tietokoneen käyttö	17	14,66
konkreettisia toimenpiteitä/ henkilökohtainen opastus	2	1,72
Venäjä	2	1,72
tulevan ohjelmakauden esittelyä	2	1,72
erikoisosaamisen koulutus- ta	1	0,86
Yhteensä	116	100,00

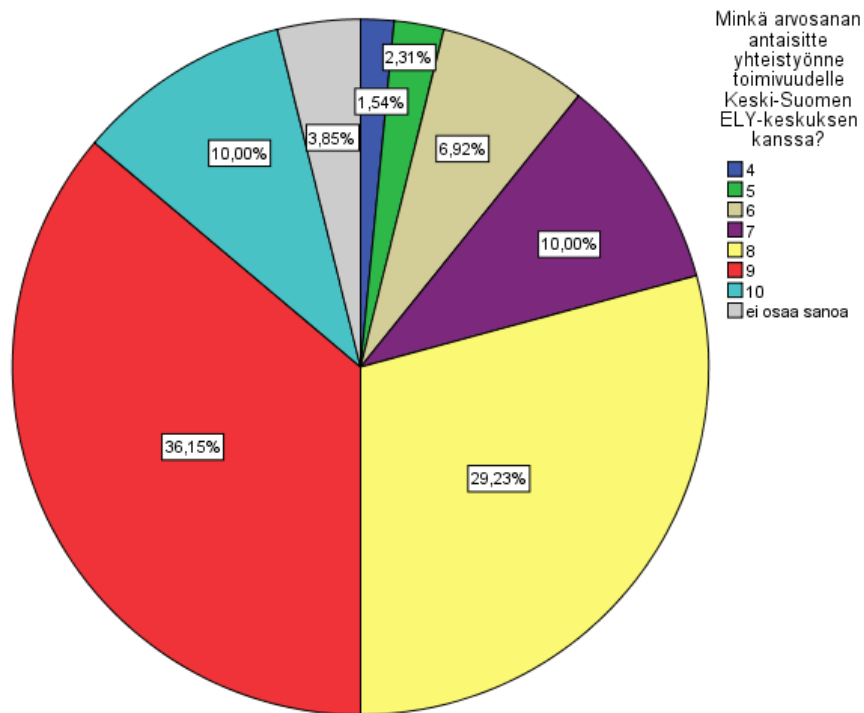
Kyselylomakkeisiin yrittäjät ovat laittaneet hyvin paljon erilaisia vaihtoehtoja ”Millaista koulutusta/neuvontaa toivoisitte jatkossa?”-kysymykseen. Eniten toivotaan verkostoitumiseen ja markkinointiin keskittyviä koulutuksia ja neuvontoja. Merkinnoistä tämä keräsi 30,17 prosenttia. Yli kymmenen prosenttia merkinnöistä saivat taloushallinto ja verotus sekä ammatillisen osaamisen päivittäminen että tietokoneen käyttö. Alle kaksi prosenttia yrittäjien antamista vastauksista ovat saaneet esimerkiksi tulevan ohjelmakauden esittelyn tiedottaminen, henkilökohtainen opastus ja erikoisosaamisen koulutus. Kyselyyn on myös osallistunut yrityksiä, jotka eivät näytä tarvitsevan koulutusta tai neuvontaa, sillä 46 yritystä ei ole vastannut tähän kysymykseen.

Taulukko 16. Millaisia palveluja ELY-keskukseen toivotaan?

Mitä palveluita toivoisitte ELY-keskuksen tarjoavan?

	Kpl	Prosenttia
neuvontaa s-postilla	46	40,35
neuvonta-aika esim. puhelimella klo 9-11	39	34,21
"tupailtoja" 1-2 kertaa vuodessa	29	25,44
Yhteensä	114	100,00

”Mitä palveluita toivoisitte ELY-keskuksen tarjoavan?”-kysymyksellä annetaan yrittäjille mahdollisuus kertoa Keski-Suomen ELY-keskukselle, millaisia palveluita heiltä toivotaan. Tässä kysymyksessä ei rajoitettu vastausten lukumäärää. Eniten toivotaan neuvontaa sähköpostitse, 40,35 prosenttia. Neuvonta-aikaa puhelimitse toivoo 34,21 prosenttia vastaajista ja tupailat yhdestä kahteen kertaan vuodessa on saanut loput 25,44 prosenttia vastauksista. Vastausten tasainen jakautuminen osoittaa, kuinka tasavertaisia kyselyn vaihtoehdot ovat. Kaikista yrityksistä 37 on jättänyt tähän vastaamatta.

Kuvio 27. Yrittäjien arvosana Keski-Suomen ELY-keskukselle yhteistyön toimivuudesta.

Kuviossa 27 kerrotaan vastaajien jakauma kyselyn toiseksi viimeisessä kysymyksessä, ”Minkä arvosanan antaisitte yhteistyönne toimivuudelle Keski-Suomen ELY-keskuksen kanssa?” Suurin osa kyselyyn vastaajista yrittäjistä antaa arvosanaksi yhdeksän, heitä on 36,15 prosenttia. Toiseksi eniten annetaan arvosanaksi kahdeksan, heitä on 29,23 prosenttia kaikista vastaajista. Näiden arvosanojen yhteissumma on 65,38 prosenttia, minkä perusteella Keski-Suomen ELY-keskus voi olla tyytyväinen tilanteeseen, vaikka vielä on pientä parannettavaa. Arvosanat seitsemän ja kymmenen ovat kumpikin saaneet kymmenen prosenttia annetuista vastauksista. Arvosanan kuusi antaa 6,92 prosenttia vastauksen antajista. Arvosanaa ei osaa määrittää 3,85 prosenttia. Vastaajista 2,31 prosenttia antaa Keski-Suomen ELY-keskukselle arvosanaksi viisi, ja nelosen antaa 1,54 prosenttia vastaajista. Viidessä lomakkeessa ei ole annettu arvosanaa. Keski-Suomen ELY-keskuksen on tarkasteltava näiden arvosanojen sisältöä huomioimalla esimerkiksi taulukkoa 17, jossa yrittäjät kertovat, missä asioissa Keski-Suomen ELY-keskuksella on vielä parannettavaa.

Taulukko 17. Missä Keski-Suomen ELY-keskuksella on parannettavaa?

Missä toiminnan- ja palvelutehtävissä Keski-Suomen ELY-keskuksella on parannettavaa/kehitettävää?

	Kpl	Prosenttia
hidas toiminta	24	31,58
byrokratia	21	27,63
asiakaspalvelu	11	14,47
yrittyskohtainen neuvonta	8	10,53
tiedottaminen	5	6,58
yrittäjyyden korostumisen puuttuminen	3	3,95
jälkihoito	2	2,63
asiantuntijan virhe	2	2,63
Yhteensä	76	100,00

Kyselyn viimeinen kysymys käsittelee sitä, missä asioissa Keski-Suomen ELY-keskuksella on parannettavaa. Vastauksen yrittäjät ovat saaneet kirjoittaa vapaasti, ilman vaihtoehtoja. Eniten vastaajista, 31,58 prosenttia, kertoo toiminnan olevan hidasta. Eräs yrittäjä on kertonut menettäneensä rahoitustuen, koska rahoituksen hakemiseen varattu aika oli mennyt umpeen asiantuntijan pitkän käsittelyajan vuoksi. Keski-Suomen rahoituspäällikkö Jaakko Ryymin (2011a) kertoo käytännössä ELY-keskuksen menettelytapana olevan, että puutteellisiin hakemuksiin lähetetään enintään kaksi kertaa kirjallinen täydennyspyyntö määräaikaan. Asiakkaan tulee reagoida näihin, koska puutteellisiin hakemuksiin ei voida tehdä myönteistä päätöstä. Asia katsotaan rauenneeksi, mikäli asiakas ei ota yhteyttä määräajassa tai esitä painavaa syytä myöhästymiseen. (Ryymin 2011a.) Toiseksi eniten vastaajat toivovat parannusta byrokratian helpottamiseksi. Moni yrittäjä mainitsee esimerkiksi rahoitustuen myöntämiseen vaadittavien lomakkeiden täyttämisen haasteelliseksi. Asiakaspalvelussa on parannettavaa myös, sillä kaikista vastauksista tämä vaatimus on saanut 14,47 prosenttia. Yksityiskohtaista neuvontaa toivoo 10,53 prosenttia. Tiedottaminen, yrittäjyyden korostumisen puuttuminen ja asiantuntijan virheet on huomioitu alle kymmenessä prosentissa merkinnöistä. Näiden ongelmien poistamiseksi on mietittävä syyt, miten ne vältetään tai mahdollisesti poistetaan kokonaan. Keinoja voivat olla esimerkiksi koulutukset, uudet jär-

jestelyt ja asiakkaiden kuuleminen aina sopivien ajanjaksojen välillä. Yrittäjistä 83 ei ole tähän kysymykseen antanut minkäänlaisia merkintöjä tai on antanut positiivista palautetta.

9 JOHTOPÄÄTÖKSET

Maaseudun tuotannon, hyvinvoinnin ja kehittämisen tarve ja ylläpito on koko Euroopan unionin alueella huomioitu välttämättömäksi sektoriksi. Syinä ovat muun muassa maaseudun väestön väheneminen, ympäristömuutokset ja maatalouden rakennemuutokset. Tilanteen parantamiseksi EU on päättänyt, että jokainen jäsenmaa kehittää maaseutuaan päätettyjä direktiivejä noudattaen. Tueksi on laadittu kehittämisohjelma, jota noudatetaan vuosien 2007–2013 aikana. Kaikki kehittämisohjelmat sisältävät neljä toimintalinjaa, jotka koostuvat toimenpiteistä ja alatoimenpiteistä. Kehittämisohjelmissa huomioidaan myös maatalouden vaikutuksia maaseudulla. Kyselytutkimus on tehty Keski-Suomen ELY-keskuksen 23 kunnan toimialueella toimiville yrityksille, jotka ovat saaneet ”Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2007–2013”:n rahoitustukea.

Kyselyyn vastanneiden määrä jäi välttävälle tasolle, mikä johtunee kyselylomakkeiden lähettämisestä kirjepostina yrityksille. Kyselyssä ilmeni, että yrittäjät eivät pidä ”byrokraattisista papereista”, mikä osaltaan selittää sen, että vapaaehtoisuuteen perustuvaan kyselytutkimukseen ei ole haluttu vastata. Annetun palautuspäivän jälkeen muutamia kyselylomakkeita palautettiin jopa kaksi kuukautta myöhässä, joten niitä ei enää voitu tutkimuksessa huomioida. Kyselylomakkeiden lähettämisen jälkeen tuli myös selville, että osoitetiedot sisälsivät myös kyselytutkimuksen ulkopuolelle jätettäviä tuensaajia, esimerkkeinä kunnat ja yhdistykset, jotka eivät harjoita yritystoimintaa. Nämä tutkimuksen ulkopuolelle jääneet tuensaajat vähensivät luonnollisesti annettujen vastausten määrää. Kirjalliseen kyselyyn on päädytty yrittäjien vähäisten sähköpostiosoitteiden vuoksi. ALMA 2000–2006-ohjelman kyselytutkimuksen tekijällä Mirja Riipisellä on ollut käytössä suurempi määrä vastaajia verrattuna tähän kyselyyn. Riipinen on saanut käsitellä päättyneen kehittämisohjelman rahoitusta käyttäneitä yrityksiä. Tämä kysely on tehty kehittämisohjelman ollessa vielä käynnissä.

Kyselyssä on selvinnyt Keski-Suomen maaseudulla toimivien yritysten olevan monipuolisia. Toimintalinjoista matkailua ja pitopalvelua harjoittavia yrityksiä on ollut eniten. Yritykset ovat suurimmalta osin alle kolmen yrittäjän omistuksessa ja työllistävät pääasiassa alle kolme henkilöä. Suurin osa kyselyyn vastanneista yrityk-

sistä on perustettu itse, ja ne ovat juridiselta muodoltaan osakeyhtiöitä. Yritysten arvonlisäveroton liikevaihto on suurimmalla osalla vastaajista 50 001–100 000. Puolet yrityksistä olisi tehnyt sijoituksensa ilman rahoitustukea, mikä osoittaa yritysten tekevän tärkeitä ratkaisuja ja sijoituksia myös ilman rahoitustukea. Eniten rahoitusta on käytetty matkailuun ja pitopalveluun sekä urakointiin. Prosentuaalisesti rahoitustukea on kohdennettu eniten koneisiin ja laitteisiin. Rahoitustuki vaikuttaa merkittävästi yrityksen työllistävyyteen. Rahoitustukea välttämättömänä tai melko tarpeellisena pitää vastaajista yli 68 prosenttia.

Rahoitustuella näyttää olevan merkitystä yritysten toimintoihin, kuten yrittäjän toimeentuloon ja tarjonnan toteutukseen. Rahoituksen merkitys ei ole kuitenkaan vaikuttanut kaikkiin kyselyyn osallistuneisiin yrityksiin. Asian korjaamiseksi tarvitaan esimerkiksi jatkotutkimusta, jossa selvitettäisiin perusteelliset syyt, miksi rahoituksella ei ole saatu odotettua hyötyä. Yritykset toivovat, että rahoitustuen hakemista yksinkertaistettaisiin ja yksityiskohtaista neuvontaa lisättäisiin.

Keski-Suomen ELY-keskukselle on annettu pääasiassa positiivista palautetta hakuprosessien ja yhteistyön toimivuudesta. Parantamisen varaa on byrokratian monimutkaisuudessa, hitaassa toiminnassa ja asiakaspalvelussa. Asian korjaamiseksi keskuksen on pyrittävä löytää keinoja, jolla toimintaa voisi parantaa.

Lomakkeiden kysymykset on tehty Keski-Suomen ELY-keskuksen toiveiden mukaisiksi. Kyselylomakkeen kysymys 33, joka koski yrityksen lopettamisen aiheuttamista tekijöistä, on tuottanut vähiten vastauksia. Vastauksia on annettu myös yrityksistä, jotka ovat kuitenkin ilmoittaneet toimivansa jatkossa. Kysymystä olisi voinut muokata muotoon ”jos yritys tullaan lopettamaan”. Tällöin toimintakuntoiset yritykset voisivat myös esittää ne uhkatekijät, jotka voivat vaikuttaa yritystoiminnan päättymiseen.

LÄHTEET

- Maaseudun kehittämisohjelmat. 2011. [Verkkosivusto]. Seinäjoki: Maaseutuverkostoyksikkö. [Viitattu 22.5.2011]. Saatavana: <http://www.maaseutu.fi/fi/index/maaseudunkehittamisohjelmat.html>
- Ohjelmakausi 2007–2013. Päivitetty 15.5.2011. [Verkkosivusto]. Helsinki: Maa- ja metsätalousministeriö. [Viitattu 22.5.2011]. Saatavana: http://www.mmm.fi/fi/index/etusivu/maaseudun_kehittaminen/ohjelmakausi20072013.html
- Maaseutukehitys ry :Yhdistys. Ei päiväystä. [Verkkosivusto]. Hankasalmi: Jyväsriihi. [Viitattu 13.7.2011]. Saatavana: http://keskisuomenmaaseutu.fi/leader-ryhmat/maaseutukehitys_ry/yhdistys
- Vesuri-ryhmä ry -paikallinen LEADER-ryhmä. Ei päiväystä. [Verkkosivusto]. Jämsä: Jyväsriihi. [Viitattu 13.7.2011]. Saatavana: http://www.keskisuomenmaaseutu.fi/leader-ryhmat/vesuri-ryhma_ry/
- Ikäheimonen, P. 2010a. Mikä LEADER?. Teoksessa: L. Hänninen (toim.) Keski-Suomen maaseutu. Jyväskylä: Jyväsriihi ry, 9.
- Ikäheimonen, P. 2010b. Jyväsriihi ry. Teoksessa: L. Hänninen (toim.) Keski-Suomen maaseutu. Jyväskylä: Jyväsriihi ry, 10.
- Peiponen, A.-L. 2010. Viisari ry. Teoksessa: L. Hänninen (toim.) Keski-Suomen maaseutu. Jyväskylä: Jyväsriihi ry, 11.
- Kola, J. 2004. Maaseutupolitiikan kehitys ja poliittis-taloudellinen toimintaympäristö. Helsinki: Helsingin yliopisto. Taloustieteen laitos. 4.
- Yrjölä, T. & Kola, J. 2000. Kustannus- Hyötyanalyysi monivaikutteisesta maataloudesta. Helsinki: Helsingin yliopisto. Taloustieteen laitos. Julkaisuja nro. 27. 31-34.
- Ponnikas, J., Mustonen, V., Keränen, H., Korhonen, S., Sillanpää K., Ålander, T., Kytölä L., & Tiainen, T. 2008. Alueellisen maaseudun kehittämisohjelman (ALMA) jälkiarvointi: Ohjelmakausi 2000-2006. Helsinki: Maa- ja metsätalousministeriö. 6/2008.
- Tietosivut. Päivitetty 4.1.2010. [Verkkosivusto]. Seinäjoki: Maaseutuverkostoyksikkö. [Viitattu: 4.1.2011]. Saatavana: <http://www.maaseutu.fi/fi/index/maaseudunkehittamisohjelmat/tietosivut.html>

Maaseutuverkosto. Ei päiväystä. [Verkkosivusto]. Seinäjoki: Maaseutuverkostoyksikkö. [Viitattu 5.9.2011.] Saatavana: <http://www.maaseutu.fi/fi/index/maaseutuverkosto.html>

Neuvoston päätös maaseudun kehittämistä koskevista yhteisön strategisista suuntaviivoista (ohjelmakausi 2007–2013). Päivitetty 25.2.2006. [Verkkajulkaisu]. Luxemburg: Euroopan julkaisutoimisto. [Viitattu 5.9.2011]. Saatavana: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:055:0020:0029:FI:PDF>

Ranska. Ei päiväystä. [Verkkosivusto]. Bryssel: Ceja. [Viitattu 6.9.2011]. Saatavana: <http://www.ceja.educagri.fr/fin/pays/fran.htm#sol>

Meriläinen, T. Niemelä, T. Niittykangas, H. 2005. Rakennedynamiikan kääntöpuoli. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto taloustieteiden tiedekunta. Julkaisuja 151/2005.

Talous. Ei päiväystä. [Verkkosivusto]. Bryssel: Euroopan komission viestintäyksikkö. [Viitattu 7.9.2011]. Saatavana: http://europa.eu/about-eu/facts-figures/economy/index_fi.htm

Maatiedosto Ruotsi: Talous, elinkeinoelämä ja ulkomaankauppa. Päivitetty 22.7.2011. [Verkkosivusto]. Stockholm: Suomen suurlähetystö. [Viitattu 7.9.2011]. Saatavana: <http://www.finland.se/public/default.aspx?nodeid=41774&contentlan=1&culture=fi-FI>

YTR. Ei päiväystä. [Verkkosivusto]. Helsinki: Maa- ja metsätalousministeriö. [Viitattu 7.9.2011]. Saatavana: <http://www.maaseutupolitiikka.fi/ytr>

Bruttokansantuote. Ei päiväystä. [Verkkosivusto]. Helsinki: Tilastokeskus. [Viitattu 7.9.2011]. Saatavana: <http://www.stat.fi/meta/kas/bktmarkkina.html>

Maatiedosto Ranska: Talous, elinkeinoelämä ja ulkomaankauppa. Päivitetty 11.7.2011. [Verkkosivusto]. Pariisi: Suomen suurlähetystö. [Viitattu 9.9.2011]. Saatavana: <http://www.finlande.fr/public/default.aspx?nodeid=42209&contentlan=1&culture=fi-FI>

Maaseudun kehittämispolitiikka 2007–2013. Päivitetty 15.4.2008. [Verkkosivusto]. Bryssel: Euroopan komission viestintäyksikkö. [Viitattu 12.9.2011]. Saatavana: http://ec.europa.eu/agriculture/rurdev/index_fi.htm

Tavoitteena hyvinvoiva maaseutu: Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmä YTR kehittäjäverkostona. 2008. [Verkkajulkaisu]. Helsinki: Maa- ja metsätalousministeriö. [Viitattu 12.9.2011]. Saatavana: http://www.maaseutupolitiikka.fi/files/1284/Tavoitteena_hyvinvoiva_maaseutu_YTR_esite_2010.pdf

Pinta-ala kunnittain 2010. Ei päiväystä. [Excel-taulukko]. Jyväskylä: Keski-Suomi.info. [Viitattu 13.9.2011]. Saatavana: http://www.keskisuomi.info/fi/etusivu/?id=3&view=report&report_id=245

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto. Päivitetty 24.8.2011. [Verkkosivusto]. Vaasa: Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto. [Viitattu 13.9.2011]. Saatavana: <http://www.avi.fi/fi/virastot/lansijasisasuomenavi/Sivut/default.aspx>

Rajakorpi, J. 2011. Suomen maatalouspolitiikkaa. PowerPoint-esitys. Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Maa- ja metsätalouden yksikkö, maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma. Julkaisematon.

Maatiedosto Ranska. Päivitetty 11.7.2011. [Verkkosivusto]. Pariisi: Suomen suurlähetystö. [Viitattu 15.9.2011]. Saatavana: <http://www.finlande.fr/Public/default.aspx?nodeid=42213&culture=fi-FI&contentlan=1&displayall=1>

Maatiedosto Ruotsi. Päivitetty 22.7.2011. [Verkkosivusto]. Tukholma: Suomen suurlähetystö. [Viitattu 15.9.2011]. Saatavana: <http://www.finland.se/Public/default.aspx?nodeid=41774&culture=fi-FI&contentlan=1&displayall=1>

FAO membership as at 25 June 2011. Päivitetty 25.6.2011. [Verkkojulkaisu]. Italia: FAO:n päämaja. [Viitattu 15.9.2011]. Saatavana: <http://www.fao.org/Legal/member-e.htm>

France: Rural development plan for the "hexagon" (excluding Corsica) . Päivitetty 20.6.2007. [Verkkosivusto]. Bryssel: Euroopan komission viestintäyksikkö. [Viitattu 15.9.2011]. Saatavana: <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=MEMO/07/247&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en>

Sweden. Päivitetty 23.5.2007. [Verkkosivusto]. Bryssel: Euroopan komission viestintäyksikkö. [Viitattu 15.9.2011]. Saatavana: <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=MEMO/07/210&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en>

Local Action Groups. Ei päiväystä. [Verkkosivusto]. Bryssel: European Network for Rural Development. [Viitattu 16.9.2011]. Saatavana: http://enrd.ec.europa.eu/leader/local-action-groups/en/local-action-groups_home_en.cfm?action=listlags&page=1

Jyväskylän yliopisto, kauppakorkeakoulu/yrittäjyys. 2010. Keski-Suomen maaseutu 2010. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, kauppakorkeakoulu/yrittäjyys. 23.

About FAO. Päivitetty 10.8.2011. [Verkkosivusto]. Italia: FAO:n päämaja. [Viitattu 20.9.2011]. Saatavana: <http://www.fao.org/about/en/>

- Toimiminen YK:n elintarvike- ja maatalousjärjestöstä FAO:ssa. Ei päiväystä. [Verkkosivusto]. Helsinki: Maa- ja metsätalousministeriö. [Viitattu 20.9.2011]. Saatavana: http://www.mmm.fi/fi/index/ministerio/kansainvaliset_asiat/kansainvalisetjarjestot/toimiminenyknfaossa.html
- BKT 00-07. Ei päiväystä. [Excel-taulukko]. Jyväskylä: Keskisuomi.info. [Viitattu 20.9.2011]. Saatavana: http://www.keskisuomi.info/fi/etusivu/?id=3&view=report&report_id=178
- Euroopan metsät. 3.4.2011. [Verkkojulkaisu]. Helsinki: Puuinfo Oy. [Viitattu 26.9.2011]. Saatavana: <http://www.puuinfo.fi/sites/default/files/content/info/eurooppalainen-puuydinasiaa-euroopan-ymparistoystavallisimmasta-materiaalista/metsanhoito-ja-metsatalous-a4.pdf>
- Komission päätös. 22.9.2006. [Verkkojulkaisu]. Bryssel: Euroopan komission viestintäyksikkö. [Viitattu 27.9.2011]. Saatavana: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:261:0032:0034:FI:PDF>
- Suomen maaseudun kehittämissuunnitelma. 20.6.2007. [Verkkosivusto]. Bryssel: Euroopan komission viestintäyksikkö. [Viitattu 29.9.2011]. Saatavana: <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=MEMO/07/244&format=HTML&aged=0&language=FI&guiLanguage=en>
- Ahvenanmaan (Suomen) maaseudun kehittämisohjelma. 20.12.2007. [Verkkosivusto]. Bryssel: Euroopan komission viestintäyksikkö. [Viitattu 29.9.2011]. Saatavana: <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=MEMO/07/601&format=HTML&aged=0&language=FI&guiLanguage=en>
- Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto (maaseuturahasto). Päivitetty 2.5.2011. [Verkkosivusto] Bryssel: Euroopan komission viestintäyksikkö. [Viitattu 29.9.2011]. Saatavana: http://europa.eu/legislation_summaries/agriculture/general_framework/l60032_fi.htm
- Provision of deficit and debt data for 2010 - first notification. 26.4.2011. [Verkkojulkaisu]. Bryssel: Euroopan komission viestintäyksikkö. [Viitattu 2.10.2011]. Saatavana: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/2-26042011-AP/EN/2-26042011-AP-EN.PDF
- Käsitteiden selvityksiä. Ei päiväystä. [Verkkosivusto]. Jokioinen: MTT. [Viitattu 12.10.2011]. Saatavana: https://portal.mtt.fi/portal/page/portal/taloustohtori/kannattavuuskirjanpito/tausta/tiedot/Tuloslaskelma/Kasitteiden_selityksia#Liikevaihto

Aatteellinen yhdistys. Ei päiväystä. [Verkkosivusto]. Helsinki: Tilastokeskus. [Viitattu 12.10.2011]. Saatavana: http://www.stat.fi/meta/kas/aatteellinen_yh.html

Osakeyhtiö. Ei päiväystä. [Verkkosivusto]. Helsinki: Tilastokeskus. [Viitattu 12.10.2011]. Saatavana: <http://www.stat.fi/meta/kas/osakeyhtio.html>

Toiminimilaki. Ei päiväystä. [Verkkosivusto]. Helsinki: Oikeusministeriö. [Viitattu 12.10.2011]. Saatavana: [http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1979/19790128?search\[type\]=pika&search\[pika\]=toiminimilaki](http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1979/19790128?search[type]=pika&search[pika]=toiminimilaki)

Laitila E. 2009. Yhtiömuodon valinta yritystä perustettaessa. Luentomoniste. Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Maa- ja metsätalouden yksikkö, maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma. Julkaisematon.

Yrittäjän etuudet ja korvaukset yrittäjän sairaustuessa. Päivitetty 6.2.2011. [Verkkosivusto]. Helsinki: Suomen Yrittäjät. [Viitattu 16.10.2011]. Saatavana: <http://www.yrittajat.fi/fi-FI/yrittajaihmisena/yrittajansosiaaliturvaopas/sairastuminen/yrittajan-edut-sairastuessa/>

Visio, missio ja arvot. Ei päiväystä. [Verkkosivusto]. Helsinki: Naisyrittäjyyskeskus. [Viitattu 16.10.2011]. Saatavana: <http://nyek.fi/index.php?k=11186>

Hautamäki, L. 2000. Maaseudun menestyjät: Yritykset kehityksen vetureina. Helsinki: Kunnallissalan kehittämissäätiö. Kunnallissalan kehittämissäätiön tutkimusjulkaisu 23.

Yritysten taitava Keski-Suomi – oppiminnen osaksi yritysten liiketoimintaa. Ei päiväystä. [Verkkosivusto]. Jyväskylä: Jyväskylän koulutuskuntayhtymä. [Viitattu 17.10.2011]. Saatavana: <http://www.yritystentaitava.fi/?deptid=15537>

Yleistä Jykesistä. Ei päiväystä. [Verkkosivusto]. Jyväskylä: Jyväskylän seudun kehittämisyritys Jykes Oy. [Viitattu 17.10.2011]. Saatavana: <http://www.jykes.fi/fi/jykes/yleistae-jykesistae>

Markkinahinta. Päivitetty 19.2.2008. [Verkkosivusto]. Helsinki: Suomen Pörssisäätiö. [Viitattu 18.10.2011]. Saatavana: <http://www.porssisaatio.fi/sanasto/markkinahinta>

Maaseudun määrittely. Ei päiväystä. [Verkkosivusto]. Häme: Hämeen ammattikorkeakoulu Biotalous. [Viitattu 18.10.2011]. Saatavana: <http://sites.google.com/site/maaseutupolitiikka1/maaseudun-kolmiojako>

Väestö kunnittain 95–10. Ei päiväystä. [Excel-taulukko]. Jyväskylä: Keski-Suomi.info. [Viitattu 18.10.2011]. Saatavana: http://www.keskisuomi.info/fi/etusivu/?id=3&view=report&report_id=229

Värikäs maailman historia. 1995. Suomentaja Tarja Virtanen. 2 uud. p. Helsinki: WSOY, 18-522.

Manner- Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2007–2013. Päivitetty 24.8.2011. [Verkkojulkaisu]. Seinäjoki: Maaseutuverkostoyksikkö. [Viitattu 21.10.2011]. Saatavana: http://www.maaseutu.fi/attachments/5yNWemGTB/Manner-Suomen_maaseudun_kehittamisohjelma_280411_FI.pdf

Percentage living in rural areas. (most recent) by country. Ei päiväystä. [Verkkosivusto]. Sydney: Australia. [Viitattu 24.10.2011]. Saatavana: http://www.nationmaster.com/graph/peo_per_liv_in_rur_are-people-percentage-living-rural-areas

The Role of agriculture and farm household diversification in the rural economy of France. Ei päiväystä. [Verkkojulkaisu]. Pariisi: Ranska. [Viitattu 24.10.2011]. Saatavana: <http://www.oecd.org/dataoecd/35/31/43245372.pdf>

Economically active population in agriculture (number) in France. 2011. [Verkkosivusto]. New York City: Trading Economics. [Viitattu 1.11.2011]. Saatavana: <http://www.tradingeconomics.com/france/economically-active-population-in-agriculture-number-wb-data.html>

File: Land use by size of the farm, France, 2007. Päivitetty 31.5.2010. [Verkkosivusto]. Luxemburg: Eurostat. [Viitattu 1.11.2011]. Saatavana: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php?title=File:Land_use_by_size_of_the_farm,_France,_2007.PNG&filetimestamp=20100531104106

Economically active population in agriculture (number) in Sweden. 2011. [Verkkosivusto]. New York City: Tradin Economics. [Viitattu 1.11.2011]. Saatavana: <http://www.tradingeconomics.com/sweden/economically-active-population-in-agriculture-number-wb-data.html>

File: Land use by size of the farms, Sweden, 2007. 2011. [Verkkosivusto]. Luxemburg: Eurostat. [Viitattu 1.11.2011]. Saatavana: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php?title=File:Land_use-by_size_of_the_farms,_Sweden,_2007.PNG&filetimestamp=2010092411425

Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahaston) tuesta maaseudun kehittämiseen. 2005. [Verkkojulkaisu]. Bryssel: Euroopan komission viestintäyksikkö. [Viitattu 4.1.2011]. Saatavana: <http://www.maaseutu.fi/fi/index/maaseudunkehittamisohjelmat/tietosivut.html>

Keski-Suomen ELY-keskus, kehittämis- ja strategiayksikkö, viestintä. 25.8.2010. Tervetuloa töihin Keski-Suomen ELY -keskukseen!. Esite. Julkaisematon.

Mehto-Hämäläinen U. 2011a. Maaseutu- ja energiayksikön päällikkö. Keski-Suomen ELY- keskus. Keskustelu 3.11.2011.

Ryymin J. 2011a. Rahoituspäällikkö. Keski-Suomen ELY-keskus. Keskustelu 3.11.2011.

Maatilojen rakenne. Päivitetty 15.3.2011. [Verkkosivusto]. Helsinki: Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus. [Viitattu 6.11.2011]. Saatavana: <http://www.maataloustilastot.fi/maatilojen-rakenne>

Maaseudun kehittämistukien valvonta ja tarkastukset. Päivitetty 20.4.2011. [Verkkosivusto]. Seinäjoki: Maaseutuvirasto. [Viitattu 6.11.2011]. Saatavana: <http://www.mavi.fi/fi/index/Maaseudunkehittamistukienv Alvonta.html>

Kahila, P. & Hedström, M. Ei päiväystä. [Verkkojulkaisu]. Frankfurt am Main: Rural Development Impacts. [Viitattu 24.10.2011]. Saatavana: http://www.rudi-europe.net/uploads/media/Sweden_WP1_Report.pdf

List A. Ei päiväystä. [Verkkosivusto]. Rome: IFAD. [Viitattu 27.9.2011]. Saatavana: <http://www.ifad.org/governance/ifad/lista.htm>

Mehto-Hämäläinen, U. <ulla.mehto-hamalainen@ely-keskus.fi>2011. 7.11.2011b. Rahoituskehystietoja. [Henkilökohtainen sähköpostiviesti]. Vastaanottaja Anu Manninen. [Viitattu 8.11.2011.]

Ryymin, J.< jaakko.ryymin@ely-keskus.fi>. 4.11.2011b. Maaseutuohjelma hyväksytyt 2007-2013.xlsx. [Henkilökohtainen sähköpostiviesti]. Vastaanottaja Anu Manninen. [Viitattu 8.11.2011.]

Poutanen, E. 2011. Yritystukia hakematta miljoonia. Maaseudun Tulevaisuus 7.11.2011 (130), 7.

Avain vaikuttamiseen: Leader-toimintaryhmät. Ei julkaisuaikaa. Esite.

Työ- ja elinkeinoministeriö. Päivitetty 16.10.2011 Naisyrittäjyyttä on Suomessa liian vähän. [Verkkosivusto]. Helsinki: Työ- ja elinkeinoministeriö. [Viitattu 20.10.2011]. Saatavana: http://www.tem.fi/index.phtml?96107_m=91662&s=3407

Sanaselitys: Juridinen henkilö. Ei päiväystä. [Verkkosivusto]. Vantaa: Ruokatieto Yhdistys ry. [Viitattu 12.10.2011]. Saatavana: <http://opetus.ruokatieto.fi/WebRoot/1043190/sanaselitys.aspx?id=1071169>

Maaseutukehitys ry: Kehittämishjelmat. Ei päiväystä. [Verkkosivusto]. Hankasalmi: Maaseutukehitys ry. [Viitattu 13.7.2011]. Saatavana: http://keskisuomenmaaseutu.fi/leader-ryhmat/maaseutukehitys_ry/yhdistys/kehittamishjelmat

Knuuttila, M. 2010. Suomen maatalous ja maaseutuelinkeinot. 2010. [Verkköjulkaisu]. Helsinki: MTT Taloustutkimus. [Viitattu 13.11.2011]. Saatavana: https://portal.mtt.fi/portal/page/portal/mtt/mtt/julkaisut/suomenmaatalousjamaaseutuelinkeinot/jul110_SM2010.pdf

LIITTEET

LIITE 1 ”Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2007-2013”:n kysely

Taustatietoja

Yrittäjästä

1. Yrittäjän ikä: _____
2. Sukupuoli:
 - a. nainen
 - b. mies
3. Koulutus:
 - a. kansakoulu/peruskoulu
 - b. lukio
 - c. ammattikoulu
 - d. ammattikorkeakoulu
 - e. yliopisto
 - f. muu, mikä? _____
4. Työ/toiminta tällä hetkellä:
 - a. työ omassa yrityksessä
 - b. työ vieraan palveluksessa
 - c. maaseudun yritystoiminta + palkkatyö
 - d. työtön/työnhakija
 - e. opiskelija
 - f. eläkeläinen
 - g. sairauslomalla
 - h. äitiys-/ vanhempainlomalla/ hoitovapaalla
 - i. kotiäitinä/ koti-isänä
5. Onko tuetun yritystoiminnan lisäksi maa- /metsätaloutta?
 - a. kyllä
 - b. ei
6. Haluatteko antaa haastattelun syventävää kyselyä varten?
 - a. kyllä
 - b. ei

Yrityksestä

7. Yrityksen sijaintikunta: _____
8. Yrityksen työntekijät:
 - a. yrittäjät, _____ henkilöä
 - b. perheenjäsenet, _____ henkilöä
 - c. ulkopuoliset, _____ henkilöä

9. Yrityksen toimiala:
 - a. metalli
 - b. bioenergia
 - c. metsätalous
 - d. urakointi
 - e. puun jalostus
 - f. matkailu, pitopalvelu
 - g. elintarvikkeiden jatkojalostus
 - h. käsi- ja taideteollisuus
 - i. virkistyspalvelu
 - j. tilitoimistopalvelu
 - k. markkinointipalvelu
 - l. neuvontapalvelu
 - m. muu, mikä? _____
10. Onko yritys:
 - a. perustettu itse
 - b. jatkettu perintönä
 - c. ostettu ennestään toimiva yritys
11. Yritystoiminnan juridinen muoto:
 - a. yksityinen elinkeinon harjoittaja
 - b. toiminimi
 - c. avoin yhtiö
 - d. kommandiittiyhtiö
 - e. osakeyhtiö
 - f. yhtymä
 - g. muu, mikä? _____
12. Onko yrityksenne mielestänne tunnettu toiminta-alueellanne?
 - a. kyllä
 - b. jonkin verran
 - c. ei osaa sanoa
 - d. ei
13. Voisitteko ajatella jakavanne tietoa:
 - a. antamalla työnäytöksiä tapahtumissa
 - b. ottamalla ”kisällejä”
 - c. tallentamalla työtapoja videolle, valokuvoin tai sanallisella kerronnalla
 - d. jollain muulla tavalla, millä?

14. Arvonlisäveroton liikevaihto on viimeksi toimitetussa verotuksessa:
- a. ei yritystoimintaa
 - b. alle 20 000
 - c. 20 000-50 000
 - d. 50 001-100 000
 - e. 100 001-200 000
 - f. 200 001-500 000
 - g. 500 001-1 000 000
 - h. yli 1 000 000
- yritystoiminta on loppunut vuonna _____
15. Olisiko investointeja tehty ilman tukirahoitusta?
- a. kyllä
 - b. ei
16. Liikevaihdon kehitys rahoitustuen myöntämisen jälkeen:
- a. kasvanut voimakkaasti (yli 25 %)
 - b. kasvanut jonkin verran (5-25 %)
 - c. ei muutosta (+/- 5 %)
 - d. pienentynyt jonkin verran (-5-25 %)
 - e. pienentynyt voimakkaasti (yli -25 %)
17. Toiminnan kannattavuuden/tuloksen kehitys rahoitustuen myöntämisen jälkeen:
- a. kasvanut voimakkaasti (yli 25 %)
 - b. kasvanut jonkin verran (5-25 %)
 - c. ei muutosta (+/- 5 %)
 - d. pienentynyt jonkin verran (-5-25 %)
 - e. pienentynyt voimakkaasti (yli -25 %)

Rahoitukseen liittyvät kysymykset

18. Oletteko saaneet Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman rahoituksen
- a. Suoraan Keski-Suomen ELY-keskuksesta
 - b. Toimintaryhmän kautta.
- Minkä? _____

19. Oletteko saaneet TE-toimistolta starttirahoitusta?

- a. kyllä
- b. ei

20. Rahoitusten käyttökohde:

- a. bioenergia
- b. metalli
- c. metsätalous
- d. urakointi
- e. puun jalostus
- f. elintarvikkeiden jatkojalostus
- g. matkailu, pitopalvelu
- h. käsi- ja taideteollisuus
- i. virkistyspalvelu
- j. hoivapalvelu
- k. puutarhatalous
- l. markkinointipalvelu
- m. neuvontapalvelu
- n. muu, mikä? _____

21. Rahoituksen käyttötarkoitus:

- a. yritystoiminnan aloittaminen
- b. työntekijän palkkaamiseen
- c. kehittää yritystoiminnan tuotekehitystä
- d. kehittää yritystoiminnan osaamista/koulutusta
- e. kehittää yritystoiminnan markkinointia
- f. kehittää yritystoiminnassa jotain muuta, mitä? _____
- g. investoida rakentamiseen
- h. investoida koneisiin/laitteisiin
- i. investoida johonkin muuhun, mihin? _____

Rahoitustuen vaikutukset...

22. yritystoiminnan aloittamiseen:

- a. välttämätön
- b. melko tarpeellinen
- c. ei osaa sanoa
- d. melko merkityksetön
- e. täysin merkityksetön

23. yrittäjän toimeentuloon:

- a. välttämätön
- b. melko tarpeellinen
- c. ei osaa sanoa
- d. melko merkityksetön
- e. täysin merkityksetön

24. yritystoiminnan kehittämistoimenpiteeseen:
- välttämätön
 - melko tarpeellinen
 - ei osaa sanoa
 - melko merkityksetön
 - täysin merkityksetön
25. yrityksen työllistävyys:
- välttämätön
 - melko tarpeellinen
 - ei osaa sanoa
 - melko merkityksetön
 - täysin merkityksetön
26. yritystoiminnan investointien ja rakentamiseen toteuttamiseen:
- välttämätön
 - melko tarpeellinen
 - ei osaa sanoa
 - melko merkityksetön
 - täysin merkityksetön
27. uuden tuotteen/innovaation toteutukseen:
- välttämätön
 - melko tarpeellinen
 - ei osaa sanoa
 - melko merkityksetön
 - täysin merkityksetön
28. Onko yritykseen syntynyt uusia työpaikkoja?
- on, _____ kpl
 - ei
29. Vastasiko rahoitustuki sille asetettuja tavoitteita?
- kyllä
 - osittain
 - ei lainkaan
30. Rahoitustukea saaneen yritystoiminnan tilanne on tällä hetkellä:
- toimii erittäin hyvin
 - toimii hyvin, vaatii vielä kehittämistä
 - toimii keskinkertaisesti
 - ei vastaa odotuksia/tavoitteita, mutta tullaan jatkamaan
 - toiminta hiipumassa, tullaan lopettamaan
 - toiminta on lopetettu

31. Millaisen tulevaisuuden katsotte toimialalla ja yrityksellä olevan?

32. Aiotteko hankea maaseutuohjelmista rahoitustukea jatkossa, jos toimintaa tullaan kehittämään?

- kyllä
- ei osaa sanoa
- ei

33. Mitkä syyt ovat aiheuttaneet/on aiheuttanut toiminnan lopettamiseen? Numeroikaa seuraavasta luettelosta enintään kolme syytä tärkeimmästä alkaen:

() kannattamaton

() liian heikosti kannattava

() työvoiman vähyys/puute

() markkinointiongelmien/asiakkaiden vähyys

() sijainti

() yrittäjän väsyminen

() ongelmat maksuvalmiudessa

() rahoituksen puute

() ylitarjonta toimialalla

() harmaa talous/kilpailun vääristyminen

() vanhanaikainen tuote

() eläkkeelle/jatkajan puute

() muu, mikä? _____

Yhteenveto

34. Onko teillä selkeää kuva, mistä yritystoiminnan kehittämiseen saa tukea?

- a. kyllä
- b. ei

35. Oletko saanut rahoitukseen neuvontaa ja avustusta?

- a. kyllä
- b. ei riittävästi
- c. ei lainkaan

36. Mistä olette saaneet neuvontaa ja opastusta?

- a. ELY-keskuksesta
- b. ProAgriasta
- c. Yrityspalvelukeskuksesta/kehittämissyhtiöstä
- d. yksittäisestä neuvontayrityksestä
- e. Internetistä
- f. lehdistä
- g. kirjoista
- h. muilta yrittäjiltä
- i. järjestöiltä
- j. pankista
- k. esitteistä
- l. paikallisilta toimintaryhmiltä
- m. messuilta/näyttelyistä
- n. muualta, mistä?

37. Onko hakuprosessi ollut myönteinen, sujuva ja hyvin ohjeistettu?

- a. kyllä
- b. ei

38. Millaista koulutusta/neuvontaa toivoisitte jatkossa?

- a. verkostoitumisen/markkinointi
- b. tietokoneen käyttö
- c. taloushallinto ja verotus
- d. ammatillisen osaamisen päivittämistä
- e. muuta, mitä?

39. Mitä palveluita toivoisitte ELY-keskuksen tarjoavan?

- a. neuvonta-aika esim. puhelimella klo 9-11
- b. neuvontaa s-postilla
- c. "tupailtoja" 1-2 kertaa vuodessa

40. Minkä arvosanan antaisitte yhteistyönne toimivuudelle Keski-Suomen ELY-keskuksen kanssa?

- a. 4
- b. 5
- c. 6
- d. 7
- e. 8
- f. 9
- g. 10
- h. ei osaa sanoa

41. Missä toiminnan- ja palvelutehtävissä Keski-Suomen ELY-keskuksella on parannettavaa/kehitettävää?

KIITOS YHTEISTYÖSTÄ!